

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Markéta Šrámková

Boomwhackers – netradiční hudební nástroj
v hudební výchově na prvním stupni ZŠ

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedené pramenů a literatury.

V Olomouci dne

---

vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala zejména Mgr. Jaromíru Synkovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za poskytnutí zahraničních materiálů, cenné rady a vstřícnost, se kterou se mi věnoval. Dále také své rodině a známým, kteří mě po celou dobu podporovali.

OBSAH

Úvod	1
1 Hudební výchova na prvním stupni ZŠ	3
1.1 Rámcový vzdělávací program	3
1.1.1 Vzdělávací oblast Umění a kultura	5
1.1.2 Vzdělávací obor Hudební výchova	6
1.2 Hudebně výchovný a vzdělávací proces	8
1.3 Složky hudební výchovy	10
1.3.1 Vokální činnosti	10
1.3.1.1 Hlasová výchova	12
1.3.1.2 Intonace	13
1.3.1.3 Návčik jednohlasé písně	14
1.3.1.4 Dvojhlas a vícehlas	15
1.3.2 Instrumentální činnosti	17
1.3.2.1 Hudební nástroje	19
1.3.2.2 Dětské hudební nástroje	20
1.3.2.3 Orffův instrumentář	21
1.3.2.4 Rytmické činnosti	24
1.3.2.5 Melodické činnosti	26
1.3.2.6 Zásady pro správný návčik instrumentálních doprovodů	27
1.3.3 Hudebně-pohybové činnosti	27
1.3.4 Poslechové činnosti	29
2 Boomwhackers	31
2.1 Vznik, historie a současnost Boomwhackers	33
2.2 Nástrojové sady, systém značení a související výrobky	36
2.3 Techniky hry	40
2.4 Způsoby notace	43
2.5 Metodické materiály – výčet a charakteristika jednotlivých titulů	50
3 Náměty na využití boomwhackers ve výuce hudební výchovy na prvním stupni ZŠ	54
3.1 První období – dále k jednotlivým činnostem	54
3.2 Druhé období – dále k jednotlivým činnostem	59
Závěr	71
Seznam použitých zdrojů	72
Seznam příloh	76
Anotace	77

Úvod

S boomwhackers jsem se poprvé setkala během studia na Univerzitě Palackého v Olomouci na semináři Didaktiky hudební výchovy. Aniž bych tušila, že se později budu daleko hlouběji zabývat problematikou tohoto hudebního nástroje, seznámení se s boomwhackers pro mě bylo inspirativním zážitkem. Protože jsou boomwhackers u nás ještě relativní novinkou, mým cílem je shromáždit co nejvíce dostupných informací, zejména ze zahraničních zdrojů, a přiblížit tak nový hudební nástroj zejména českým současným i budoucím učitelům na prvním stupni ZŠ. Ráda bych zasadila boomwhackers do kontextu současné hudební výchovy, uvedla základní přehled dostupné literatury a nabídla inspiraci prostřednictvím námětů na využití ve výuce.

Diplomová práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První z nich vymezuje hudební výchovu na prvním stupni ZŠ z pohledu Rámcového vzdělávacího programu, charakterizuje vzdělávací oblast Umění a kultura a vzdělávací obor Hudební výchova, zmiňuje se o hudebně výchovném a vzdělávacím procesu. Zabývá se také jednotlivými složkami hudební výchovy se zaměřením na složku instrumentální, aby tak uvedla jednotlivé činnosti realizované v hudební výchově, na které bude navazovat kapitola třetí.

Druhá kapitola se věnuje boomwhackers, popisuje jejich vznik od nápadu až k vlastní realizaci a zmiňuje se o českých školách, které je již využívají ve výuce. Nabízí také přehled nástrojových sad, vysvětluje systém značení a podává informace o souvisejících výrobcích. Podkapitola techniky hry seznamuje čtenáře se způsoby hraní na boomwhackers a další zpracovává možnosti zápisu do partitury. Závěr druhé kapitoly se zabývá charakteristikou vybraných zahraničních metodických materiálů.

Třetí kapitola obsahuje náměty na využití boomwhackers ve výuce hudební výchovy na prvním stupni ZŠ. Náměty jsou rozděleny podle obtížnosti k výuce v prvním a druhém období prvního stupně ZŠ. Pokud se u jednotlivých námětů neobjevují odkazy na zdroj námětu, pak je tento z převážné části vytvořen autorkou diplomové práce.

V následujícím textu je často místo názvu boomwhackers využíváno českého označení *trubky*. Některé barvy znázorňující barvu trubek, např. v notovém zápisu, se mohou na základě rozdílných zdrojů od sebe mírně lišit. Reálné barvy trubek také nemusí zcela odpovídat barvám v diplomové práci z důvodu deformace odstínů tiskárnou. V kapitole Způsoby notace jsou k nalezení noty a obrázky přímo v textu, neboť s ním úzce významově souvisí. Ostatní ukázky, zejména z metodických materiálů, se nacházejí v přílohách, na které

odkazují v textu. V přílohách je k nalezení také seznam veškeré dostupné literatury k tematice boomwhackers, přesto, že nebyla použita v této práci, pro snadnější hledání v případě potřeby.

1 Současná hudební výchova na prvním stupni ZŠ

1.1 Rámcový vzdělávací program

Vývoj společnosti si v roce 1999 vyžádal změnu vládní strategie v oblasti vzdělávání a na základě jejího usnesení byl vypracován Národní program rozvoje vzdělávání, tzv. „Bílá kniha“, jež se vzájemně doplňuje se školským zákonem. *„Česká Bílá kniha je pojata jako systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu“¹*, dočteme se v tomto dokumentu z roku 2001.

Reforma českého školství se postupně uskutečňuje na všech úrovních. Opírá se o Rámcový vzdělávací program (dále jen jako RVP), na jehož základě dále vznikají Školní vzdělávací programy (dále jen jako ŠVP) uzpůsobené podmínkám a cílům konkrétní školy. RVP jsou vytvořeny pro jednotlivé etapy vzdělávání a spolu se ŠVP realizují nové znaky kurikula. Důraz je kladen zejména na rozvoj klíčových kompetencí, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě. Je také patrná podpora celoživotního učení, autonomie škol a profesní odpovědnosti učitelů za výsledky vzdělávání. Žádoucí jsou nové aktivní formy výuky, mezipředmětová integrace a ucelený systém hodnocení jak úrovně školy, regionu a vzdělávacího systému, tak i samotných žáků.

RVP pro základní vzdělávání (dále jen jako RVP ZV) byl schválen v roce 2005, navazuje na RVP pro předškolní vzdělávání, a v roce 2007 byly všechny základní školy v České republice povinny začít podle něj učit v prvních ročnících (myšlen první i šestý ročník ZŠ). RVP ZV *„vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol“²*. K hlavním cílům základního vzdělávání patří motivování žáků k celoživotnímu učení, rozvíjení jejich osobnosti a empatie, vedení k toleranci, ohleduplnosti, otevřené komunikaci a spolupráci a v neposlední řadě k tvůrčímu a kreativnímu myšlení. RVP ZV z roku 2005 prochází úpravami, které vstoupí v účinnost 1. 9. 2013, avšak vzdělávacího oboru Hudební výchova se netýkají.

---

¹ *Bílá kniha. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice.* Praha: Tauris, 2001, s. 7

² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* Praha: VÚP, 2007, s. 10

První stupeň ZŠ má za úkol usnadnit přechod žáků z rodinného prostředí a předškolního vzdělávání do vzdělávání pravidelného a systematického. Je zároveň povinen respektovat individuální potřeby žáka a volit odpovídající metody a podmínky výuky. Žák má být motivován k učení a vlastní odpovědnosti za něj, dále k aktivnímu hledání a objevování řešení problémů.

Celý systém vzdělávání prolínají klíčové kompetence, které chápeme jako souhrn vědomostí, schopností, dovedností, postojů a hodnot důležitých pro takový rozvoj osobnosti člověka, aby našel uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je složitý a celoživotní proces, proto k jejich utváření musí přispívat celý vzdělávací obsah a klíčové kompetence je nutné začleňovat do veškerých činností a aktivit ve škole. Na úrovni základního vzdělávání jsou za klíčové považovány kompetence k učení, řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní.

RVP ZV rozděluje vzdělávací obsah základního vzdělávání na devět vzdělávacích oblastí, které jsou dále tvořeny vzdělávacími obory. Vzdělávací obor může být základem pro vznik jednoho či více vyučovacích předmětů, nebo lze naopak vytvořit tzv. integrovaný vyučovací předmět propojením vzdělávacího obsahu více vzdělávacích oborů. Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů je tvořen za prvé očekávanými výstupy, za druhé pak učivem. Očekávané výstupy vymezují úroveň, které mají všichni žáci nezávazně dosáhnout na konci 3. ročníku, závazně pak na konci 5. a 9. ročníku. Jsou zaměřené prakticky a dále využitelné a ověřitelné v běžném životě. Učivo, které je strukturováno do tematických okruhů a je na úrovni ŠVP závazné, je prostředkem k dosažení očekávaných výstupů. Usnadnit rozdělení učiva do jednotlivých ročníků má rozčlenění prvního stupně na 1. období (1. – 3. ročník) a 2. období (4. – 5. ročník).

Významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání tvoří průřezová témata, která reprezentují aktuální problémy současného světa. Mají formativní funkci a rozvíjejí žáka zejména v oblasti postojů a hodnot. Řadíme zde průřezové téma osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchova, environmentální výchova a mediální výchova. Každé průřezové téma může být integrováno do vzdělávacího obsahu některého z vyučovacích předmětů, nebo vystupovat jako samostatný předmět či být realizováno prostřednictvím projektu, semináře nebo kurzu.

Rámcový vzdělávací program byl navržen tak, aby byl schopen pružně reagovat na další změny ve společnosti a bylo jej možné nadále doplňovat. Nabídl také širší možnosti samotným školám a jednotlivým pedagogům, kteří se mohou kreativně podílet na tvorbě ŠVP

své školy a přizpůsobit tak výuku co nejvíce požadavkům společnosti a svému pohledu na svět.

1.1.1 Vzdělávací oblast Umění a kultura

Umění a kultura tvoří nenahraditelnou součást lidského bytí. Kultura obklopuje náš každodenní život, určuje to, jak se chováme, oblékáme, v jakém se pohybujeme prostředí. Umění je zase prostředkem poznání a dorozumívání, je způsobem vyjádření našeho chápání vnějšího a vnitřního světa, které nelze zpracovat jinou cestou. Žák se ve vzdělávací oblasti Umění a kultura učí jinému než racionálnímu vnímání světa, rozvíjí své estetické cítění, tvořivost, vnímavost k uměleckému dílu a osvojuje si schopnost neverbální komunikace prostřednictvím tónu, zvuku, linie, barvy, gesta apod.

Na prvním stupni ZŠ žáci objevují jazyk hudebního, výtvarného, dramatického a literárního umění, učí se s ním zacházet a tvořivě jej používat jako sebe vyjadřující prostředek. Setkávají se také s vybranými uměleckými díly, jejichž řeči se snaží porozumět a dále ji interpretovat. Vzdělávací oblast vede žáka k rozvíjení klíčových kompetencí vlastní tvořivosti, poznáním jedinečnosti jeho vnímání, cítění a prožívání, formuje hierarchii jeho hodnot a pomáhá mu uvědomit si jejich širší sociální a kulturní kontext. Vybízí ho k toleranci odlišných kultur a národů současnosti i minulosti a dává mu pocit důležitosti udržování svobody a aktivního přístupu k životu.

Hudební výchova na základní škole směřuje žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k chápání hudby a hudebního umění, jejímu aktivnímu naslouchání a využívání jako nástroje dorozumívání. Veškeré činnosti rozvíjejí hudebnost žáka, jeho celkovou osobnost a rozpoznávají jeho hudební schopnosti, které dále vyvíjí v hudební dovednosti. Ty může žák nadále využít při sólovém, skupinovém a sborovém zpěvu, při souborové hře a doprovodu, při tanci a interpretaci hudby podle vlastního zaměření a zájmu.

1.1.2 Vzdělávací obor Hudební výchova

Přestože mají učitelé od doby zavedení RVP do škol určitou svobodu, jak naložit s výukou jednotlivých předmětů včetně volby metod a přizpůsobení vzdělávacího obsahu předmětu na míru svým zkušenostem a možnostem, musí dodržovat očekávané výstupy a učivo stanovené RVP ZV. Očekávané výstupy vyjadřují úroveň, které musí žáci dosáhnout na konci prvního (1.-3. ročník) a druhého (4.-5. ročník) období prvního stupně ZŠ. Pro vzdělávací obor Hudební výchova jsou vymezeny tyto očekávané výstupy:

1. období

žák

- *zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase*
- *rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem*
- *využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře*
- *reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie*
- *rozlišuje jednotlivé kvality tónu, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální*

2. období

žák

- *zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.*
- *realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii i píseň zapsanou pomocí not*
- *využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní*
- *rozpozná hudební formu jednoduché písně i skladby*

- *vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metronymické, tempové, dynamické a zřetelné harmonické změny*
- *ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace³*

Učivo rozděluje RVP ZV na vokální, instrumentální, hudebně pohybové a poslechové činnosti, kde specifikuje jednotlivé aktivity. K jednotlivým složkám výuky hudební výchovy se vyjádříme obsáhleji dále.

---

³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VÚP, 2007, s. 66*

1.2 Hudebně výchovný a vzdělávací proces

František Sedlák uvádí: „*Hudebně výchovný proces ve škole by měl být rozhodujícím činitelem v hudebním rozvoji dítěte. Uskutečňuje se v něm cílevědomé, plánovité a systematické osvojování hudby, hudebních činností a vědomostí pod pedagogickým vedením učitele.*“⁴ V hudebně výchovném procesu podle něj probíhá interakce mezi učitelem a žákem, učitelem a hudebním dílem i žákem a hudebním dílem, ale rozhodující roli má při vyučování učitel.

Hudebně výchovný a vzdělávací proces je realizován ve dvou oblastech – žáci získávají nové znalosti a na základě jejich osvojení se aktivně a tvořivě projevují. Roli přitom hraje osobnost učitele, jeho vedoucí a pedagogické dovednosti, množství a kvalita získaných teoretických poznatků a tvůrčí schopnosti žáků. Tvůrčí aktivity jsou velmi náročné, předpokládají u dítěte zapojení fantazie, představivosti, logiky myšlení, zájmu a tvůrčího nadání, a přestože mají někteří žáci omezené dispozice, aktivizujeme a zapojujeme všechny bez rozdílu.⁵

Během hudebně výchovného a vzdělávacího procesu, ale i obecně ve výuce se řídíme didaktickými zásadami, které pomohou zajistit efektivnost a úspěch práce učitele. Plánujeme a zařazujeme jednotlivé činnosti vyučovacího procesu tak, ať na sebe navzájem navazují, vycházejí jedna ze druhé a jsou postupně rozvíjeny v dalších ročnících – zásada soustavnosti. Žáci jsou si vědomi smyslu a významu toho, co se učí, a aktivně se podílejí na výuce, zapojují se a osvojují si se zájmem vědomosti, schopnosti a návyky a nejsou pouze pasivními příjemci učitelova výkladu – zásada uvědomělosti a aktivity. Učební materiál, vyučovací metody, formy práce a délku činností přizpůsobujeme věkovým zvláštnostem a schopnostem žáků - zásada přiměřenosti. Dodržujeme také zásadu názornosti, kdy žáci využívají svých smyslů a jejich prostřednictvím tak rozvíjí své vnímání, pozorování a fantazii. Respektování zásady trvalosti zajistí uchování nových poznatků v paměti žáka.⁶

Ve výuce využíváme rozličných vyučovacích metod. Existuje jich velké množství a také různá dělení. Vycházíme-li z Františka Sedláka⁷, pak je rozdělíme do tří skupin podle podílu žákovy aktivity a tvořivosti.

---

⁴ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 80

⁵ KNOPOVÁ, Blanka. *Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ i SŠ*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3911-6

⁶ NELEŠOVSKÁ, Alena. SPÁČILOVÁ, Hana. *Didaktika primární školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1236-5

⁷ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

Do první skupiny metod – metod zprostředkování hudby učitelem – zařadíme slovní výklad učitele, který zahrnuje tzv. průvodní slovo při práci s písní nebo poslechovou skladbou, rozhovor se žáky kladením přiměřených otázek, a demonstraci hudebního díla živým učitelovým pěveckým nebo instrumentálním přednesem písně nebo skladby.

Druhou skupinu metod charakterizuje spolupráce učitele a žáka, a zařadíme zde hudební dialog, kdy žák samostatně vytvoří „odpověď“ na učitelovu nebo spolužákovu hranou nebo zpívanou „hudební otázku“, dále rozhovor, a účast žáka můžeme také povolit při tvorbě instrumentálních doprovodů a v poslechových činnostech, kde žáci plní konkrétní úkoly zadané učitelem.

Třetí skupina metod vede žáka k samostatnému objevování hudby a zvyšuje tak aktivitu žáka a jeho účast na výuce samostatnou prací. Základem je žákova tvořivost, kterou uskutečňujeme ve všech složkách hudební výchovy a úkolem učitele je podněcovat a usměrňovat ji.

Správný výběr metod vyučování by měl zajistit jeho zajímavost a přitažlivost a efektivně vytvářet předpoklady pro dosažení stanovených cílů nejrychlejším způsobem a tak, že zajistí hudební rozvoj i žákům méně nadaným.

1.3 Složky hudební výchovy

Až do konce 19. století hudební výchova neobsahovala nic jiného než zpěv, ale v první polovině následujícího století se postupně obsah předmětu rozšiřoval. Nejdříve přibyla hudební nauka a intonace, v druhé polovině století poté poslech hudby současně s vynálezem přístrojů pro záznam a reprodukci zvuku, později hra na hudební nástroje a hudebně pohybová výchova.⁸

1.3.1 Vokální činnosti

Zpěv zaujímá v hudební výchově na prvním stupni základní školy nejvýznamnější místo a stává se tak nezbytnou součástí všech vyučovacích hodin hudební výchovy. Zpěv je přirozeným projevem žáků, navozuje radostnou atmosféru a pocity uvolnění. Podle Sedláka by žáci měli zpívat „*intonačně čistě, rytmicky přesně, dechově disciplinovaně, s jasnou a zřetelnou výslovností*“⁹. Podle něj je úkolem pěvecké výchovy ve škole neustále zdokonalovat dětský pěvecký hlas a postupně formovat pěvecké a sborové dovednosti. Výuka správnému zpěvu je i ochranou hlasivek před nesprávnými návyky a defekty, ke kterým může dojít při mluvení a zpěvu v nepřiměřené síle a v neúměrné výšce.

Postupné osvojování pěveckých dovedností a návyků je ve škole kolektivní činností a omezuje možnosti individuálního přístupu. Metodický postup musíme tedy volit tak, aby náročnost cvičení odpovídala hlasovému průměru třídy, ale měli bychom si najít prostor i pro žáky nadanější a méně nadané.

Za nejdůležitější pro pěveckou výchovu považuje Sedlák¹⁰ vzdělaného pedagoga, který dokáže zpívat intonačně čistě a rytmicky přesně se správným přednesem, a je tak žákům, kteří mnohdy nezískají pěvecké zkušenosti v rodinném prostředí, dokonalým vzorem. Synek¹¹ dodává, že již od počátku je třeba důsledně dbát na vytváření správných návyků a dovedností a zdůrazňuje promyšlenou a systematickou práci.

---

⁸ DANIEL, Ladislav. *Kapitoly z metodiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1984

⁹ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 135

¹⁰ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

¹¹ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

RVP ZV stanovuje obsah vokálních činností jako „*práci s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků.*“¹² Učivo vokálních činností stanovuje takto:

- **pěvecký a mluvní projev** – *pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu*
- **hudební rytmus** – *realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu*
- **dvojhlas a vícehlas** – *prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod.*
- **intonace, vokální improvizace** – *diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, volné nástupy VIII. a spodního V. stupně apod.), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď apod.)*
- **záznam vokální hudby** – *zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písně, notový zápis jako opora při realizaci písně*¹³

Rozvíjení pěveckého hlasu žáků a získání základních pěveckých dovedností vyžaduje systematický a dlouhodobý přístup.

---

¹² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* Praha: VÚP, 2007. s. 64

¹³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* Praha: VÚP, 2007. s.66

1.3.1.1 Hlasová výchova

Mezi složky hlasové výchovy řadíme podle Synka¹⁴ držení těla, dýchání, tvoření tónu, hlasová cvičení a rozšiřování hlasového rozsahu, nasazení tónu, výslovnost a uvolňování mluvidel, a přednes písně.

Při rozezpívání a interpretaci písní stojíme vzpřímeně, uvolněně a přirozeně. Můžeme se také mírně pohybovat do rytmu písně. Při nacvičování písně se sedí. Abychom utvořili kvalitní tón, musíme správně dýchat, přičemž nádech provádíme pozvolna nosem, ústy nebo obojím a soustředíme se na to, abychom nezvedali ramena. Uvolněnost při nádechu získáme nádechem z mírného předklonu do stoje. Dech krátce zadržíme a poté rovnoměrně a plynule vydechneme. Dechová cvičení neprovádíme příliš dlouho, obměňujeme je a střídáme s hlasovými a artikulačními.¹⁵

Při tvorbě tónu jsou ústa otevřená, brada uvolněná, jako bychom se chtěli zakousnout do jablka. Žáky vedeme k užívání hlavové rezonance nad hlasivkami, přesto, že se častěji setkáváme s užitím rezonance hrudní. K navození hlavového tónu nám pomůže houkání, mňoukání, kukání, a dále pokračujeme cvičeními či písněmi, které jdou sestupně od uvedených tónů, např. *To je zlaté posvícení*.

Abychom připravili hlasivky na náročnější pěvecký výkon, provádíme hlasová cvičení na rozezpívání. Začínáme vždy legátovým uvolněním ve střední poloze, využíváme také brumendo, a pokračujeme transponováním melodie do vyšších i nižších poloh. Nesmí však dojít k přepínání hlasu.

Měkkým nasazením tónu (citlivé a plynulé nasazení s jasnou představou následujícího tónu) nám vznikne tón estetický a hygienický. Pro jeho nácvik jsou vhodné např. slabiky mon, don, bim, bam.¹⁶

Důležitou složkou hlasové výchovy je trénink správné výslovnosti. Dbáme na zpěv s dostatečně otevřenými ústy, výrazněji artikulujeme, koncovky vyslovujeme zřetelně a měkce. Uvolněnost mluvidel zajistíme např. jazykolamy (dolar, libra, rubl). Trváme také na dodržování správného slovního přízvuku na první slabice slova, zejména např. u písně *Ovčáci, čtveráci*.

---

¹⁴ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

¹⁵ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

¹⁶ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

Žákům by měli znát smysl textu písně, kterou se učí a zpívají, aby ji dokázali lépe prožít a vyjádřit její emocionální náboj.

Na závěr uvedeme některá pravidla hlasové hygieny. Základem je dodržování správné životosprávy, otužování a zpěv v dobré duševní pohodě. Zpíváme ve vhodných podmínkách, hlas nepřetěžujeme, v létě se vyvarujeme studeným nápojům a v zimě naopak horkým.¹⁷

1.3.1.2 Intonace

Intonace ve smyslu „zpěvu z not“ se na prvním stupni základních škol vyučuje v praxi jen výjimečně přesto, že je součástí učiva hudební výchovy. Pro navození představy stupňů tóniny začal Quido z Arezza v 11. století využívat solmizační slabiky (dnes do-re-mi-fa-sol-la-si-do), a o nalezení nejsnazší a nejdokonalejší intonační metody se pokoušeli i jeho následovníci.¹⁸

V současné době je u nás nejpoužívanější způsob nácvičku zpěvu z not tonální písňová metoda, nebo-li metoda opěrných písní Ladislava Daniela, která pracuje na dvou principech – diatonických postupech (vzestupný a sestupný pohyb melodie po stupnici) a volných nástupech (první tón melodie a každý tón po větším intervalu než je sekunda si vybavujeme podle počátečního tónu opěrné písně).¹⁹

Žáci nejdříve poznávají a odlišují tóny vysoké a nízké, k pochopení jim pomáhá přirovnání ke zvířatům – vysoké tóny zpívají ptáčci, nízké bručí medvěd. Zpočátku udáváme tóny s velkým rozsahem, který postupně zmenšujeme. V rámci oktávy už pak rozlišujeme tóny vyšší, nižší a stejné, přičemž nejprve srovnáváme dva tóny, poté více tónů. Žáci mohou rukou ukazovat nebo graficky zaznamenávat pohyb melodie nahoru či dolů. Melodie buďto stoupá, nebo klesá, popřípadě zůstává stále na stejném tónu, a pomocí jednoduchých cvičení s významovým textem (stoupá nahoru, klesá zas dolů) se dostáváme k diatonickým postupům.

Důkladně procvičujeme diatoniku v dur s využitím fonogestiky a intonačních schodů, později přidáme moll. Postupujeme pomalu a jednotlivé stupně přidáváme popořadě (začínáme u prvních tří stupňů). Melodii obohacujeme rytmem, a tak žáci mohou poznat intonované písně, např. *Kočka leze dírou* nebo *Vyletěl holoubek*. Postup melodie podle

---

¹⁷ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

¹⁸ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

¹⁹ DANIEL, Ladislav. *Kapitoly z metodiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1984

notového záznamu se žáci učí poznávat pomocí intonační tabule, což je řada tónů od *g* po *c*³. Můžeme intonovat v jakékoliv durové tónině poté, co si označíme první stupeň nebo tónický kvintakord.

Opěrné písně využíváme k vybavení si určitého stupně tóniny, na každý stupeň si pamatujeme alespoň jednu píseň, která daným stupněm začíná. Pro první stupeň je to např. píseň *Kočka leze dřinou*. Nejprve si po udání tóniny a stupně vybavíme začátek písně, později jen první slabiku, kterou si žák pouze představí. Nakonec žák k vybavení příslušného stupně opěrnou píseň již nepotřebuje.²⁰

1.3.1.3 Nácvič jednoglasé písně

Píseň můžeme nacvičovat různými způsoby. Jde o nácvič imitací podle sluchu, intonací podle not a imitací s prvky intonace. Metodický postup má však společné kroky. Začínáme motivací, kdy vzbuzujeme zájem o píseň a soustředíme žákovi pozornost, následuje předvedení písně učitelem, které musí být vzorové a je vhodné doplnit jej instrumentálním doprovodem. Rozhovorem či besedou o písni zvyšujeme citový prožitek žáků a pochopení významu textu písně. Prostředkem k rychlejšímu osvojení písně jsou přípravná rytmická či intonační cvičení vycházející z konkrétní písně. Při nácvič písně postupně zdokonalujeme všechny hudební složky a v dalších hodinách píseň umělecky dotváříme.²¹

Na základě sluchového vjemu se žáci učí píseň nejpřirozenějším a nejpoužívanějším způsobem - metodou imitační. Napodobují tak učitele, který se stává vzorem, a osvojují si současně melodii, rytmus, text i přednesové prvky. Přesto, že někteří žáci již danou píseň znají, je vhodné, aby se nácvič také zúčastnili, aby došlo ke sjednocení možných variant, zvláště u písni lidových. Nácvič písně musí proběhnout rychle a intenzivně, pokud je píseň delší, rozdělíme ji na menší, formálně logické části. Procvičené části pak nabalíme na předchozí nacvičené části. U složitějších skladeb můžeme provádět nácvič od konce a vždy po nacvičení předcházející části pokračujeme již známým závěrem. Melodie je tak vždy ukončena, což vyvolává dobrý pocit.²²

---

²⁰ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

²¹ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

²² SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

Intonační metoda klade na učitele i žáky vyšší nároky, ale dodává žákům patřičné sebevědomí, protože si na základě předchozích zkušeností a dovedností dokáží jednoduchou píseň osvojit sami. Učitel píseň nepředvádí, ale žák si na základě zvládnutí diatonických postupů, volných nástupů a rytmických slabik píseň přečte a zazpívá zcela sám.

Nejprve se v notovém zápisu zorientujeme, zjistíme, jak melodie stoupá a klesá, a intonujeme melodii bez rytmu.²³ Synek²⁴ uvádí, že pro usnadnění bychom si měli před první notu písně zapsat tónický kvintakord a dále si číslem nad notovou osnovou označit všechny volné nástupy. Po zvládnutí melodie nacvičíme rytmus písně, např. vytleskáváním nebo pomocí rytmických slabik. K rytmu přidáme melodii a po dokonalém zvládnutí nakonec přidáme text. Celý proces završí doplnění výrazových prostředků.

Imitaci s intonací spojujeme v případě, že se v písni objeví dosud neznámý intonační jev, který nejdříve nacvičíme imitací a poté necháme žáky zbytek písně intonovat.

1.3.1.4 Dvojhlas a vícehlas

K nácvičku dvojhlasu a vícehlasu přistupujeme až poté, co třída dokonale zvládne jednohlas a má rozvinuté harmonické cítění. „*Vícehlasý zpěv představuje v rozvoji dětské hudebnosti novou kvalitu rozvoje smyslu pro harmonii, polyfonii a intonační čistotu,*“ uvádí Synek.²⁵ Zařazujeme nejdříve přípravná cvičení jako je rytmický vícehlas a kánon, kdy se žáci vzájemným nasloucháním snaží udržet stále stejné tempo. Provádíme také trénink sluchové analýzy souzvuků, kde jsou dětem nejbližší tercie, které učitel nejprve předzpívává (přehrává) rozloženě a žáci imitují. Později hraje učitel souzvuky tercií a žáci zpívají jen vyšší tón, poté oba tóny a nakonec jen nižší tón. Zkusit můžeme i štafetový zpěv, který děti učí naslouchat spolužákům. Žáci jsou rozděleni do skupin, kde vždy pouze jedna z nich zpívá část známé písně, ostatní mlčí. Učitel jasným gestem ukazuje střídání skupin.

Pro nácviček dvojhlasu využíváme zpěvu písní s prodlevou, kde hlavní melodii střídavě doprovázíme drženým tónem tak, že přitom stačíme poslouchat oba hlasy – svůj a cizí, a doladovat se. S žáky můžeme také nacvičit jednoduché dvojhlasé popěvky – pozdravy. Po

---

²³ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

²⁴ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

²⁵ SYNEK, Jaromír. *Didaktika hudební výchovy I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0972-0. s. 29

dokonalé sluchové průpravě zařazujeme lidový dvojhlas, tzn. zpěv v terciích u písní jako *Skákal pes, Čtyři koně ve dvoře, Marjánko*.²⁶

Posledním krokem nácvičku dvojhlasu je polyfonní dvojhlas, tj. samostatné vedení obou hlasů. Řadíme zde kánon a oblíbený quodlibet. V kánonu několik hlasů (skupin) zpívá shodnou píseň, avšak nastupují podle označení postupně za sebou a ukončují zpěv buď najednou, a nebo každý hlas dozpívá až do konce písně a už nepokračuje. Žáci by se měli navzájem vnímat a rozhodně se nepřekřikovat. Jako kánon si můžeme zazpívat valašskou píseň *Dů Valaši, dů* nebo českou lidovou *Bejvávalo*. Jako spíše motivační prvek zařazujeme quodlibet – současný zpěv dvou a více písní se shodnou formou, harmonickou strukturou, tóninou a taktem. Spojit můžeme např. písně *Já do lesa nepojedu* a *Jede, jede, poštovský panáček*.²⁷

Druhý hlas nacvičujeme vždy s celou třídou jako samostatnou melodii, u některých písní je lepší ho nacvičit dříve než hlas první, aby si ho žáci dostatečně osvojili a „nesklouzávali“ do melodie prvního hlasu. Je dobré, když učitel zahraje píseň ve dvojhlase na klavír nebo hraje (či třída zpívá) první hlas a zpívá druhý hlas. Při zpěvu žáků zpočátku necháváme vyniknout jeden z hlasů, přičemž druhý zpívá méně žáků a nebo zpívají tlumeně, a postupně sílu obou hlasů vyrovnáváme. Vyvarujeme se neměnnému rozdělení třídy na první a druhý hlas, neboť rozsah dětského hlasu je žádoucí dále rozšiřovat.²⁸

---

²⁶ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

²⁷ SYNEK, Jaromír. *Didaktika hudební výchovy I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0972-0

²⁸ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

1.3.2 Instrumentální činnosti

Podle RVP ZV je obsahem instrumentálních činností „hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.“²⁹ Avšak již v *Informatoriu školy mateřské Jana Amose Komenského* se objevují první snahy o začlenění hry na dětské hudební nástroje do výuky hudební výchovy a propojení s jejími ostatními složkami a později se výrobou jednoduchých a funkčních nástrojů pro děti zabývá např. Jaroslav Bradáč se svým notofonem³⁰ nebo Antonín Hromádka s cimbálkem³¹. Novou a ucelenou koncepcí hudebního vzdělávání žáků však přinesl až ve 20. století německý skladatel a pedagog Carl Orff (viz dále Orffův instrumentář) ve svém díle nazvaném *Schulwerk*. O adaptaci na české podmínky se zasloužili I. Hurník a P. Eben a je známa pod názvem *Česká Orffova škola*.³²

Přes veškeré snahy je naše školní vzdělávání stále příliš verbální a zaměřené na levou mozkovou hemisféru, zatímco hraní na hudební nástroj je neverbální činnost, která rozvíjí pravou mozkovou hemisféru a přispívá tak k celkové vyváženosti. Žák snáze dosáhne naplnění svých studijních možností, navíc ovládnutí hudebního nástroje posiluje sebevědomí a zahrnuje procesy, které pozitivně ovlivňují tělo, vědomí i podvědomí.³³ Důležitost využití dětských hudebních nástrojů ve výuce hudební výchovy zdůrazňuje i Havelková a Chládková: „Hra na dětské hudební nástroje má v rozvoji hudebnosti značný význam, podporuje rozvoj hudebního vnímání, smysl pro barvu tónu, rozlišení tónů vysokých, podněcují pěvecký i sluchový rozvoj, umožňuje tvořivou práci a vzbuzuje u dětí radostné pocity i zážitky a zájem o další muzicírování. Instrumentální činnosti se stávají důležitým podněcujícím činitelem pěveckého projevu, zvláště u dětí méně rozvinutých.“³⁴

Z výzkumu střediska pro výzkum hudby *Ben Tovim Music Research Centre* vyplynulo, že „většina dětí má hudební schopnosti, jež bohatě postačují k tomu, aby se naučily hrát na vhodně zvolený hudební nástroj.“³⁵

---

²⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007, s.65

³⁰ Znějící notová tabule, která měla kovové destičky v rozsahu $c^1 - g^2$ a vypadala podobně jako zvonkohra.

³¹ Cimbálek měl prvních pět tónů stupnice D dur, rozvíjel hudební představivost a využíval se při sluchových a intonačních cvičeních.

³² SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

³³ BEN TOVIM, Atarak. *Hudební nástroj a naše dítě: vyberte svému dítěti nejvhodnější nástroj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-206-5

³⁴ HAVELKOVÁ, Karla. CHLÁDKOVÁ, Blanka. *Didaktika hudební výchovy 1*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1994. ISBN 80-210-0865-2, s. 115

³⁵ BEN TOVIM, Atarak. *Hudební nástroj a naše dítě: vyberte svému dítěti nejvhodnější nástroj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-206-5, s. 15

O významu využití dětských hudebních nástrojů k podpoře zpěvu a rozvoji hudebnosti se zmiňuje i Sedlák.³⁶ Podle něj se prostřednictvím hraní jednoduchých rytmů a melodií, které zatím žáci nedokáží sami zazpívat, rozvíjí hudební sluch, a podporuje čistá pěvecká intonace. Zmiňuje také, že by hudební nápady žáků měly být postupně spojovány s notovým zápisem, aby žák měl možnost vizuálně vnímat svou melodii a později ji uměl sám zapsat. Hra na dětské hudební nástroje by podle něj nikdy neměla převážet nad zpěvem nebo ho nějakým způsobem omezovat.

Učivo instrumentálních činností charakterizuje RVP ZV takto:

- ***hra na hudební nástroje*** – reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.
- ***rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace*** – tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písní, hudební doprovod (akcentace těžké doby v rytmickém doprovodu, ostinato, prodleva), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď), jednodílná písňová forma (a – b)
- ***záznam instrumentální melodie*** – čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivku i tématu instrumentální skladby, využití notačních programů³⁷

---

³⁶ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

³⁷ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007, s. 66-67

1.3.2.1 Hudební nástroje

Hudební nástroje jsou součástí lidského života již od dávné minulosti, o jejich existenci se dovídáme z jeskynních kreseb a archeologických vykopávek, některé z nich zanikly a ostatní se postupně vyvíjely a zdokonalovaly.³⁸

Věda o hudebních nástrojích, která se zabývá jejich historií, tříděním, výrobou a způsobem hry, se jmenuje organologie.³⁹ „V literatuře existuje velké množství definic hudebního nástroje, s nimiž však většinou nelze souhlasit,“ uvádí Kurfürst.⁴⁰ Dále vysvětluje prostřednictvím komentářů, proč jsou definice významných autorů nepřesné. Jako příklad uvádíme definici Antonína Modra: „Hudební nástroje jsou předměty různých tvarů a velikostí, na nichž lze vzbuzenou silou dosáhnout rozkmitu pružné hmoty anebo jí ohraničeného vzduchového prostoru.“⁴¹ Kurfürst tvrdí, že jediná správná definice, která vyhovuje všem zásadám současné organologie, jednoduše zní: „Hudební nástroj je předmět, který umožňuje produkování hudebního zvuku.“⁴² Přitom zvuky, které jsou vytvořené výhradně různými částmi lidského těla – dlaněmi, hlasivkami apod., tzv. korpofony, jsou z definice vyloučeny, stejně tak i zvuky nehudební jako klapot psacího stroje nebo klakson automobilu.

Hudební nástroje se třídí do skupin podle technických, historických, interpretačních, výtvarných apod. kritérií, které však nelze zahrnout do jedné všeobecně platné systematiky hudebních nástrojů, a proto je nejčastěji sestavujeme podle kritéria technického – podle vzniku tónů a způsobu hry. Základními kategoriemi jsou pak chordofony (nástroje strunné), aerofony (nástroje dechové), idiofony (nástroje bicí samozvučné), membranofony (nástroje bicí blanzvučné), elektrofony, a mirlitony (nástroje, které mechanicky zkreslují hudební zvuk vydaný lidskými hlasivkami – např. brumle).

Chordofony se dále dělí na nástroje smyčcové (housle, viola, violoncello, kontrabas), drnkací (harfa, kytara, loutna, cemballo) a úderné (klavír, pianino, cimbál). Dechové nástroje dělíme na jednohlasé – dřevěné (flétna podélná i příčná, klarinet, saxofon, hoboje, anglický roh, fagot, kontrafagot) a žesťové (přirozený roh, lesní roh, trubka, tuba, trombon), a vícehlasé (varhany, akordeon, foukací harmonika, dudy).

---

³⁸ KARNETOVÁ, Helena. *Hudební nástroje v souvislostech*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-250-3

³⁹ HORÁKOVÁ, Marie. *Základy hudebních nástrojů, hudebních forem a dějiny hudby*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 9788024420264

⁴⁰ KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: Toga, 2002. ISBN 80-902912-1-X, s. 26

⁴¹ MODR, Antonín. *Hudební nástroje*. 9. vyd. Praha: Editio Bärenreiter, 2002. ISBN 80-86385-12-4, s.11

⁴² KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: Toga, 2002. ISBN 80-902912-1-X, s. 28

Membranofony dělíme na ty s vyladěným tónem (tympány) a se zvukem neurčité výšky (velký a malý buben, bonga, konga). Idiofony taktéž dělíme na ty s vyladěným tónem – dřevěné (xylofon, marimba) a kovové (gong, zvony, celesta, zvonkohra, vibrafon), a na ty se zvukem neurčité výšky – dřevěné (claves, kastaněty) a kovové (činely, triangel). Existují i nástroje smíšené jako je tamburína a nástroje kombinované. Setkáme se také s nástroji třecími. Elektrofony se dělí na amplifikované (zesílené) akustické nástroje, elektrofonické nástroje (zvuk je vytvářen elektronicky, nebo je elektricky zesilován a upravován), elektromechanické nástroje a nástroje elektronické.⁴³

1.3.2.2 Dětské hudební nástroje

Kurfürst⁴⁴ popisuje dětské hudební nástroje z historického pohledu jako zmenšeniny hudebních nástrojů či jejich napodobeniny, které děti používají obvykle jako hračky a jsou výsledkem obecně známé výrobní techniky. Dělí poté dětské hudební nástroje do pěti skupin.

Nástroje první skupiny si podle něj většinou děti vyrobí samy, např. píšťalky z čerstvého proutí, apod. Druhou skupinu tvoří smyčcové nástroje, které vypadají podobně jako skutečné, ale chybí jim rezonanční dutiny, a tak jsou nahrazovány jiným způsobem. Do třetí skupiny řadí Kurfürst zmenšeniny hudebních nástrojů pro dospělé, které již rezonanční dutinu mají, a byly vyráběny např. pro děti venkovských hudebníků. Ve čtvrté skupině převažují aerofony kupované na trzích, kde rozličné nástroje vyráběli umělečtí řemeslníci a prodávali např. různé píšťalky a bubínky. Pátá skupina dětských hudebních nástrojů obsahuje moderní hračky z umělých hmot, které pracují na základě elektrofonických a elektronických principů.

Sedlák upozorňuje, že „*dětské hudební nástroje nemohou nahradit hru na klasický nástroj; jsou však jejím vhodným předstupněm. Umožňují dětem hudebně se projevit bez další technické přípravy, která je nutná při hře na klasické hudební nástroje.*“⁴⁵

Daniel⁴⁶ stanovuje základní požadavky na hudební nástroje, které učitel zařadí do výuky žáků na základní škole. Nástroj musí být za prvé lehce ovladatelný, aby žák využil k jeho ovládnutí svých přirozených dovedností a nemusel se učit na něj hrát, za druhé

---

⁴³ KARNETOVÁ, Helena. *Hudební nástroje v souvislostech*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-250-3

⁴⁴ KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: Toga, 2002. ISBN 80-902912-1-X

⁴⁵ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 179

⁴⁶ DANIEL, Ladislav. *Kapitoly z metodiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1984

intonačně čistý s pevnou fixací tónů, která nevyžaduje speciální hráčské dovednosti žáka jako např. při hře na housle a za třetí vydávající kvalitní tón i v rukou začátečníka, kdy žákovi stačí předvedení techniky hry. Za čtvrté je nástroj navržen pro děti tak, aby měl správnou velikost, byl přitažlivý a neškodlivý organismu, za páté musí zvuk nástroje příjemně a vhodně doplnit dětský zpěv a za šesté bychom měli vybrat takové rytmické, melodické a basové nástroje, které lze uspořádat v celistvý soubor. Tyto podmínky bezpochyby splňuje Orffův instrumentář, který sestavil německý hudební skladatel a pedagog Carl Orff.

1.3.2.3 Orffův instrumentář

Nástroje Orffova instrumentáře jsou sestaveny na míru dětem. Setkáme se v něm s nástroji rytmickými a melodickými, které jsou doplněny některými nástroji dechovými. Rytmické nástroje se používají k podpoře rytmu, při sluchových cvičeních, slouží ke zpestření nácvičku písně a lze je kombinovat s pohybem. Jejich výčet a způsob hry uvádíme v následující tabulce⁴⁷:

Nástroj	Způsob hry
Bubínek	Prsty nebo plstěnou paličkou, úder do středu blány nebo na její okraj – vždy jinak zní
Triangl	Úchop v ruce za nylonové vlákno, na kterém je zavěšený. Hra kovovou tyčinkou. Tlumíme dotekem druhé ruky.
Dřevěný bubínek	Dřevěnou paličkou
Prstové činelky	Úchop za gumová poutka, jemný úder o sebe celou plochou nebo pohybem shora dolů
Činely (talíře)	Úchop za řemínek, hra plstěnou paličkou
Tamburína	Úder prstů na blánu nebo na lub, o hřbet ruky, o tělo nebo potřásání
Ozvučná dřívka (hůlky, claves)	Drží se třemi prsty na jejich konci, úder druhými konci o sebe, nebo položení hůlky do dlaně ve tvaru misky a úder druhou hůlkou
Rumba-koule	Úchop za držadlo, hra trhavým pohybem nebo třesením
Pandeiro	Úchop za držadlo talířky dolů, hra úder prstů do dřevěné části nebo

⁴⁷ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

(cinkadlo)	trhavým pohybem
Rolničky	Úchop za držadlo, hra úderem o tělo nebo potřásáním
Dětské tympány (bongo)	Jsou většinou laděny na tóniku a dominantu, položeny na stojanu, kde hlubší je vlevo. Hra prsty nebo plstěnou paličkou

Rytmické nástroje využíváme např. k doprovodu písní pochodového a tanečního rytmu a těch, ve kterých se o hudebních nástrojích zpívá, např. píseň *Tluče bubeniček*, nebo při nichž nástroje mohou charakterizovat nějaký zvuk, např. píseň *Rožnovské hodiny* a *Já jsem muzikant*.⁴⁸

Melodické nástroje slouží k melodickému doprovodu písní nebo k rozvoji intonace. Při hře by měly být umístěny ve výši kolen sedícího hráče, nebo ve výši pasu stojícího hráče. Úder paličkami, které se drží mezi palcem, ukazováčkem a prostředníčkem, přičemž hřbet ruky směřuje nahoru, je hbitý s odskočením paličky. Použijeme-li různé paličky, barva tónů se bude měnit. Melodické nástroje jsou popsány v následující tabulce⁴⁹:

Název	Ladění	Popis
Metalofon altový	$c^1 - a^2$	Tvoří jej ozvučné kameny, pod kterými jsou rezonanční trubice. Ke hře používáme paličky s gumovými konci, tón je měkký a dlouho zní. Tóny zní tak, jak je zapsáno v notách.
Metalofon sopránový	$c^2 - f^3$	Tóny zní o oktávu výše, než je zapsáno v notách.
Xylofon sopránový	$c^2 - f^3$	Tvoří jej ozvučné destičky z tvrdého dřeva. Ke hře používáme dřevěné nebo plstěné paličky, tón je krátký a tlumený. Zní o oktávu výše, než je v notovém zápisu.
Xylofon altový	$c^1 - d^2$	Tóny zní tak, jak je zapsáno v notách.
Zvonkohra sopránová	$c^3 - d^4$	Hrajeme na ni dřevěnou paličkou, její tón je jemný a ve srovnání s metalofonem kratší. Zní o dvě oktávy výše, než je zapsáno v notách.
Zvonkohra altová	$c^2 - a^3$	Její tóny znějí o oktávu výše, než je notována.

⁴⁸ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

⁴⁹ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

Melodické nástroje existují ve dvou provedeních – diatonické, u kterých lze vyměnit kameny a přestavět základní řadu C dur na G, F a D dur – a chromatické, které mají kameny uspořádány podobně jako klaviatura klavíru. Pro účely hry na prvním stupni ZŠ většinou postačí melodické nástroje diatonické.⁵⁰ Vyjmutím některých kamenů a ponecháním pouze těch, které budeme k doprovodu písně využívat, můžeme usnadnit hru méně zdatným a nezkušeným hráčům. Přestože se v literatuře dočteme, jaký druh paliček máme při hře na melodické nástroje použít, žáci by měli mít možnost vyzkoušet různé a neobvyklé varianty, aby vlastním experimentováním přišli na to, která síla tónů písní více vyhovuje. Místo hodnocení „špatně“ a „správně“ bychom proto měli raději volit označení „jinak“.⁵¹

Dětský instrumentář může být také doplněn sopránovou zobcovou flétnou, ústní klávesovou harmonikou nebo strunnými nástroji jako viola nebo violoncello. Žáci pak hrají drnkáním na prázdných strunách a hrají basové prodlevy na primě a kvintě příslušné tóniny.⁵² Sopránovou flétna je vhodným nástrojem k dechovým cvičením a zpočátku nevyžaduje individuální výuku a dnes již některé školy, zejména Waldorfské, využívají i pentatonické flétny.

Synek⁵³ také zmiňuje možnost využití kytary ke hře na prázdných strunách nebo klavíru s označenými klávesami. Jako náhradu za melodické nástroje Orffova instrumentáře také doporučuje keyboard s jeho programy rytmicko-harmonických doprovodů a potenciálem k vytváření a zaznamenání vlastních doprovodů či kompozice. Synek uvádí tamtéž i příklady hudebních nástrojů, které si žáci mohou vyrobit sami doma nebo v pracovní výchově. Orffův instrumentář tak může nabídnout žákům inspiraci k vytvoření např. štěrchátka z mušlí, foukačky z pampelišek, plechovky s hrachem nebo využití zvukových možností předmětů denní potřeby jako kuchyňské náčiní, krčení igelitového sáčku, foukání do láhve, hry na plastové láhve či sklenice naplněné vodou do různé výšky.

---

⁵⁰ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

⁵¹ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

⁵² SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

⁵³ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

1.3.2.4 Rytmické činnosti

K rozvoji rytmického cítění dochází při každém kontaktu dítěte s hudbou. Podle Synka „je možné smysl pro rytmus u dětí rozvíjet jako první z hudebních schopností.“ Dále pak pokračuje: „Jestliže již v nejtětlejším věku je dítě schopno velmi intenzivně reagovat na rytmické podněty, věrně je imitovat, kreativním způsobem přetvářet a vyjadřovat pohybem, pak je více než logické hned v počátcích (v MŠ a v nižších ročnících ZŠ) rytmické cítění podněcovat a ve spojení s pohybem upevňovat.“⁵⁴ Rytmus je spolu s melodií a harmonií základním výrazovým prostředkem v hudbě.

Základními prvky rytmických činností jsou rytmus⁵⁵, metrum⁵⁶, takt⁵⁷ a tempo⁵⁸. Prostředkem k vyjádření rytmu jsou deklamace⁵⁹, hra na tělo, dětské hudební nástroje a pohyb. Nenahraditelnou počáteční roli má hra na ozvěnu, která může nabývat mnoha podob od nejjednodušších po složitější. Učitel deklamuje slova a sousloví a žáci jej imitují při neustále znějícím metru. Rytmus slov pak zároveň vytleskávají. Rytmus textu zapisujeme graficky pomocí teček a čárek, nebo přiřazujeme vhodná slova k zadanému rytmu. Rytmus také imitujeme hrou na tělo, jedná se např. o tleskání, pleskání, luskání, dupání. Všechny rytmy volíme přiměřeně věku a schopnostem žáků, nezařazujeme mnoho nových prvků najednou, využíváme nové zvukové možnosti a kombinace.⁶⁰

Žáci snadno pochopí, co je to rytmus, když učitel vytleská rytmus písně či říkadla, které žáci znají. Rytmus říkadla nám může posloužit jako nejjednodušší doprovod. Píseň nejdříve zpíváme nebo deklamujeme, přidáme její rytmus hrou na tělo nebo na nástroje, a nakonec zůstaneme jen u rytmu. Žáci pak podle rytmu vytleskaného učitelem nebo žákem poznávají známé písně a společně je zpívají. Žákům usnadníme pochopení metra jeho přirovnáním k neustále plynoucímu tikotu hodin nebo tlukotu srdce. Metrum cvičíme pochodováním při zpěvu nebo poslechu, deklamováním dětských rozpočítadel, vytleskáváním metra při zpěvu např. za podpory metronomu a nácvikem taktovacích schémat. Přízvučné doby v taktu zdůrazníme tlesknutím nebo dupnutím na první dobu při taktování.

---

⁵⁴ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X, s. 34

⁵⁵ Uspořádání krátkých a dlouhých tónů a pomlka v časové posloupnosti

⁵⁶ Pulzace. Pravidelné střídání přízvučných a nepřízvučných dob

⁵⁷ Časový úsek skladby, ve kterém jsou pravidelně zastoupeny doby přízvučné a nepřízvučné.

⁵⁸ Vyjadřuje základní časové impulzy, jimiž je skladba realizována.

⁵⁹ Realizace textu (básničky, říkanky) se zvýrazněným rytmem.

⁶⁰ SYNEK, Jaromír. *Didaktika hudební výchovy I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0972-0

Vítanou pomůckou pro poznávání a čtení rytmických hodnot not jsou rytmické slabiky, díky nimž se mohou snadno naučit číst rytmus podle notového zápisu i děti, které nehrají na hudební nástroj. Při nacvičování si pomáháme fonogestikou. Následující tabulka přiřazuje k délce not příslušnou rytmickou slabiku a gesto.⁶¹

Nota – pomlka	Slabika	Fonogestika
Čtvrt'ová	tá	jeden zdvižený prst
Čtvrt'ová pomlka	nic	mávnutí rukou naprázdno
Dvě osminové	ty-ty	dva zdvižené prsty
Půlová	tá-á	zaťatá pěst
Triola	tri-o-la	tři zdvižené prsty
Celá	tá-á-á-á	dvě zaťaté pěsti
Čtyři šestnáctinové	ty-ky-ty-ky	čtyři zdvižené prsty
Osminová pomlka	sa	

Při nácvičku rytmu využíváme rytmické kostky a rytmickou tabuli. Nezapomínáme také na sluchovou analýzu rytmu, kdy učitel vytleská/zahraje rytmus, který pak žáci zobrazí na rytmických kostičkách nebo zaznamenají v notách.

Dalším stupněm při osvojování rytmu je rytmický vícehlas. Žáci se učí rozdělit svou pozornost a vnímat nejen svůj rytmus, ale i rytmus ostatních skupin, což se stává základem pro nácvičku vícehlasého zpěvu. Jednotlivé hlasy jsou tvořeny stejně dlouhými rytmickými ostinátými v daném taktu a cvičíme je s každou skupinou zvlášť. Počet hlasů přizpůsobíme úrovni žáků. Dalším důležitým cvičením na posílení a rozvoj schopnosti dělené pozornosti je rytmický kánon. Stává se zároveň průpravným cvičením pro zpěv kánonů.⁶²

⁶¹ SYNEK, Jaromír. *Didaktika hudební výchovy I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0972-0

⁶² LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

1.3.2.5 Melodické činnosti

Tím, že žák hraje na melodický nástroj, si konkrétněji uvědomuje, co to je výška tónu a pohyb melodie, a tak lépe rozumí a učí se intonaci a zpěvu z not. Při doprovodech postupujeme od jednoduššího ke složitějším vždy tak, aby byli žáci motivováni k další práci. Písňe dudácké s jednoduchou harmonií, s tzv. dudáckou kvintou, můžeme doprovázet po celou dobu písňe prvním a pátým stupněm.⁶³ Pentatonických doprovodů využíváme u písni, které jsou pentatonické (u nás je jich málo) či je v jejich melodii vynechán 4. a 7. stupeň, např. *To je zlaté posvícení* nebo *Když jsem husy pásala*. Výhodou pentatonických doprovodů je to, že žáci mohou hrát jakékoliv tóny, a přitom spolu vždy ladí. Skýtají tak v sobě výjimečnou příležitost k improvizaci. Pro zjednodušení doprovodu u nástrojů, které to dovolují, vyjmeme citlivé tóny, u ostatních je označíme, aby žák věděl, že na ně nemá hrát.⁶⁴

Pro tónický doprovod jsou vhodné např. písňe *Má maměnka cosi má*, *Stojí vrba košatá*, a žáci mohou hrát rytmus, metrum, přízvučnou a nepřívzučnou dobu v taktu nebo ostináta každý na jednom akordickém tónu tónického kvintakordu. Protože písni k tónickému doprovodu není mnoho, můžeme melodizovat i říkadla na všech stupních tónického kvintakordu. Tónický doprovod zřejmě nepřinese posluchači hudebně velkolepý zážitek, ale žákům dá pocítit radost z účasti na tvorbě hudebního díla.⁶⁵

„Způsobem, jak se vyhnout monotonnímu zvuku stále znějící téže harmonie, je prostrídat ji aleatoricky akordem složeným ze zbývajících tónů,“ radí Daniel.⁶⁶ Stačí, aby žáci začali jedním z tónů tónického kvintakordu, a pokračovali střídáním sousedních tónů nahoru nebo dolů v rozsahu od spodního sedmého až po šestý stupeň. Toto použijeme u písni, ve kterých se pravidelně střídá tónický a dominantní (nónový) akord, např. *Ach, není tu, není* nebo *Dú, Valaši, dú*.

Jinou technikou doprovodu může být pravidelné střídání ostinat v tónech odpovídajících harmonii písňe. Jestliže se tónika s dominantou střídají nepravidelně, ostinátní figury žáci mění na základě učitelova gesta, nebo využívají slov textu k zapamatování si změny harmonie.

---

⁶³ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

⁶⁴ DANIEL, Ladislav. *Kapitoly z metodiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1984

⁶⁵ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

⁶⁶ DANIEL, Ladislav. *Kapitoly z metodiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1984, s. 92

1.3.2.6 Zásady pro správný nácvik instrumentálních doprovodů

Při prvním setkání s dětskými hudebními nástroji poskytuje učitel žákům prostor pro jejich přirozenou zvědavost a nechá je vyzkoušet si hru na ně. Doprovodné nástroje vybírá učitel podle charakteru písně, kterou musí mít žáci předem dokonale osvojenou a zažitou, přičemž by hra neměla přehlušit zpěv. Dříve, než učitel rozdá jednotlivé nástroje, nácvik jednotlivých partů provádí s celou třídou tleskáním, a poté zapojuje do hry na nástroje střídavě všechny žáky, i ty, kteří z počátku nepůsobí naprosto jistě. Žákům šikovnějším svěřil učitel obtížnější části doprovodů, například doprovody melodické, aby měli motivaci se neustále zlepšovat.⁶⁷ Během hry kontroluje správné držení a ovládání nástrojů a také uvolněnost paží. Nácvik doprovodů se provádí při zpěvu písně, a pokud se to jeví jako složité, rozdělí se třída na skupiny, kde jedna zpívá a další doprovází. Jednotlivé doprovody, kde každý nástroj má svůj specifický rytmus nebo melodii, se nacvičuje postupně.⁶⁸

1.3.3 Hudebně-pohybové činnosti

„Obsahem hudebně pohybových činností je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest,“ uvádí RVP ZV.⁶⁹ Učivo hudebně pohybových činností pak charakterizuje takto:

- **taktování, pohybový doprovod znějící hudby** – dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance
- **pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby** – pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků
- **orientace v prostoru** – utváření pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci i pohybových hrách⁷⁰

⁶⁷ SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

⁶⁸ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

⁶⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007. s. 65

⁷⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007. s. 66

Dílo Carla Orffa popisuje, jak rozvíjet hudebnost člověka přirozeným způsobem propojením slova, hudby a pohybu.⁷¹ Propaguje činnostní přístup, kde by se všechny složky hudební výchovy měly prolínat a vyústit v integrativní pojetí výchovy a vzdělání.

František Sedlák vychází z myšlenek C. Orffa a podle něj je smyslem hudebně pohybových činností „*kultivovat tělesné pohyby dětí a usměrňovat je tak, aby napomáhaly hudebnímu vnímání, vedly k porozumění hudebnímu obsahu a k rychlejšímu poznávání hudebně výrazových prostředků.*“⁷² Stejně jako ostatní pedagogové považuje za fundamentální rytmus, který je společný jak řeči, hudbě, tak tělesnému pohybu a tanci.

Přestože je hudebně pohybová výchova v osnovách zařazena již několik desítek let, Knopová⁷³ zmiňuje, že učitelé často využívají jen jeden způsob spojení hudby a pohybu, a tou je hra na tělo. Přitom hudebně pohybové činnosti aktivizují žáka a umožňují mu uplatnit svou vlastní individualitu.

Pohyb se stává srozumitelným a přehledným díky rytmu. Žák postupně získává cit pro metrum, bez kterého by pohyb postrádal přesnost a dokonalost. Pohybem také vyjadřujeme dynamiku hudby, a to intenzitou vnitřního prožitku a vyvinutím svalové síly najednou nebo postupně.

Výška tónů přináší představy o pohybu melodie a o melodii znějící v různých polohách – vysoko, nízko. Menší děti si u vysokých tónů představují letící ptáky, foukání větru, a jejich pohyb se projevuje chůzí na špičkách a malými rychlými kroky. Naopak u hlubokých tónů je pohyb pomalý s dřepy a otáčením, nemotorný a podobá se chůzi velkých zvířat jako je medvěd nebo slon.

Pohybem také vyjádříme hudební formu, a to tak, že si určíme základní pohybové vyjádření motivu skladby, který dále obměňujeme, ale objeví-li se tentýž motiv vícekrát, vracíme se k původnímu pohybovému ztvárnění.

Uměleckou hodnotu získává pohybový projev výrazem a prostorovým řešením. Orientaci v prostoru si žáci rozvíjí pohybem po přímých, kruhových nebo lomených drahách, kdy nácvik uvedených směrů probíhá nejdříve ze stanoveného pevného bodu do volného prostoru úkroky vpřed, vzad, stranou, a využitím různých variant chůze a běhu. Obtížnější je

---

⁷¹ KNOPOVÁ, Blanka. *Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ i SŠ*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3911-6

⁷² KNOPOVÁ, Blanka. *Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ i SŠ*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3911-6, s.7

⁷³ KNOPOVÁ, Blanka. *Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ i SŠ*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3911-6

pro žáky udržení formace v kruhu, kde procvičujeme pohyb do středu a ze středu kruhu, otáčky na místě a pohyb po obvodu kruhu.⁷⁴

1.3.4 Poslechové činnosti

Podle RVP ZV je „*obsahem poslechových činností aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.*“⁷⁵ Učivo poslechových činností poté uvádí takto:

- *kvality tónů – délka, síla, barva, výška*
- *vztahy mezi tóny – souzvuk, akord*
- *hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu*
- *hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj*
- *hudební styly a žánry – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod.*
- *hudební formy – malá písňová forma, velká písňová forma, rondo, variace*
- *interpretace hudby – slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková)*⁷⁶

Úlohou učitele je zprostředkovat vzájemný dialog mezi žákem a hudebním dílem. „*Při poslechu hudby se výrazně rozvíjí hudební představivost, která je klíčovou hudební schopností... ...je třeba poslech hudby ve škole spojovat se zrakovým názorem, zpěvem motivů a témat, instrumentální hrou i s hudebně pohybovou výchovou,*“ píše Sedlák.⁷⁷ Jestli má žák hudbu pochopit, musí se jí učit soustředěně a uvědoměle poslouchat a zároveň emocionálně a esteticky prožít. Při poslechu by měl používat svůj rozum a fantazii, vyvolávat mimohudební představy.

---

⁷⁴ KNOPOVÁ, Blanka. *Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ i SŠ*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3911-6

⁷⁵ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007. s.65

⁷⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007. s.66

⁷⁷ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy I, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988. s. 232

Poslechová činnost může probíhat dvojitou formou – intuitivní a intelektuální. První z nich je pro žáky atraktivní a neopírá se o teoretické poznatky, chce spíše navodit momentální pocity a náladu spojenou s ukázkou. Žáci při poslechu např. kreslí a malují, a vyjadřují tak emoce snadněji než slovy.

Druhá, intelektuální forma poslechu, je o něco složitější. Důležitá je motivace k poslechu nahrávky, učitel proto žáky může seznámit s okolnostmi vzniku skladby, zajímavostmi a dát ji do souvislostí s jejich předešlou zkušeností. První poslech učitel neruší poznámkami a nechá na něj žáky uvolněně reagovat. Poté metodou rozhovoru analyzuje skladbu, vyzdvihne např. hlavní melodii, motiv či záměr hudebního skladatele. Během dalšího poslechu již může učitel vstupovat se svými poznámkami a upozornit tak na další detaily. Nakonec je vhodné shrnout vše podstatné. Pro trvalé osvojení skladby je žádoucí se k ní pravidelně vracet a připomínat ji.⁷⁸

---

⁷⁸ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8

2 Boomwhackers

Boomwhackers (z angl. boom = buráčet, dunět; whack = třísknout, praštit)⁷⁹ je unikátní patentovaný hudební nástroj, který řadíme mezi perkuse. Jedná se o barevné plastové laděné bicí trubky, roury či tuby, jež slouží jako atraktivní didaktická pomůcka ve školství, stejně jako v jiných hudebně-vzdělávacích či terapeutických zařízeních po celém světě.⁸⁰ „*Svým charakterem zvuku se podobají zvonkohře nebo xylofonu, zní krátce a mají průraznou, krátkou, příjemně znějící kulatou barvu,*“⁸¹ popisuje Grobár.

Základní technika hry nevyžaduje žádnou předešlou zkušenost, a tak jsou boomwhackers (dále jen jako BW) určeny pro všechny bez rozdílu dosaženého hudebního vzdělání. S hrou na BW si poradí nejmenší děti a lidé nejen s mentálním postižením nebo v důchodovém věku. Neměnné barevné rozlišení BW umožňuje komunikaci bez použití názvů not, což se dá dokonale využít v předškolním vzdělávání nebo s hudebními začátečníky. V historii didaktiky se s barevným označením jednotlivých stupňů tóniny setkáváme již u Čeňkovy intonační tabule⁸² nebo u metody Antonína Hromádky.⁸³ Jmenování barev („hrají žlutí“), zvedání příslušných trubek nebo ukazování barevných kartiček nám zajistí jednoduchou instrukci k tomu, kdo má hrát. Zvuk přitom vytvoříme nejjednodušeji tak, že držíme trubku v jedné ruce a udeříme jí do dlaně druhé ruky.

Později je možné zařadit jednoduchou barevně rozlišenou grafickou partituru, nebo „křížkovací“ metodu Andrese von Hoffa⁸⁴, abychom mohli ke hře ve vyšších ročnících použít obvyklý notový záznam.

Boomwhackers nachází uplatnění v mnoha rytmických, melodických i harmonických hudebních činnostech a spojíme-li více odlišných sad, získáme širokou škálu tónů *od c do g²* k instrumentálnímu doprovodu písní, improvizaci a komponování. To, že jsou vyrobeny z plastu, navíc zaručuje jejich dlouhou životnost.

Boomwhackers jsou také ideálním nástrojem pro skupinovou hru. Ellen Foncannon píše: „*Jsou bezvadné pro větší skupiny, jaké najdeme v Chilských školách, a nejsou zas tak*

⁷⁹ *Fraus ilustrovaný studijní slovník*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-361-2

⁸⁰ SYNEK, Jaromír. Boomwhackers. In: *Hudební věda a výchova 10*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 151-156. ISBN 8024415089

⁸¹ GROBÁR, Martin. Boomwhackers. *Hudební výchova*. 2011, **3**(19), s. 49.

⁸² Intonační metoda Bohumila Čeňka (1869 – 1960) vychází z durové stupnice a tónického kvintakordu. Noty na jeho tabuli jsou barevně rozlišeny. První stupeň v durové stupnici je označen červeně, třetí žlutě a pátý modře. Ostatní stupně jsou bílé. V mollové stupnici jsou třetí, šestý a sedmý stupeň označeny hnědou barvou.

⁸³ Tonální metoda „Lasybo“ Antonína Hromádky (1876 – 1950) používala k počátečním nácvikům cimbálek s barevnými klávesami.

⁸⁴ HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - How To Start*. 5. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 978-3-86632-804-4

drahé,“⁸⁵ Každý žák si totiž vystačí s jednou trubkou, bezpečně může uchopit nanejvýš dvě. Práce s BW vyvolává tvůrčí atmosféru, slouží k porozumění hudebnímu jazyku, k neverbální komunikaci s vrstevníky, vzájemnému sdílení svých pocitů a vyjadřování empatie. Žáci navíc vnímají nástroj velice kladně a také je motivuje k dalším činnostem, což vytváří spolu s dalšími faktory pozitivní sociální klima celého kolektivu.⁸⁶ Lze bez problému spojit žáky různého věku, jiné kultury, žáky nadané a méně šikovné, případně žáky handicapované, aby společně prožívali radost ze hry a aktivně odhalovali hudební pravidla. Hra s barevnými plastovými trubkami přímo vybízí k hledání a objevování jejich nových možností, a tak se v rukou žáka i učitele stávají tvůrčími prostředky. Lidé z celého světa reagují v metodických příručkách Ellen Foncannon na BW velice pozitivně:

„Pro mě jako hudebníka a pedagoga se sen stal skutečností.“

„Když jste mi představili ty úžasné trubky – Boomwhackers, byl jsem velmi ohromen.“

„Naprosto geniální nástroj, hlavně pro menší děti... váš výrobek je ideální pro práci ve škole.“

„Tak úžasný a jednoduchý, že mi to vzalo dech.“

„Děkuji za tolik potřebnou hudební pomůcku.“

„Mí studenti i já je milujeme.“

„Zatím jsem nepotkal člověka – studenta či učitele!, který by nebyl z Boomwhackers nadšený.“⁸⁷

Boomwhackers se mohou pyšnit nejvyššími oceněními na výstavách a kongresech hudebních a hudebně-vzdělávacích asociací. V roce 1997 získaly cenu *International Association of Music Product*⁸⁸, v témže roce pak byly vyznamenány *American Orff Schulwerk Association*⁸⁹, v roce 1999 pak *American International Toy Fair*⁹⁰.

---

⁸⁵ FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2004, zadní přebal. Objevuje se totožně i v ostatních metodických příručkách Ellen Foncannon. Vlastní překlad autorky diplomové práce.

⁸⁶ GROBÁR, Martin. Boomwhackers. *Hudební výchova*. 2011, 3(19), s. 49.

⁸⁷ FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2004, zadní přebal. Objevuje se totožně i v ostatních metodických příručkách Ellen Foncannon. Vlastní překlad autorky diplomové práce.

⁸⁸ Mezinárodní asociace hudebních produktů (vlastní překlad autorky) je nezisková organizace, která podporuje hudební tvorbu a posiluje celosvětový průmysl hudebních výrobků. Samotná asociace i její obchodní přehlídka slouží jako centrum informací pro lidi hledající novinky v hudebním průmyslu.

⁸⁹ Americká asociace Orffova Schulwerku (vlastní překlad autorky) je profesionální organizace pedagogů, kteří se snaží udržovat hodnotu díla Carla Orffa a Gunild Keetman *Orff Schulwerk* (tato práce pro děti spojuje hudbu se slovem, písní, rytmicko-melodickými cvičeními a skladbami pro nástroje) a upozornit na jeho rozsáhlé

„*Boomwhackers se rovněž objevují v instrumentálních a na nahrávkách předních hudebních těles nejrůznějších žánrů od populární hudby, přes world music a jazz až k hudbě vážné (např. Seattle Men's Chorus),“* dodává Synek.⁹¹ BW využívá i *Plastic Musik*.⁹²

Pořízení BW do školy přitom nepředstavuje větší finanční zátěž, neboť pro celou třídu postačí několik sad (jednomu žákovi stačí jedna trubka). Zároveň se tento nástroj jeví dostupnější než ostatní melodické nástroje a lze jej u nás zakoupit.

2.1 Vznik, historie a současnost Boomwhackers

Vznik Boomwhackers navazuje na tradici amerických hudebních souborů, tzv. Junk Bands (junk = harampádí, veteš),⁹³ které využívají k tvorbě zvuků recyklovatelné materiály, nefunkční předměty, kusy plechu, sklenice, roury apod. nalezené doma, na ulici nebo v levných obchodech. Předměty ponechají buď v původní podobě, nebo je dále upraví v netypický hudební nástroj.⁹⁴

Pro Craiga Ramsella,⁹⁵ vynálezce a duchovního otce Boomwhackers, byly oním inspirativním materiálem role balicího papíru z lepenky. Americký ekonom musel role rozřezat na menší kousky, aby se vešly do kontejneru na odpadky a vytvořil tak v roce 1994 první laděnou sadu. Zjistil, že se papír po krátké době hraní deformuje a nedokáže vyluzovat stále stejné tóny. O rok později proto přišel s nápadem použít k výrobě nástroje plast a v roce 1997 se zrodila konečná podoba dnešních BW.

Sám Craig Ramsell popisuje vynález BW takto: „*Byl pozdní květen roku 1994 a použili jsme poslední kousek balicího papíru na dárek pro kamaráda. O několik dnů později jsem lepenkovou roli od balicího papíru připravoval na vyhození, ale byla dlouhá tři stopy,*

---

možnosti využití. Dále podporuje profesionální vývoj svých členů a inspiruje a hájí tvůrčí potenciál všech studentů.

⁹⁰ Americká mezinárodní přehlídka hraček (vlastní překlad autorky) je jedna z mála rozsáhlých obchodních přehlídek průmyslu na výrobu hraček. Koná se každoročně v Toy Center (Centrum hraček) v New Yorku ve Spojených státech amerických. Pořadatelé prohlašují, že se jedná o největší přehlídku hraček na západní polokouli.

⁹¹ SYNEK, Jaromír. Boomwhackers. In: *Hudební věda a výchova 10*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 151-156. ISBN 8024415089. s. 152

⁹² Plastic Musik je unikátní americká skupina pěti bubeníků působících od roku 2002, která na svých vystoupeních kombinuje tradiční techniky hry na bicí spolu s různými plastovými nástroji včetně boomwhackers, aby tak ztvárnila známé melodie od vážné hudby po hip hop, a zaujala tak své obecenstvo. Součástí vystoupení jsou pestré choreografie.

⁹³ *Fraus ilustrovaný studijní slovník*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-361-2

⁹⁴ GROBÁR, Martin. Boomwhackers. *Hudební výchova*. 2011, 3(19)

⁹⁵ Rodák z Iowy byl od svých školních let hudebníkem. Hrál na sopránovou trubku, lesní roh, keyboard a kytaru. Účinkoval v rockové skupině. Většinu profesního života se věnoval oblasti financování. Po vynálezu BW se začal intenzivně zajímat o bicí nástroje.

*zatímco předpis stanovoval nevyhazovat věci delší jak dvě stopy... Tak jsem se rozhodl roli přepulit. Popadl jsem každou část do jedné ruky a udělal jsem totéž, co milión dalších lidí už tisíckrát... - bouchnul jsem s nimi jen tak pro radost o stehna a kuchyňskou linku. Hej, řekl jsem si, ty věci zní docela dobře a slyším odlišné tóny! Položil jsem je vedle sebe. Jejich délka se trochu lišila. Samozřejmě! Spousta hudebních nástrojů je založeno na tomto principu! Jestliže slyším různé tóny, dají se naladit, což znamená, že s nimi můžete dělat muziku. Ted' už jen musím najít ten správný materiál.*⁹⁶

Počátkem roku 1995 spolu se svou ženou Monnie Ramsell založil ambiciózní Craig Ramsell společnost *Drum Spirit* a na trhu se objevil její první výrobek – základní diatonická řada $c^1 - c^2$. Téhož roku objeli manželé Spojené státy americké, aby nový produkt představili veřejnosti a na jedné z propagačních akcí si na BW společně zahrálo dokonce více než dva tisíce pět set lidí.

V roce 1998 vznikla pod vedením Craiga Ramsella akciová společnost *Whacky Music, Inc.* a zaměřila se na prodej a distribuci BW. Kromě nástrojových sad začala nabízet metodické materiály, zpěvníky, noty a CD nosiče určené základním školám a zájmovým organizacím k výuce hudební výchovy, zahájila organizaci vzdělávacích kurzů pro učitele a děti a zřídila i unikátní „*Whacky Music*“ třídy. Do října roku 2004 se společnosti podařilo prodat tři milióny sad BW. V červenci roku 2009 prodal Craig Ramsell podíl ve firmě *Whacky Music, Inc.* společnosti *Rhythm Band Instruments*, která se soustředí zejména na jejich propagaci a prodej. Firma ve spolupráci s Craigem Ramsellem vyvíjí také další výrobky, viz dále.⁹⁷

Boomwhackers se šíří po celém světě, v současné době najdeme distribuci do zemí jako Kanada, Chile, Mexiko, Nový Zéland, Austrálie, Jihoafrická republika, Dánsko, Švédsko, Finsko, Anglie, Belgie, Nizozemí, Portugalsko, Francie, Německo, Rakousko, Itálie, Čína, Japonsko, Jižní Korea, Singapur.⁹⁸ V České republice již také najdeme několik prodejců, kteří nabízejí kompletní sady a některé metodické materiály jako zpěvníky apod. Jsou však zatím k dispozici pouze v cizích jazycích – zejména v angličtině a němčině, a zřejmě proto se u nás ještě tento hudební nástroj výrazně neprosadil. Dalším důvodem by mohla být také malá informovanost a slabá propagace.⁹⁹

---

⁹⁶ *Meet the creator* [online]. Chroma-Notes LLC, c2011 - 2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: < <http://chroma-notes.com/about.html>>.

⁹⁷ *About the boomwhackers brand* [online]. Rhythm Band Instruments, c2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: < <http://boomwhackers.com/about-us/>>.

⁹⁸ *Distributors list* [online]. Rhythm Band Instruments, c2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: < <http://boomwhackers.com/distributors-list/>>.

⁹⁹ GROBÁR, Martin. Boomwhackers. *Hudební výchova*. 2011, 3(19)

V České republice prodává BW např. internetový obchod s hudebními nástroji kytary.cz,¹⁰⁰ který nabízí všechny nástrojové sady se základním příslušenstvím. Jejich prezentační video¹⁰¹ ukazuje, že se hrou na BW již inspirovaly některé české školy a hudební soubory. Žáci ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou z hudebního uskupení *Chlumecké bubny* se svěřují, proč je baví hrát na BW – každá má jinou barvu, mají hezký tvar, a hraní na ně nepředstavuje moc práce. Gymnázium v Teplicích dokonce letošní školní rok otevřelo kroužek hry na BW, a má za sebou již několik hudebních vystoupení. ZŠ Sedlnice také zařazuje hru na BW do školních aktivit, v roce 2008 vystupovali žáci šesté třídy s několika skladbami na školním jarmarku.¹⁰²

O rozšiřování BW na české školy a do povědomí odborné veřejnosti se již několik let zaslouhuje odborný asistent Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého, a zároveň vedoucí této diplomové práce, Mgr. Jaromír Synek, Ph.D. Spolu s Mgr. Gabrielou Coufalovou, Ph.D., odbornou asistentkou na téže katedře, vedli již množství seminářů a workshopů nejen na jejich pracovišti, kde již seznámili s tímto nástrojem desítky vysokoškolských studentů, ale také na jiných místech pod záštitou hudebních organizací.^{103,104}

Na našem trhu se objevily i levnější napodobeniny tohoto hudebního nástroje,¹⁰⁵ které svědčí o vzrůstající poptávce. Jejich zvuk se příliš neliší od originálních trubek, může být však použito jiných barev pro označení jednotlivých tónů a kvalita trubek není zaručena.

Hra na BW se líbí nejen dětem, ale i dospělým, a tak tento nástroj našel uplatnění i v jiných sférách, než ve školství. Facilitátoři jej např. využívají jako prostředek navázání spolupráce na teambuildinzích, a setkat se s nimi můžeme i na koncertech či festivalech.¹⁰⁶

---

¹⁰⁰ *BOOMWHACKERS* [online]. Audio Partner, c2013, [cit. 2013-01-19] Dostupný z WWW: <<http://kytary.cz/bici/boomwhackers/>>.

¹⁰¹ *Proč vás baví boomwhackers* [online]. kytary.cz, c2012, [cit. 2013-01-19] Dostupný z WWW: <<http://youtu.be/vh7vjITmef4>>.

¹⁰² *Boomwhackers - ZŠ Sedlnice* [online]. c2008, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <<http://youtu.be/R1Av9uzM3JQ>>.

¹⁰³ Boomwhackers tak představili např. na semináři *České hudební rady* Hrajeme si s hudbou v listopadu 2012, který byl věnován hře na BW a možnostem vytváření vlastních partitur.

¹⁰⁴ DOHNALOVÁ, L. *Hrajeme si s hudbou* [online]. c2013, [cit. 2013-01-15]. Dostupný z WWW: <http://ejazzhttp://chr.nipax.cz/hrajeme_si_s_hudbou.cz>.

¹⁰⁵ *BOBOWHACKERS* [online]. Bobo Blok, c2013, [cit. 2013-02-19] Dostupný z WWW: <<http://eshop.bobo.cz/x47644-w100/bobowhackers>>.

¹⁰⁶ *Facilitators* [online]. Rhythm Band Instruments, c2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://boomwhackers.com/facilitators/>>.

2.2 Nástrojové sady, systém značení a související výrobky

Společnost *Rhythm Band Instruments LLC* nabízí celkem šest nástrojových sad. Pentatonická sada s tóny $c^1, d^1, e^1, g^1, a^1, c^2$ je vhodná pro hudební začátečníky a malé děti k doprovodu durových písní a k jiným nástrojovým hrám, přičemž nevadí, že zaznívají všechny tóny společně, protože spolu vždy znějí čistě. Pentatonickou sadu si můžeme vytvořit sami vyjmutím tónů f^1 a h^1 z diatonické sady. Základní tóny celé oktávy, tzn. $c^1, d^1, e^1, f^1, g^1, a^1, h^1, c^2$, získáme pořízením C-dur diatonické sady, která obsahuje osm kusů trubek. Pro doplnění všech půltónů do oktávy použijeme chromatickou sadu, obsahující pět kusů trubek, a to tóny $cis^1/des^1, dis^1/es^1, fis^1/ges^1, gis^1/as^1, ais^1/b^1$. Prodejci nabízí také basovou diatonickou sadu se sedmi trubkami – tóny c, d, e, f, g, a, h , a chromatickou sadu s pěti kusy trubek – tóny $cis/des, dis/es, fis/ges, gis/as, ais/b$. Najdeme zde i sopránovou sadu obsahující sedm kusů trubek s tóny $cis^2/des^2, d^2, dis^2/es^2, e^2, f^2, fis^2/ges^2, g^2$. Pro přehlednost a úplnost uvádím sady s přesnými názvy v následující tabulce:¹⁰⁷

Název sady	Tóny	Počet trubek
BW-PG Pentatonická sada	c^1, d^1, e^1, g^1, a^1 a c^2 	6
BW-DG C dur diatonická sada	$c^1, d^1, e^1, f^1, g^1, a^1, h^1, c^2$ 	8
BW-CG Chromatická sada		5

¹⁰⁷ *Boomwhackers 2010 catalog* [online]. Rhythm Band Instruments, c2010, [cit. 2013-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://boomwhackers.com/wpcontent/uploads/2011/Boomwhackers2010.pdf>>.

	<p>cis¹/des¹, dis¹/es¹, fis¹/ges¹, gis¹/as¹, ais¹/b¹</p> 	
BW-JG Basová C dur diatonická sada	<p>c, d, e, f, g, a, h</p> 	7
BW-KG Basová chromatická sada	<p>cis/des, dis/es, fis/ges, gis/as, ais/b</p> 	5
BW-EG Sopránová sada	<p>cis²/des², d², dis²/es², e², f², fis²/ges², g²</p> 	7

Trubky zůstanou přesněji vyladěny, udržují-li si kruhový průřez. Jestliže se dostanou k majiteli porušené již z obchodu, nebo svůj oválný, zploštělý a jinak deformovaný tvar získají špatným skladováním venku nebo na slunci, je lepší se je pokusit opět srovnat.

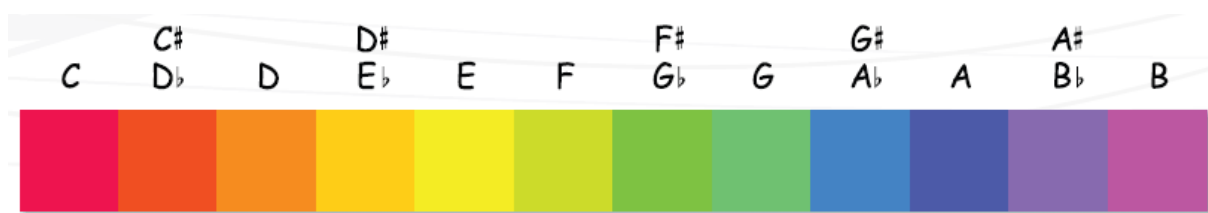
K poškození nebo ohnutí může dojít i během hry. Nejlepším způsobem, jak BW navrátit správný tvar, je vyhladit je mechanicky rukou po celé jejich délce.¹⁰⁸

Při procesu tvorby vzhledu BW vyvinul Craig Ramsell barevný hudební systém *Chroma-Notes*, který chce přenést i na jiné hudební nástroje, viz dále. Není přitom autorem základního barevného schématu - ten se objevil již v minulosti - ale jako první jej přizpůsobil praktickému využití. Mnoho dětských hudebních nástrojů sice pracuje na principu označení tónů základními barvami duhy, kde obvykle začínají červeným tónem c^1 , ale zatím nikdo do logického barevného schématu nezahrnul i zvýšené/snížené tóny a nikdo jej také nevyužil k označení nástrojů nebo k zápisu not. V systému *Chroma-Notes* se setkáme se základní paletou barev, která je odvozena ze tří základních barev, a to červené, žluté a modré. Jejich postupným mícháním získáme dvanáct barev, které jsou použity na označení dvanácti tónů v oktávě.¹⁰⁹

Všechny stejné tóny v různých oktávách jsou značeny stejnou barvou, tzn. trubky c^1 i c^2 jsou červené apod. Barvy tónů jsou pro přehled uvedeny v následujících tabulkách, a obrázek pod nimi barvy znázorňuje:

Tón	c	d	e	f	g	a	h
Barva	červená	oranžová	žlutá	žlutozelená	modrozelená	modrofialová	růžová
Alternace	červená	oranžová	žlutá	limetková	modrozelená	modrá indigo	tmavě purpurová

Tón	cis/des	dis/es	fis/ges	gis/as	ais/b
Barva	červenooranžová	žlutooranžová	zelená	modrá	fialová
Alternace	rumělková	šafránová	zelená	modrá	fialová

¹⁰⁸ RAMSEL, Craig. *Boomwhackers® Gettin' Whacky, Facilitator's Handbook*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, Inc., 2009.

¹⁰⁹ *Meet the creator* [online]. Chroma-Notes LLC, c2011 - 2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <<http://chroma-notes.com/about.html>>.

V praxi se ukazuje, že pracujeme-li pouze s pentatonickou nebo diatonickou sadou, je lepší trubku „g“ označovat jako zelenou a trubku „a“ jako fialovou, vezmeme-li v úvahu, zda názvosloví barev nebude příliš matoucí, zařadíme-li později do aktivit i chromatické sady.

Délky trubek v základní diatonické a chromatické sadě se pohybují od dvaceti osmi do šedesáti centimetrů, basové diatonické a chromatické trubky dosahují délky sedmdesáti až sto dvaceti centimetrů, tzn. jsou až dvojnásobně dlouhé, a nejkratší trubky v délce osmnácti až dvaceti osmi centimetrů najdeme v sopránové sadě. Sady se dají navzájem kombinovat a použitím tzv. oktávátoru, černé plastové zátky, která se nasadí na trubku a zakryje tak její otvor, snížíme tón o jednu oktávu. Trubky můžeme také uspořádat vedle sebe do speciálního elastického obalu tak, abychom na ně mohli hrát paličkami s gumovým koncem podobně jako na zvonkohru či xylofon.¹¹⁰

Každá trubka je tedy jinak dlouhá, má jinou barvu a uprostřed je označena popiskou – solmizační slabikou a vlastním názvem tónu, přičemž Craig Ramsell chtěl nejprve odlišit černým a bílým písmem označení diatonických a chromatických tónů jako na klaviatuře. Při vlastní realizaci bylo ale jasné, že bílé písmo bude hůře čitelné na žluté trubce (tón *e*), a zároveň nepůjde dobře vidět černé písmo na modrofialové (nebo také modré indigo) trubce (tón *a*). Rozhodl se černo-bílý systém obrátit, ale přesto bylo nutné trubku tónu *a* vyrobit světlejší, než je pravá indigo modrá, a zesvětlení provést také u fialové trubky (tón *ais/b*), která je ve skutečnosti více purpurová než fialová, aby se barvy těchto dvou trubek daly lépe odlišit.¹¹¹ Černé písmo je použito pro tóny *c, d, e, f, g, a, h* v jednočárkované i dvoučárkované oktávě, zvýšené/snížené tóny označuje bílé písmo. Pro tón „*h*“ se však v anglofonních zemích používá písmeno „*b*“, které u nás značí snížené „*h*“, což se projevuje odlišným značením jak na trubkách, tak v notovém zápisu.

Ideou Craiga Ramsella je co nejvíce rozšířit používání systému barev v hudebním vzdělávání a minimalizovat omezení, která s sebou nese neznalost hudební terminologie. Postupně tak realizuje své nápady, jako je výroba dalších jednoduchých barevných hudebních nástrojů (zvonků), výroba snímatelných barevných samolepek s názvy tónů, kterými můžeme označit např. klapky klavíru nebo kameny zvonkohry a usnadnit tak hru na ně,¹¹² a v neposlední řadě již několik let vyvíjí nový počítačový program na komponování hudby, který je těsně před dokončením.

---

¹¹⁰ *Boomwhackers 2010 catalog* [online]. Rhythm Band Instruments, c2010, [cit. 2013-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://boomwhackers.com/wpcontent/uploads/2011/Boomwhackers2010.pdf>>.

¹¹¹ *Chroma-Notes* [online]. Chroma-Notes LLC, c2011-2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <<http://chroma-notes.com/index.html>>.

¹¹² *Products* [online]. Chroma-Notes LLC, c2011-2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <<http://chroma-notes.com/products.html>>.

Program bude využívat barevnou notaci systému *Chroma-Notes* a je určen zejména dětem a hudebním začátečníkům, kteří chtějí skládat hudbu, přehrát si vlastní melodie a naučit se orientovat v notovém zápisu. Cílem programu je co nejvíce usnadnit komponování vlastní hudby všem lidem bez rozdílu dosaženého hudebního vzdělání skrze animované virtuální BW trubky a barevně označenou klaviaturu. Ovládání programu je jednoduché a intuitivní, mnoho funkcí si lze nastavit, takže je uživatelské prostředí vždy přizpůsobeno individuálním potřebám. Jednotlivé skladby je možno zobrazit či vytisknout jak barevně, tak černobíle, s názvy či bez názvů not, se slovy písně či bez nich. Díky animacím se skládání hudby stává zábavné a zároveň naučné. V nabídce budou dvě verze, základní a pokročilejší, která umožní připojení keyboardu nebo kytary do počítače.¹¹³

Ruční a stolní zvonky se dají pořídit v podobných sadách jako BW, a to ve třech variantách – diatonická, chromatická a rozšiřující sada. Nástroj podobný zvonkohře s barevnými kovovými kameny ve spojení s barevnými plastovými rezonančními trubkami lze také příjemně kombinovat s hrou na BW.¹¹⁴

2.3 Techniky hry

Existuje mnoho způsobů, jakými pomocí BW vytvoříme zvuk. V první řadě musíme trubku správně uchopit, a to tak, že ji držíme pevně, ale uvolněně několik centimetrů od konce. Soustředíme se zejména na to, abychom její otvor nezakrývali rukou nebo oblečením, čímž bychom negativně ovlivnili její přesné ladění. Základním úderem je úder do jiného předmětu, přičemž zvuk nejlépe zní, trefíme – li se do horní čtvrtiny trubky. Čím více trubkou udeříme a čím lépe se zvuk předmětem šíří, tím silnější a hlasitější tón zazní.¹¹⁵

Nejlepším způsobem, jak začít, je hra na vlastní tělo. Správného zvuku docílíme úderem o dlaň, příjemně se také hraje o rameno a stehno. Výraznější pohybovou aktivitu pak pro žáky znamená hra o koleno, chodidlo, hýždě, nebo zem. S vyspělejšími žáky můžeme také vyzkoušet hru o hlavu, která by se ale neměla z bezpečnostního hlediska raději provádět, proto ji povolíme pouze výjimečně. Zatímco jedna kvalita zvuku (barva) se údery o různé části těla či předměty mění, výška tónu zůstává neměnná.

---

¹¹³ *Products* [online]. Chroma-Notes LLC, c2011-2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <<http://chroma-notes.com/products.html>>.

¹¹⁴ *Boomwhackers 2010 catalog* [online]. Rhythm Band Instruments, c2010, [cit. 2013-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://boomwhackers.com/wpcontent/uploads/2011/Boomwhackers2010.pdf>>.

¹¹⁵ RAMSEL, Craig. *Boomwhackers® Gettin' Whacky, Facilitator's Handbook*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, Inc., 2009.

Ke hře se dají využít i předměty okolo nás. Podle počtu žáků a prostorových možností učebny můžeme citlivě tlouci o stěny, desku stolu nebo lavice, sedátko židle, skříň či parapet.¹¹⁶ Někteří hudebníci využívají také upevněnou dlouhou kovovou tyč podobnou zábradlí, nebo velké barely či kbelíky otočené dnem vzhůru a nedoléhající na zem pro lepší šíření zvuku. Vždy záleží na odvaze a nápaditosti učitele i samotných žáků.

Vzhledem k použitému materiálu, který je sice odolný, ale ne nezničitelný, bychom se však měli vyvarovat ranám o ostré hrany, pokud pak využíváme ke hře vlastní tělo, měli bychom dbát na bezpečnost, protože příliš silné úhozy mohou být bolestivé. Při hraní by každý měl mít dostatek místa okolo sebe, aby se mohl volně pohybovat a neohrozil spolužáky.

Dalším způsobem hry je úder trubky o trubku, přičemž zaznívají obě roury najednou a vzniká tak dvojzvuk. Žák buď drží dvě trubky (v každé ruce jednu) a bouchá jednou z nich o druhou, nebo hrají žáci stejným postupem v páru, kde má každý k dispozici jednu trubku. Využit můžeme také kmitání, kdy rychlým pohybem trubky mezi dvěma předměty, např. chodidly, prodloužíme zvuk tónu.¹¹⁷

Zajímavý výsledek vznikne také foukáním do otvoru trubky, kterou zároveň kmitáme. Trubky basové sady, které svou délkou nejsou pro mladší žáky příliš vhodné k úderům o tělo, využijeme k udržování metra jejich pravidelným spouštěním na podložku ve svislé poloze. Basové tóny jednoduše získáme také použitím oktávátoru na trubky základní diatonické sady, s nimi se lépe manipuluje než s dlouhými trubkami basové sady.¹¹⁸

Na větším počtu zahraničních videí zveřejněných na internetových stránkách www.youtube.com při zadání hesla „boomwhackers“ vidíme, jak žáci často sedí v kruhu na zemi, aby mezi sebou mohli snadněji komunikovat a k úderům jim slouží právě podlaha, ze které se zvuky šíří po celé místnosti a jsou tak výrazněji slyšet. Někteří sedí s nataženýma nohama a k tvorbě tónu využívají vibrato mezi špičkami obutých nohou. Ideálním prostředím pro hru se jeví tělocvična, ve které je dostatek prostoru k vytvoření kruhu a případného nácviku pohybové nebo dokonce taneční choreografie, a zároveň se zvuk BW násobí ozvěnou. BW by tak mohly být příjemným zpestřením hodin tělesné výchovy. Efektní je také zapojení výrazových pohybů paží, jež vylepší celkový vizuální dojem.

---

¹¹⁶ SCHNELLE, Frigga. *Boomwhackers® Musical Tubes*. 2. vyd. Mainz: Schott Music, 2007. ISBN 978-3-7957-0588-6

¹¹⁷ SYNEK, Jaromír. Boomwhackers. In: *Hudební věda a výchova 10*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 151-156. ISBN 8024415089.

¹¹⁸ GRAMß, Klaus. *Boomwhackers® im Klassengroove*. 1. vyd. Rum/Innsbruck: Helbing, 2004. ISBN 3-85062-292-0

Pro hru na BW můžeme využít také paličky. Jejich použití může být dobrým řešením pro žáky se sklonem k agresivitě a pro ty, kterým jako první přijde na mysl tlouci trubkami spolužáky nebo vyvíjet velkou sílu k úderům do vlastního těla. Hra paličkami, která je celkově tišší, také může být vhodným cvičením a předstupněm hry na ostatní nástroje jako metalofon nebo xylofon. Zvuk dopadající paličky na plast je ale ostrý a může působit rušivě, omezuje správnou rezonanci tónu a navíc údery často způsobí kmitání trubky na podložce. Místo paliček můžeme použít čínské hůlky, tužku apod., využít se dají i předměty jako lžička nebo rukojeť příborového nože.¹¹⁹

Zasuneme-li trubky vedle sebe do pružných gumových oček obalu k tomu určenému a hrajeme na ně gumovými paličkami, získáme nástroj uspořádáním podobný zvonkohře. Jisté usnadnění začátečníkům zaručíme výběrem a uspořádáním trubek.

Díky přesnému ladění můžeme BW úspěšně kombinovat s ostatními hudebními nástroji, ať už rytmickými nebo melodickými. BW nemusíme využívat v hodině samostatně, mohou je dostat jen někteří žáci a ostatní vhodně doplní např. nástroji z Orffova instrumentáře.¹²⁰

Abychom se vyhnuli jakýmkoliv závadám, měli bychom se vyvarovat vynaložení příliš velké síly k úderu a vyhýbat se úderům o nerovné povrchy, které by mohly trubky poškrábat. V případě znečištění je vhodné použít vlhkou měkkou utěrku, popřípadě jemnou mýdlovou vodu a trubky vysušit.¹²¹

---

¹¹⁹ RAMSEL, Craig. *Boomwhackers® Gettin' Whacky, Facilitator's Handbook*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, Inc., 2009.

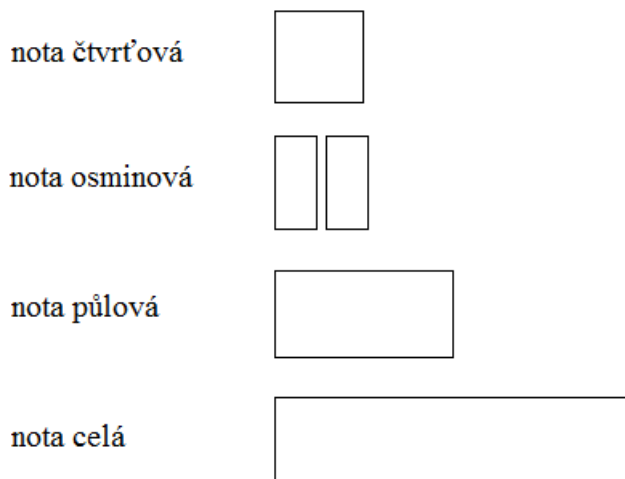
¹²⁰ SYNEK, Jaromír. Boomwhackers. In: *Hudební věda a výchova 10*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 151-156. ISBN 8024415089.

¹²¹ RAMSEL, Craig. *Boomwhackers® Gettin' Whacky, Facilitator's Handbook*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, Inc., 2009.

2.4 Způsoby notace

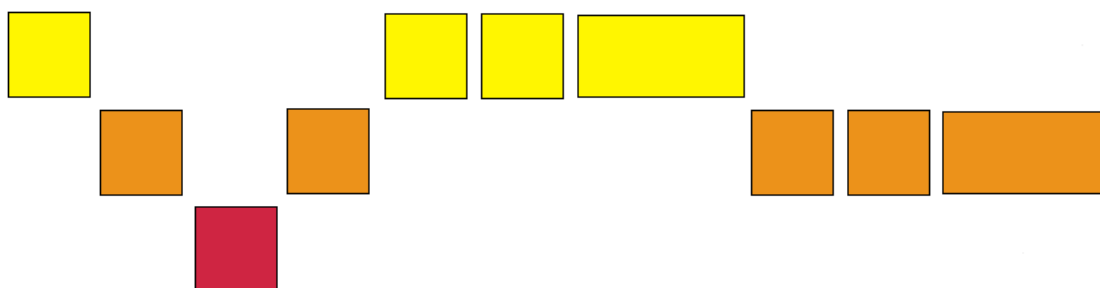
Myšlenkou Craiga Ramsela, vynálezce boomwhackers, je co nejvíce přiblížit hudbu a vše, co s ní souvisí, hudebním laikům či začátečníkům nehledě na jejich věk a hudební znalosti. Aby si každý, přesto, že nezná noty a neumí číst notový zápis, mohl zahrát na BW melodii, snaží se většinou autoři notového materiálu zápis hraných tónů co nejvíce zjednodušit, popřípadě jednoduchou formou začít a přejít postupně po malých krocích ke čtení obvyklého notového zápisu. Vzniklo již mnoho způsobů notace pro BW, ale protože je nástroj stále ještě relativní novinkou, neustále přicházejí další.

Autorka C. Shinaberry¹²² vyvinula systém notace určený pro předškolní děti a žáky v prvních dvou ročnících základní školy. Děti ze zápisu dokáží intuitivně rozpoznat délku tónu a pomocí barevného značení (stejného jako pro trubky) ví, kdy hrát. Základním tvarem je čtvereček, který reprezentuje notu čtvrt'ovou, od něj jsou pak odvozeny ostatní délky - dvakrát tak dlouhý obdélník pro notu půlovou, polovina čtverečku pro notu osminovou apod. Každý tón (barva) má svůj řádek, nejnižší je tón c^1 , nad ním pak d^1 , e^1 , f^1 atd. Následující obrázek přiřazuje jednotlivé tvary k délce not. Další je úryvkem dětské písně *Mary had a little lamb*.

---

¹²² SHINABERRY, Cathy. *Boomwhackers® building blocks, Children's songs, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.

Vojtěch Kudrnáč¹²³ pro potřebu dětí, se kterými vedl workshop hry na BW, našel efektivní způsob, jak s nimi jednoduše a rychle nacvičit jednoduché melodie známých písní. V textu písně zvýraznil slabiky jednotlivých tónů fixem v barvě jednotlivých trubek, např. pro hru červenou trubkou zvýraznil v textu slabiky tónu *c*, a dítě pak při zpěvu písně poznalo, kdy udeřit. Jednodušší variantou je vyznačit v textu pouze slabiky po jednu trubku (viz první obrázek níže), složitější pak barevné vyznačení všech slabik (viz druhý obrázek níže).

Craig Ramsell používá běžný zápis not do notové osnovy, ale jeho noty jsou barevné podle příslušných tónů. Noty čtvrtové a osminové mají plná bříška, nota půlová je nevyplněná, ale její obrys je barevný. Pod každou notu zapisuje Ramsell barevně název tónu, viz následující obrázek.¹²⁴

¹²³ Vyučuje hru na bicí nástroje a vede soubor bicích nástrojů v ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou. Působí v místním bubenickém triu Mlask.

¹²⁴ RAMSELL, Craig. *Whack-a-Doodle-Doo!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002. s. 10

Old MacDonald Had a Farm

Traditional

D E G A B

G G G D E E D B B A A G D G G G D
 Old Mac-Don-ald had a farm, E - I - E - I - O. And on that farm he

E E D B B A A G D D G G G D D
 had some chicks, E - I - E - I - O. With a cluck-cluck here, and a

G G G G G G G G G G G G G G G G
 cluck - cluck there, Here a cluck, there a cluck, ev - 'ry - where a cluck-cluck.

10

Andreas von Hoff využívá několik metod zápisu partu pro BW. Jednoduché melodie zapisuje do notové osnovy a nad každou notu přidává barevný čtvereček, který znázorňuje notu čtvrt'ovou. Pro notu půlovou tedy použije jeden barevný čtvereček s bílým čtverečkem, pro notu celou jeden barevný čtvereček a tři bílé čtverečky, viz následující obrázek.¹²⁵

Hurra, ein Lied! *Dieses Lied kennst du bestimmt!*

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Al - le mei - ne Ent - chen,

swim - men auf dem See,

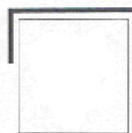
¹²⁵ HOFF, Andreas von. *Voggy's Boomwhacker-Schule*. 1.vyd. Voggenreiter Vorlag, 2010. ISBN-13: 978-3802408212. s. 48

Další způsob zápisu, tzv. křížkovací metodu, použil Andreas von Hoff v publikaci *How to start*.¹²⁶ Jednotlivé tóny (barvy) jsou seřazeny ve sloupci nad sebou od nejnižšího c^1 po nejvyšší c^2 . Každý další sloupec znázorňuje jednu dobu, a křížkem se značí úder příslušné trubky (viz obrázek níže). Žák tak sleduje zároveň „svůj“ řádek, ale má i přehled o tom, kdy hrají ostatní hráči.

		1	2	3	4	7
8	C''	×		×		
7	B'	×		×		
6	A'	×		×		
5	G'	×		×		
4	F'	×		×		
3	E'	×		×		
2	D'	×		×		
1	C'	×		×		

¹²⁶ HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - How To Start*. 5. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 978-3-86632-804-4

V publikaci *Rock Rhythm Party*¹²⁷ už rozepisuje „křížkování metodou“ černobíle samostatné party pro jednotlivé trubky, a každá skladba má pak svou barevnou partituru, viz obrázky níže.

symbol pro trubku s oktávátorem

ROCK RHYTHM PARTY #1

1 und 2 und 3 und 4 und

2 und 3 und 4 und

3 und 4 und

4 und

5 und 6 und 7 und 8 und

6 und 7 und 8 und

7 und 8 und

8 und 9 und 10 und 11 und 12 und

9 und 10 und 11 und 12 und

10 und 11 und 12 und

11 und 12 und

12 und

ROCK RHYTHM PARTY #1

166 bpm

4/4

1 und 2 und 3 und 4 und

2 und 3 und 4 und

3 und 4 und

4 und

5 und 6 und 7 und 8 und

6 und 7 und 8 und

7 und 8 und

8 und 9 und 10 und 11 und 12 und

9 und 10 und 11 und 12 und

10 und 11 und 12 und

11 und 12 und

12 und

¹²⁷ HOFF, Andreas von. *Boomwhackers*® - *Rock Rhythm Party 1*. 4. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 3-86632-889-3

Friga Schnelle používá notový zápis, ale podporuje jej ilustrací příslušných trubek s názvem tónu, a tak je notace srozumitelnější a názornější – viz obrázek níže.¹²⁸

Ist ein Mann in' Brunn' ge-fal-len, hab' ihn hö-ren plum-sen, wär' ich nicht da-zu ge-kom-men, wär' der Mann er-trun-ken.

Ist ein Mann in' Brunn' ge-fal-len, hab' ihn hö-ren plum-sen, wär' ich nicht da-zu ge-kom-men, wär' der Mann er-trun-ken.

Chris Juda-Lauder v písni *Your Letter*, viz obrázek níže,¹²⁹ zapisuje pouze rytmus s názvy tónů bez použití barev.

1. C C G 2. C D E 3. C D E A A C C C E G 4. C A E E E 5. C A A G 6. C G E A 7. C D E G 8.

Ellen Foncannon používá zásadně jen černobílý zápis v notách, viz obrázek níže.¹³⁰

5. D C 6. E (single note) 7. D C 8. D C 9. D C 10. D Repeat 3 times. 11. D C 12. D C 13. D

¹²⁸ SCHNELLE, Friga. *Boomwhackers® Musical Tubes*. 2. vyd. Mainz: Schott Music, 2007. ISBN 978-3-7957-0588-6. s. 32

¹²⁹ JUDAH-LAUDER, Chris. *Fun with Boomwhackers®!*. Miami: Warner Bros. Publications, 2001. ISBN 0-7579-0324-X. s. 23

¹³⁰ FONCANNON, Ellen. *A Tubular™ Christmas*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003. s. 7

Jako poslední bych ráda uvedla notaci Mgr. Jaromíra Synka, Ph.D., ve které rozepisuje vždy part pro dvě trubky, na které hraje jediný hráč. Místo čtvrt'ových not používá kroužek, osminové noty značí dvěma plnými spojenými „pecičkami“, křížek značí čtvrt'ovou pomlku. Pravá ruka sleduje nad linkou, levá ruka pod linkou. Obrázek níže je úpravou skladby Fanfare.

The image shows two handwritten musical staves for trumpet parts. The first staff is titled "FANFARE - c', c''". It is in 2/4 time and consists of three lines of music. The first line starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation uses circles for notes, pairs of solid dots for eighth notes, and 'x' marks for quarter rests. Measure numbers 5, 9, 13, and 17 are indicated. The second staff is titled "FANFARE - e, d". It is also in 2/4 time and consists of three lines of music. The first line starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation uses circles for notes, pairs of solid dots for eighth notes, and 'x' marks for quarter rests. Measure numbers 5, 9, 13, and 17 are indicated. In the top right corner, the text "William Duncombe Arr. by E. Focannon" is written.

2.5 Metodické materiály – výčet a charakteristika jednotlivých titulů

Společnost *Whacky Music, Inc.*, jako první začala nabízet metodické materiály ve spolupráci s hudební pedagožkou Ellen Foncannon.¹³¹ Ta postupně vydává další publikace tak, aby vyhověla všem věkovým kategoriím a realizovala své další nápady. Jsou pouze v angličtině, u nás ale mohou být inspirací nebo vhodným doplňkem výuky anglického jazyka. Kdybychom měli rozdělit publikace Ellen Foncannon, jejichž seznam je uveden dále, do kategorií, pak první z nich budou příručky, které vytvořila na míru pravidlům amerického školského systému a jsou určeny dětem od předškolního věku do šestého ročníku. Drží se přitom MENC *National Standards for Music Education*,¹³² které obsahují devět bodů:

1. Sólový i skupinový zpěv, rozmanitý hudební repertoár.
2. Hra na nástroje – sólo i s ostatními, rozmanitý hudební repertoár.
3. Improvizace melodií, různé obměny a doprovody.
4. Skládání a dotváření hudby podle zadaných instrukcí.
5. Čtení a zápis not.
6. Poslech, analýza a popis hudebních skladeb.
7. Hodnocení hudby a hudebních představení.
8. Porozumění vztahu hudebního umění k jiným druhům umění a k ostatním disciplínám mimo umění.
9. Porozumění hudbě ve vztahu k historii a kultuře.¹³³

V prvním díle (viz Příloha 1), který je určen pro děti v rozmezí od posledního předškolního roku do třetí třídy, se žáci seznamují s notací v houslovém klíči a s tří- a čtyřčtvrtovým taktem. Publikace obsahuje dvacet příprav na vyučovací hodinu s popisem aktivit a notovým materiálem jak pro učitele s klavírním doprovodem, tak pro žáky se základní melodií a texty. Po každých dvou vyučovacích jednotkách následuje procvičovací a

---

¹³¹ Ellen Foncannon je americká hudební skladatelka, hudební pedagožka, učitelka hry na klavír a varhanice. Jako ředitelka sekce pro tvorbu výukových materiálů pro *Whacky Music, Inc.* byla odpovědná za jejich vývoj a dodnes vytváří pro Boomwhackers četné publikace. Výukové materiály, které produkuje, jsou ověřené jak učiteli, tak žáky.

¹³² Národní standardy pro hudební vzdělávání (vlastní překlad autorky diplomové práce)

¹³³ FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2001-2006. s. 62. Objevuje se ve stejném znění i v ostatních metodických příručkách Ellen Foncannon. Vlastní překlad autorky diplomové práce.

opakovací pracovní list. Na některých stranách s notovým zápisem najdeme tzv. Boom Smiley face („usměváček“ nebo „smajlík“), který zastupuje čtvrtovou notu a má místo její hlavičky „úsměv“. Pro žáky znamená příjemné zpestření, ale také jeho zábavné objevování a hledání v notovém zápisu. Tento symbol můžeme využít k tomu, že žáci určují, o kterou notu se jedná, ve kterém taktu se nachází a na kterou dobu připadá. Písně jsou doplněny jednoduchými doprovody na CD nosiči a často obsahují slova, která napomáhají zapamatovat si pozici noty v notové osnově. Dále se také dočteme tipy pro učitele, jak snáze nacvičit jednotlivé písně. Doporučuje se nejdříve vytleskat rytmus písně, poté říci v rytmu slova, nakonec zpívat v rytmu, a až poté nabídnout žákům BW k hraní.¹³⁴

Druhý díl (viz Příloha 2) je určen pro žáky druhých až pátých tříd a je vystavěn na téměř totožném principu jako díl první. Ve třinácti lekcích pokračuje v nauce polohy not oktávy c^2 v houslovém klíči a k diatonické sadě přidává i chromatické půltóny a sopránovou sadu. Seznamuje žáky s pomlkami, tečkou za notou, základními dynamickými znaménky (*p*, *mp*, *mf*, *f*, *crescendo*, *decrescendo*) a přízvuchou dobou a značně zde přibývá souzvuků dvou až čtyř tónů.¹³⁵

Třetí díl (viz Příloha 3) pro žáky třetí až šesté třídy začíná opakováním již osvojených znalostí z předešlých dílů a deseti otázkami týkajícími se jak porozumění hudebním termínům, tak přiřazení několika významných skladatelů k jejich slavným dílům. Seznamuje žáky s notací v basovém klíči a trénuje čtení z not. Ke hře kromě základní diatonické a chromatické sady využívá sopránovou sadu i basovou diatonickou sadu. Žáci se naučí smíšený takt, tempové značky a termíny, intervaly, přízvuky, odrážky a béčka. Publikace nabízí užitečnou radu, jak pomocí vlastní ruky vytvořit snížený tón, což pomůže těm, kteří disponují pouze diatonickou sadou. Jedná se o jednoduchý trik, kdy obejmeme trubku palcem a ukazováčkem na jejím úplném konci tak, že rukou prodloužíme její délku. Čím kratší trubka, tím méně potřebuje prodloužit, abychom dosáhli přesnějšího vyladění. Jako předchozí knihy vybízí i tato k úpravě aktivit a písní podle potřeb učitele a dané třídy a nabádá ke kreativě a tvůrčím činnostem.¹³⁶

Čtvrtý díl (viz Příloha 4) pro čtvrtý až šestý ročník s jedenácti vyučovacími jednotkami dokončuje výuku notace v basovém klíči a soustředí se na durové i molové tercie a akordy. V úvodu příručky je stručný přehled dosavadních znalostí i toho, co by žák měl umět po absolvování tohoto dílu, samozřejmostí je průběžné opakování prostřednictvím úkolů

¹³⁴ FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 1*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2001-2006

¹³⁵ FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 2*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2003-2004

¹³⁶ FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 3*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2003-2004

na pracovních listech i závěrečný obsáhlý test. Příručka obsahuje šestnáctinové noty a tečkovaný rytmus, enharmonické ladění a nepravidelnosti. Na základě praktického cvičení se žáci postupně setkávají s novými termíny a složitějšími notovými zápisy. Vše je podrobně vysvětlováno a opakováno. Pokračuje se ve výuce dynamiky a přízvuků a součástí klasických melodií jsou i krátké životopisné vsuvky o skladatelích. Nalezneme zde i rozsáhlejší kompoziční cvičení a písně, kde BW zastupují několikahlasně hlavní melodii a jsou využity i k doprovodům v basovém klíči.¹³⁷

Pátý a poslední díl (viz příloha 5) pro pátou a šestou třídu se navíc věnuje latinským rytmům, smíšenému metru a dominantním septakordům. Instrumentální doprovody zahrnují hudební témata L. van Beethovena, J. S. Bacha a E. H. Griega. Písně využívají velký počet trubek, proto by měl každý žák mít v ruce dvě různé trubky.¹³⁸

Ellen Foncannon napsala další sérii publikací s názvem *Totally Tubular* pro všechny věkové kategorie. Sérii začíná *Totally Tubular – Whactive!*,¹³⁹ která je určena pro děti starší osmi let a je plná zábavných relaxačních a pohybových her s BW. Soustředí se na akční hry a využití tanečních kreací. Pravidla her jsou vždy dopodrobna vysvětlena a setkáme se zde s množstvím variací her (viz Příloha 6). *Totally Tubular – první díl* (viz Příloha 7)¹⁴⁰ a druhý díl (viz Příloha 8)¹⁴¹ pro děti a dospělé obsahuje další aktivity a hry rozvíjející týmovou spolupráci, harmonické cítění, zpěv s choreografií, kompoziční a divadelní dovednosti, cit pro rytmus. *Tubular Christmas* (viz Příloha 9)¹⁴² pak zpracovává známé vánoční melodie a *Tubular Classics* (viz Příloha 10)¹⁴³ zase melodie vážné hudby.

Publikace *Boomwhackers Building Blocks* (viz Příloha 11)¹⁴⁴ je určena pro předškolní děti a žáky prvních a druhých ročníků ZŠ. Obsahuje dvanáct jednoduchých písní zapsaných zjednodušeně na pracovních listech (jedna píseň na více listech), které se dají vyjmout a použít pro školní účely. Texty prvních slok všech písní jsou přehledně napsány na jedné z prvních stran, v pracovních listech slova vepsána nejsou. Každá píseň má za názvem uvedeno, o jaký takt se jedná, a na kterou dobu začít, pokud jí není doba první. Místo not jsou použity čtverečky a obdélníky (viz výše). Písně jsou vybrány tak, aby bylo možné použít jen diatonickou sadu (stupnice *C dur*). Autorka doporučuje vyjmout pracovní listy a

¹³⁷ FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 4*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2004-2005

¹³⁸ FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 5*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2005

¹³⁹ FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Whactive!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006

¹⁴⁰ FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2004

¹⁴¹ FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 2*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006

¹⁴² FONCANNON, Ellen. *A Tubular™ Christmas*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.

¹⁴³ FONCANNON, Ellen. *Tubular™ Classics*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003

¹⁴⁴ SHINABERRY, Cathy. *Boomwhackers® building blocks, Children's songs, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.

zkompletovat jednotlivé písně tak, aby byly listy seřazené správně za sebou. Radí odstříhnout levé okraje pracovních listů a slepit je k sobě tak, aby na sebe „noty“ plynule navazovaly. Za užitečné považuje píseň zalaminovat a položit na dolní okraj tabule.

Fun with Boomwhackers (viz Příloha 12)¹⁴⁵ obsahuje dvacet zábavných písní zpracovaných pro použití s BW se zadáním, jak postupovat. Všechny aktivity jsou důkladně ověřené na dětských kolektivech. Písně jsou seřazené v pořadí podle obtížnosti.

Rock Rhythm Party (viz Příloha 13)¹⁴⁶ rozpracovává čtyři skladby v rytmu rocku, rozepsané černobíle pro jednotlivé trubky a s označením každého taktu číslicí. Součástí je barevná partitura pro každou skladbu. Totožně je koncipovaná i African Rhythm Party (viz Příloha 14)¹⁴⁷ s tím rozdílem, že obsahuje africké rytmy, jak již název napovídá. Publikace stejného autora How To Start (viz Příloha 15)¹⁴⁸ je složená z jednotlivých listů, které se dají použít zvlášť, nebo můžeme hrát plynule více listů najednou. Každý list obsahuje krátkou rytmicko-melodicko-harmonickou strukturu, a poslední listy jsou nevyplněné, aby tak poskytly žákům prostor pro experimentování a zkusili si vytvořit své vlastní cvičení.

Boomwhackers on Broadway (viz Příloha 16)¹⁴⁹ je zpěvník, který obsahuje deset klasických muzikálových písní z Broadwaye. Před každou písní jsme seznámeni s jevy a harmoniemi v písni, následuje kompletní notová podpora, a poté již samostatný part pro hru na BW.

Boomwhackers Musical Tubes autorky Friggy Schnelle (viz Příloha 17)¹⁵⁰ je velice užitečnou publikací z hlediska množství informací, které o nástroji poskytuje. Umě spojuje zábavu s učením, pohybem, experimentem, a hlavním cílem je poznat BW v různých kontextech, např. jejich vlastní výrobou.

Publikace Boomwhackers im Klassengroove (viz Příloha 18)¹⁵¹ je z půlky zaplněna minutovými cvičeními, a pokračuje složitějšími skladbami s melodiemi a rytmy z různých koutů světa.

---

¹⁴⁵ JUDAH-LAUDER, Chris. *Fun with Boomwhackers*®!. Miami: Warner Bros. Publications, 2001. ISBN 0-7579-0324-X

¹⁴⁶ HOFF, Andreas von. *Boomwhackers*® - *Rock Rhythm Party 1*. 4. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 3-86632-889-3

¹⁴⁷ HOFF, Andreas von. *Boomwhackers*® - *African Rhythm Party 1*. 2. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2009. ISBN 3-86632-891-5

¹⁴⁸ HOFF, Andreas von. *Boomwhackers*® - *How To Start*. 5. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 978-3-86632-804-4

¹⁴⁹ GIESE, Gayle. *Boom Boom!: Boomwhackers*® on Broadway. Warner Bros. Publications, 2002. ISBN 0-7579-0861-6

¹⁵⁰ SCHNELLE, Frigga. *Boomwhackers*® Musical Tubes. 2. vyd. Mainz: Schott Music, 2007. ISBN 978-3-7957-0588-6

¹⁵¹ GRAMß, Klaus. *Boomwhackers*® im Klassengroove. 1. vyd. Rum/Innsbruck: Helbing, 2004. ISBN 3-85062-292-0

3 Náměty na využití Boomwhackers ve výuce hudební výchovy na prvním stupni ZŠ

Při nácvičce činností ve větší skupině žáků, kdy je prvořadé, aby každý viděl, co učitel předvádí, dáme přednost klasickému uspořádání lavic v řadách. Pro menší a střední skupiny je však příjemnější utvořit kruh, který působí jednotněji a nabízí širší možnosti vzájemné komunikace a citlivé vnímavosti ostatních. Pro více než pět nebo osm žáků připadá v úvahu rozdělení třídy na menší skupinky podle barev/tónů, sám Craig Ramsell však dává přednost nepravidelnému rozmístění, aby žáci měli možnost lépe slyšet tvořené melodie a harmonie. Na druhou stranu připouští, že v některých případech je rozdělení na skupiny podle hraných tónů výhodnější pro celkovou soudržnost skladby, nebo může být ve výsledku více efektní, např. při postupném tvoření akordu „ve vlnách“ či cvičení na ozvěny, kde hraje roli umístění v prostoru. Koncentrací některých tónů ve skupině také můžeme zvýraznit dominantní roli některých částí instrumentálního doprovodu.¹⁵²

3.1 První období – dále k jednotlivým činnostem

Seznámení se s novým hudebním nástrojem

Trubky: c^1 , d^1 , e^1 , f^1 , g^1 , h^1

1. Učitel získá okamžitou pozornost žáků, přijde-li do vyučovací hodiny s BW trubkami připevněnými na těle. Učitel zpívá píseň a doprovází ji hrou na trubky. Žáci si tak okamžitě vytvoří představu, jak se na trubky hraje, jak znějí, a k čemu se dají použít.
2. Učitel napíše název nástroje na tabuli a vysvětlí s názornou ukázkou, jakým způsobem se na něj hraje (viz techniky hry). Stanoví také pravidla, která každý musí dodržet - trestem za neuposlechnutí je odejmutí nástroje. Jedná se zejména o porušení kázně, neopatrné hraní a ohrožování spolužáků nebo sebe sama.

---

¹⁵² RAMSEL, Craig. *Boomwhackers® Gettin' Whacky, Facilitator's Handbook*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, Inc., 2009.

3. Žáci si přijdou pro trubky, a učitel dá žákům na pár okamžiků prostor pro ukojení přirozené zvědavosti a vyzkoušení možností nástroje.
4. Učitel zvedá jednotlivé trubky a ti, kteří mají stejnou barvu trubky, hrají o dlaň. Učitel poté zvedá různé kombinace trubek.
5. Žáci zpívají píseň *Pec nám spadla* a učitel pro harmonický doprovod zvedá trubky $c^1-e^1-g^1 / d^1-f^1-g^1-h^1$.
6. Později může učitel místo zvedání trubek použít barevné karty s názvy tónů, nebo karty s akordy zapsanými barevnými notami (viz Příloha 19).

Na schovávanou

Trubky: všechny

Žáci vytvoří několik skupin, každá má svého vedoucího a alespoň pět trubek různých barev. Vedoucí rozloží trubky na zem/lavici a ostatní si musí zapamatovat barvy všech trubek. Poté se na chvíli otočí zády, zavřou oči a vedoucí jednu z trubek odejme a schová. Ostatní se otočí zpět a musí uhodnout, která trubka zmizela. Ve funkci vedoucího se žáci střídají. Později může vedoucí schovávat i více trubek najednou.

Zlatá brána

Trubky: c^1, e^1, g^1

1. Učitel vybere žáky, kteří budou hrát na trubky. Nejméně čtyři žáci vytvoří „zlatou bránu“ tak, že si ve dvojicích stoupnou naproti sobě, zvednou ruku s trubkou nad hlavu a jejich dotykem s protějším spolužákem vytvoří „střechu“.
2. Ostatní vytvoří zástup – „hada“, který bude procházet zlatou bránou. Všichni zpívají Zlatou bránu, žáci hrají metrum trubkami o sebe, a na slovo *koštětem* dají ruce dolů, a tím uzavřou zlatou bránu. Ten, kdo stojí mezi hrajícími žáky (ve zlaté bráně), vypadává.
3. Hraje a zpívá se znovu od začátku tak dlouho, dokud nezůstane poslední žák, který vyhrává. Žáci, kteří vypadnou, se posadí na místo, ale dále zpívají.
4. V případě, že má učitel dostatek trubek, může rozdělit žáky na několik skupin a vytvořit tak více zlatých bran. Hra poté bude rychlejší.

*Zlatá brána otevřena
zlatým klíčem podepřena
kdo do ní vejde,
hlava mu sejde,
ať je to ten nebo ten,
praščíme ho koštětem!*

Barevný svět

Trubky: všechny

1. Věci okolo nás mohou mít svou melodii. Žáci se rozhlíží okolo sebe a zjišťují, do kterých barev jsou oblečeni spolužáci a jakou barvu mají okolní předměty. Rozhodují o tom, které barvy působí vesele, a které naopak smutně.
2. Učitel rozdává omalovánky (viz Příloha 20), které žáci vybarví paletou barev BW.
3. Žáci se rozdělí do skupin a každá skupina si vybere jeden ze svých obrázků. Členové skupiny si vyberou trubky, které potřebují (podle barev v obrázku), postaví se do řady a na pokyn učitele hrají jeden za druhým „melodii obrázku“ ostatním skupinám.
4. Učitel ukazuje na různé barevné předměty. Pokud např. ukáže na červenou tužku, hrají pouze žáci s červenou trubkou.

Posvit' mi, hvězdičko

Trubky: c^1 , d^1 , e^1 , f^1 , g^1 , a^1

1. Učitel vytleskává rytmus jednotlivých taktů písně (viz Příloha 21),¹⁵³ žáci opakují. Učitel postupně vytleskává větší rytmické celky (až 4 takty po sobě).
2. Učitel čte český text písně nejdříve volně, žáci opakují, poté učitel text vytleskává, žáci opakují.
3. Učitel hraje po částech melodii písně na zvonkohru nebo klavír, zároveň zpívá na slabiku *la* a žáci opakují.
4. Žáci zpívají píseň a do toho vytleskávají rytmus.

---

¹⁵³ RAMSELL, Craig. *Whack-a-Doodle-Doo!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002. s. 16. Z originálu *Twinkle, Twinkle Little Star*. Český text autorky diplomové práce.

5. Žáci dostávají BW a hrají tóny, které mají stejnou barvu jako jejich trubka. Zpočátku hrají jen rytmus, poté přidají i zpěv.
6. Učitel žákům zazpívá píseň s anglickým textem a žáci ve skupinách diskutují o změnách, které jiný text přinesl (celkový dojem, zda píseň zní jinak a proč, která verze se jim více líbí)
7. Učitel s žáky nacvičí anglický text a zpívají obě verze písně.

Po - sviť, po - sviť hvěz - dič - ko, na ces - tu mi ma - lič - ko.

Sho - ra na svět do - hli - žíš, jest - li pak mě u - vi - diš?

Po - sviť, po - sviť hvěz - dič - ko, na ces - tu mi ma - lič - ko.

Škatule, škatule, hejbejte se

Tuto hru lze uplatnit u většiny her, využijeme ji zejména v případě, kdy chceme aktivitu osvěžit a zpestřit. Když učitel vysloví kdykoliv během hraní „Škatule, škatule, hejbejte se!“, všichni žáci musí okamžitě odložit své trubky a vyměnit si pozice. Do rukou se jim tak většinou dostane trubka jiné barvy a hraní se pro ně stává novým a zajímavějším. Učitel tím také získává větší pozornost žáků.

Slepá bába

Každý žák dostane jednu trubku a šátek. Šátkem si zaváže oči a když jsou všichni připravení, hraje na trubku, poslouchá své okolí, pomalu se pohybuje a snaží se najít kamaráda, jehož trubka stejně zní. Po chvíli se vytvoří skupinky se stejnými tóny a kontrola proběhne jednoduše – žáci sundají šátek a zjistí, zda mají všichni ve skupině stejnou barvu trubky. Musíme dbát na bezpečnost prostředí a ukázněnost žáků.

Hra na ozvěnu s barvami

Trubky: $c^1, d^1, e^1, f^1, g^1, a^1, h^1$

Učitel zpěvem (např. v tónovém prostoru 5.-3. stupeň; 5.–6.–5.–3.; 5.–3.–1.; apod.) vyvolává jednotliví žáci podle barvy trubky, kterou drží v ruce. Žák opakuje rytmickou hru na trubku:

U: *oranžová*   Ž: ... –

U: žlutá Ž: . –

1. Hrajeme stejně, učitelův text pro opakování je „Zpívám červená (zpívám žlutá...)“. Pokud slovo „Zpívám“ učitel vynechá, žáci nereagují a mlčí. Jde o období známých pohybových her *Kuba řekl* či *Komando pimprle*.
2. V tónovém prostoru 5. - 3. stupeň (5. – 6. – 5. – 3.; 5. – 3. – 1.; 5. – 6. – 5. – 3. – 2. – 1.) učitel zpívá vybraná sousloví. Všichni žáci imitují jejich rytmus hrou na trubky. Hráč, kterého se barva týká, nehraje a zvedne svoji trubku nad hlavu:

Červená – jahoda, tvářička, střecha...

Oranžová – mandarinka, ponožka, květina...

Žlutý – motýlek, šátek, ubrus...

Modrý (-á, -é) – nákladník, propiska, plavky...

1. Pokud učitel zazpívá “nepravdivé“ sousloví (modrá pampeliška, zelený žlutásek, červená fialka...), děti na ně nereagují a mlčí.

Změna tempa

Trubky: c^1 , d^1 , e^1 , g^1 , a^1

Žáci stojí v kruhu, každý má v rukou jednu trubku. Postupně hraje každý podle pulzace zvýrazněné učitelem (dětské tympány). Po chvíli si žáci vymění svá místa, čímž se nám „melodie“ kruhu obmění. Tento tónový kruh mohou doprovázet ostatní děti na melodické nástroje Orffova instrumentáře – opět pentatonikou. Po zvládnutí může učitel plynule tempo zrychlovat či zpomalovat.

Dokážeš to?

Žáci vytvoří dvojice, kde každá bude mít alespoň tři trubky. Dvě trubky dvojice položí rovnoběžně na zem (lavici), třetí trubku položí napříč na ně. Úkolem je zvednout trubky co nejvyš tak, aby se horní neskutálela.

3.2 Druhé období – dále k jednotlivým činnostem

Hlava, ramena, kolena, palce

Trubky: c^1 , d^1 , e^1 , g^1 , a^1

1. Žáci stojí a zpívají píseň *Hlava, ramena, kolena, palce*, přičemž se oběma rukama dotýkají částí těla, o kterých se zpívá.
2. Učitel se ptá žáků, zda znají píseň i v anglickém jazyce, pokud ano, zpívají ji.
3. Učitel s žáky nacvičí německou variantu písně (viz Příloha 22)¹⁵⁴
4. Žáci hrají na BW a udeří vždy do místa, o kterém zpívají.

Mini koncert

Žáky rozdělíme na skupiny po čtyřech až pěti a rozptýlíme je po třídě tak, aby se navzájem co nejméně rušili. Úkolem skupiny je zkomponovat krátkou skladbu za použití BW, nebo vytvořit melodii či hudební doprovod známé písně. Skladbu mohou žáci rytmicky podpořit slovy, např. verši, které znají z hodin literární výchovy, nebo zpěvem. Žáci dodržují zásady týmové spolupráce a mohou požádat učitele o radu a pomoc. Další variantou může být částečné usměrnění tvůrčí činnosti, kdy učitel zadá podmínky, které skladba musí splnit.

Podmínky se mohou týkat:

1. vyjádření různých pocitů a nálady od smutné po veselou přes zoufalou apod.
2. vyjádření charakteru počasí (slunečné, větrné, déšť, bouře, mráz)
3. vyjádření zvuků v prostředí (rušná ulice, příroda, restaurace)
4. hudebního vyjádření výtvarného díla (kresby, malby)
5. rytmu, který skladba musí obsahovat, ale nemusí na něm být postavena
6. melodie, kterou skladba musí obsahovat, ale nemusí na ní být postavena
7. počtu použitých trubek
8. skladby použitých trubek (které tóny mohou použít)

---

¹⁵⁴ SCHNELLE, Frigga. *Boomwhackers® Musical Tubes*. 2. vyd. Mainz: Schott Music, 2007. ISBN 978-3-7957-0588-6. s. 8

Pokud budou žáci šikovní a bude dostatek času k nacvičení, mohou své skladby doplnit pohybem, tancem, výrazem, mimikou, gesty. Na konci hodiny všechny skupiny předvedou ostatním, co si připravili. Následovat může potlesk a zpětná vazba publika, případně diskuze nad tím, co skupina chtěla vystoupením vyjádřit a zda se jí to podařilo. Délku aktivity lze přizpůsobit časovým možnostem, skladba může být o několika taktech, nebo naopak lze nacvičit kompletní představení s celou třídou jako koncert na školní či veřejné vystoupení.

Každý může být dirigentem

Učitel si s žáky domluví jasná gesta, která bude při hraní na BW používat. Jedná se o začátek a konec hraní, rychlost, hlasitost. Žáci si mohou vytvořit vlastní gesta a před třídou vyzkoušet, zda následují očekávané reakce.

Reakce na dirigování

Trubky: c^1, d^1, e^1, g^1, a^1

Učitel diriguje. Naznačí nástup a žáci hrají v zadaném tempu rytmus, který učitel s žáky předem nacvičil. Může jít o rytmické cvičení nebo rytmus konkrétní písně, se zpěvem či bez něj. Učitel mění tempo dirigování a sleduje přesnost reakce žáků. Naznačuje také dynamiku a trénuje ukončení písně. Později žáci mohou vyzkoušet toto cvičení v párech, kdy jeden z páru diriguje a druhý podle něj hraje. Žáci také mohou na chvíli zastoupit učitele a dirigovat celou třídu.

Tvořivý had (Pentatonické rondo)

Trubky: c^1, d^1, e^1, g^1, a^1

Společnou improvizací, která neklade příliš velké nároky na jednotlivce a jejím výsledkem je zajímavá a libozvučná souhra, tvoříme s žáky neopakovatelnou instrumentální skladbu. Použijeme rytmus říkadla, např. *Foukej, foukej, větríčku*, který žáky naučíme nejdříve vytleskávat.

Všichni společně pak hrají rytmus na své BW, a přesto, že zaznívají různé tóny, společně znějí čistě. Prvním a posledním tónem skladby však bude první stupeň (červená trubka). Pro zvýraznění metra použije učitel dětské tympány. Tato společně nacvičená část bude refrémem (hlavní myšlenkou) budoucího ronda (část A), kterou hrají vždy všichni žáci. Mezivěty (vedlejší myšlenka, část B, C, D) hrají vždy jeden nebo dva žáci, podle šikovnosti zkouší různé rytmické variace. Celou skladbu pak tvoříme pravidelným střídáním refrénu a sóla (A-B-A-C-A-D...)

Otázka – odpověď

Trubky: všechny

Učitel má červenou trubku c^1 , kmitáním mezi dlaní a stehem si zadá tón a melodizuje otázky typu: Jak se dnes máš? Cos měl dnes k obědu? apod., přičemž prvním zpívaným tónem je tón trubky. Pokynem vyvolá jakéhokoliv žáka a ten zahraje na svou trubku a zazpívá odpověď, která začíná daným tónem.

Ladíme hlasivky

Trubky: všechny

Trubky jsou nahodile rozdány, každý žák má jednu trubku. Učitel zvedá barevné karty nebo přímo trubky, které mají hrát. Nejdříve hrají „červení“ kmitáním mezi dlaní a stehem, na pokyn učitele všichni nenásilně a z tichého brumenda měkce nasazují hraný tón, zpívají na slabiku *ma*. Pokračujeme obdobně i u dalších barev/tónů postupně po stupnici směrem nahoru a dolů.

1. Učitel popořadě ukazuje na karty s barevně označenými notami, které jsou připevněny na tabuli a seřazeny do stupnice. Žáci hrají stupnici už jen jedním úderem do dlaně, a k tomu dané tóny zpívají.
2. Učitel nahodile vybírá tóny, nejprve v menších intervalech (po sobě jdoucí tóny), u šikovnější třídy zadává i větší intervaly. Učitel může tímto způsobem připravit žáky na melodii písně, kterou se budou učit, a procvičit části melodie písně, které by mohly žákům činit potíže.

Skákací panák

Trubky: $c^1, d^1, e^1, f^1, g^1, a^1, h^1, c^2$

Hra je vhodná na dětské hřiště.

- 4 Žáci namalují na zem křídami v barvách BW čtverce, které uspořádají do tvaru skákacího panáka. Žáci, každý s jednou trubkou, vytvoří okolo něj kruh, a učitel vybere jednoho žáka (ten svou trubku odloží), který půjde doprostřed kruhu skákat panáka. Když skočí např. na červený čtverec, musí zahrát žáci s červenou trubkou apod. Žák může skákat i oběma nohama zároveň, vzniknou tak dvojzvuky (žáci sledují, které tóny spolu dobře zní). Žáky prostřídáme.
- 5 Žáci mohou na zem namalovat i jiné tvary jako kruh, trojúhelník apod. Tvary je možné uspořádat i do kruhu, do kříže, nebo do řady vedle sebe.
- 6 Žáky rozdělíme do skupin, kde každá má za úkol namalovat hudební chodníček vytvořený z barevných dlaždic. Každá skupina poté svůj hudební chodníček „zahraje“. Chodníčky se mohou i propojovat.

Němý učitel

Trubky: c^1, d^1, e^1, g^1, a^1

Žáci se postaví do dvou řad naproti sobě a každý si najde svůj protějšek, který bude pozorovat. Na učitele vidí pouze jedna řada, druhá stojí zády. Učitel zadává rytmus, ale nevytleskává nahlas, jen rytmus naznačuje pohybem. Patří mu první takt. Řada, která jej vidí, musí zopakovat rytmus hraním na BW, hrají tedy druhý takt. Třetí takt hraje řada zády k učiteli, čtvrtý takt hrají obě řady, dvojice naproti sobě mohou hrát trubkami o sebe. Další takt začíná opět „němý“ učitel a vše se opakuje.

Hádej, co je to za píseň

Učitel rozdělí žáky do několika skupin. Do každé skupiny dá trubky s tóny některé písně, kterou žáci již znají.

1. Jednodušší variantou je prozradit název písně hned na začátku, kdy žáci vlastní sluchovou analýzou mají píseň nacvičit.
2. Obtížnější variantou je název písně neprozradit a postupně udělovat nápovědy, např. prozrazením prvního, druhého, atd. tónu písně, dokud na ni žáci nepřijdou.

Barevné nástroje

Pokud chceme, aby se žáci jednodušeji orientovali podle barev i u ostatních nástrojů, jako je klavír, xylofon apod., pomocí barevných nálepek s názvy tónů je můžeme označit. Žáci mohou dostat nálepkou v barvě trubky, kterou mají, a hledat mezi nástroji tón, který bude znít stejně, jako jejich trubka. Po kontrole učitele mohou nálepkou nalepit.

Vyšší nebo nižší? Poznáš to?

Všichni žáci mají trubku. Učitel zahraje na klavír tón. Každý žák postupně zahraje na svou trubku a řekne, zda je jeho tón vyšší, nižší, nebo stejný. Ostatní hodnotí, zda odpověděl správně – úspěch naznačí krátkým kmitáním trubky mezi špičkami nohou, neúspěch tichem.

1. Variací hry můžeme zařadit i pohybovou aktivitu: Učitel hraje tón a žáci, kteří mají tón nižší, si dřepnou (mají ruce podél těla), ti, kteří mají tón stejný, se předkloní (předpaží), a ti, kteří mají tón vyšší, zůstanou stát (dají ruce nad hlavu).
2. Žáky rozdělíme do skupin, každé skupině dáme jednu sadu trubek. Úkolem skupiny je seřadit trubky co nejrychleji podle délky a zjistit, jak délka trubky ovlivňuje výšku tónu. Učitel poté ukazuje dvě různé trubky, aniž by na ně hrál, a žáci rozhodují, která bude mít vyšší tón. Tematiku výšky tónu můžeme rozvést i na strunné nástroje.

Předej kartu a hrej

Trubky: c^1 , d^1 , e^1 , g^1 , a^1

1. Učitel si připraví karty s různými rytmy o dvou 4/4 taktech. Žáci se posadí do kruhu, každý má jednu trubku a jednu rytmickou kartu. Učitel udržuje metrum a žáci na jeho pokyn přehrají dvakrát za sebou svou rytmickou kartu. Poté ji co nejrychleji předají sousedovi po levici, který ihned svou novou kartu přehrává.
2. Žáci sedí v kruhu. Každá barva trubky má svou rytmickou kartu. Učitel vybere toho, kdo začne hrát jako první, ostatní se po kruhu postupně přidávají. Když už hrají všichni, ve stejném směru žáci opět postupně přestávají hrát až do úplné tichosti.

Postav věž

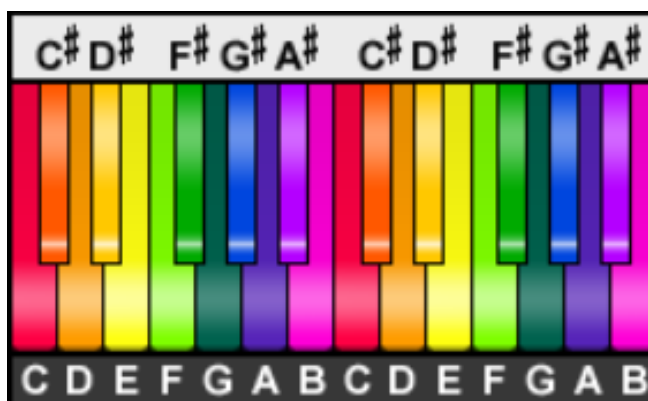
Žáky rozdělíme na několik skupin tak, aby každá skupina měla celkově alespoň 12 různě dlouhých trubek. Žáci ve skupinách společně staví věž z trubek. Úspěch skupiny záleží na správně zvolené taktice a způsobu stavby, na šikovnosti rukou a schopnosti spolupráce. Skupiny mohou mezi sebou soutěžit – kdo věž postaví nejrychleji, které skupině při stavbě žádná trubka nepadne, nebo o nejvyšší věž.

Hra s barvami – od míchání k vlastní skladbě

Všechny barvy pro BW se dají namíchat ze tří základních barev – červené, žluté a modré. Smícháním červené a žluté vznikne oranžová, ze žluté a modré vznikne zelená, z červené a modré fialová. Dalším mícháním nám vznikne červenooranžová, žlutooranžová, žlutozelená, modrozelená a modrofialová. Tímto získáme 12 různých barev, které odpovídají počtu trubek a také samozřejmě jednotlivým tónům v oktávě.

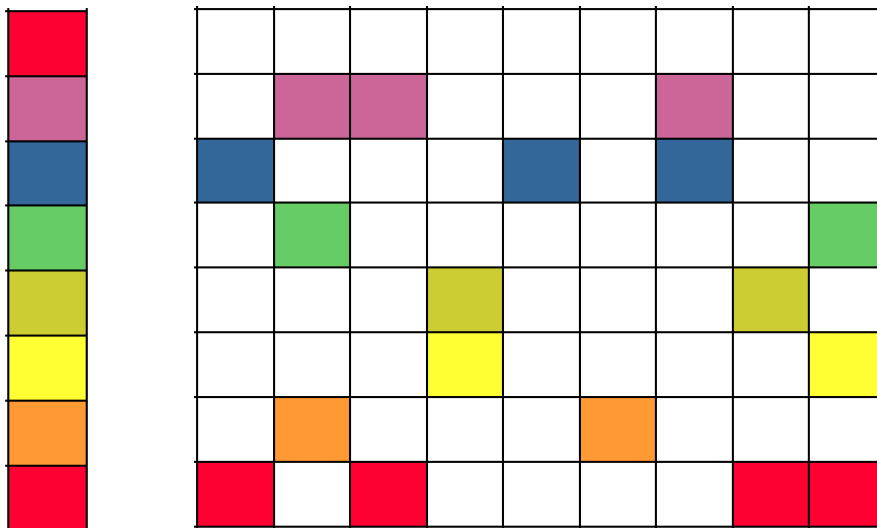
1. Žáci dostanou černobílou klaviaturu a namíchanými barvami je podle vzoru vybarví. Mohou si také nastříhat proužky papíru – jeden pro každou klapku na klavíru, ty obarvit, a poté je vedle sebe ve správném pořadí nalepit. Pokud bychom s žáky nechtěli malovat, můžeme použít barevné papíry v odpovídajících barvách. S žáky poté můžeme postupně doplňovat názvy tónů na klaviatuře tak, jak se je

budou učit, nebo je nechat prozkoumat názvy tónů na trubkách a podle barev si je doplnit.

2. Každý žák si nabarví papír o velikosti A4 sedmi pruhy, kde na každý použije jednu ze základních barev diatonických tónů u BW. Barvy si namíchá způsobem popsaným výše. Papír rozstříhá na jednobarevné čtverečky (nesmí být půlka čtverečku červená a půlka oranžová) cca o velikosti 1,5 x 1,5 cm, může však využít i jiné tvary odpovídající velikosti (trojúhelník), nebo použít ozdobnou děrovačku. Pro každou barvu bychom měli použít jeden stejný tvar. Pokud bychom s žáky nechtěli malovat, můžeme použít barevné papíry v odpovídajících barvách. Na karton o velikosti A3 poté žák tvary libovolně rozmístí a nalepí.
3. Každý žák si tímto vytvořil svou vlastní partituru, kterou si celá třída zahraje na BW. Učitel nebo sám žák ukazovátkem přejíždí pomalu, ale stále stejnou rychlostí, po celé ploše papíru zleva doprava, nebo zprava doleva (skladbu hraje pozpátku). Pokaždé, když se ukazovátko dotkne např. červeného čtverečku (nebo jiného tvaru), musí zahrát žák s červenou trubkou. Vystřídáme takto několik partitur zvlášť, můžeme je však také zahrát v kuse všechny pěkně za sebou, když je učitel všechny připne za sebe např. na tabuli.
4. Učitel zkrátí aktivitu tím, že bude mít čtverečky v jednotlivých barvách předem nachystané v krabičkách. Po předchozí zkušenosti, kdy byly tóny poskládány nahodile, a stejně chaoticky mohly znít i vzniklé melodie, čtverečky uspořádáme do tabulky, a aby se na sebe netlačily, tak vytvoříme pro každou barvu vlastní řádek. Dole budou červené, pak oranžové, žluté, světle a tmavě zelené, modrofialové a nakonec fialové. Žáci sledují, hrají, poslouchají a diskutují nad

změnami, které uspořádání přineslo. Objevují, které tóny (barvy) spolu ladí, které spolu naopak nezní příliš pěkně. Jednotlivé sloupce poté mohou rozstříhat a nalepit vedle sebe jen ty, jejichž souzvuk se jim líbil.

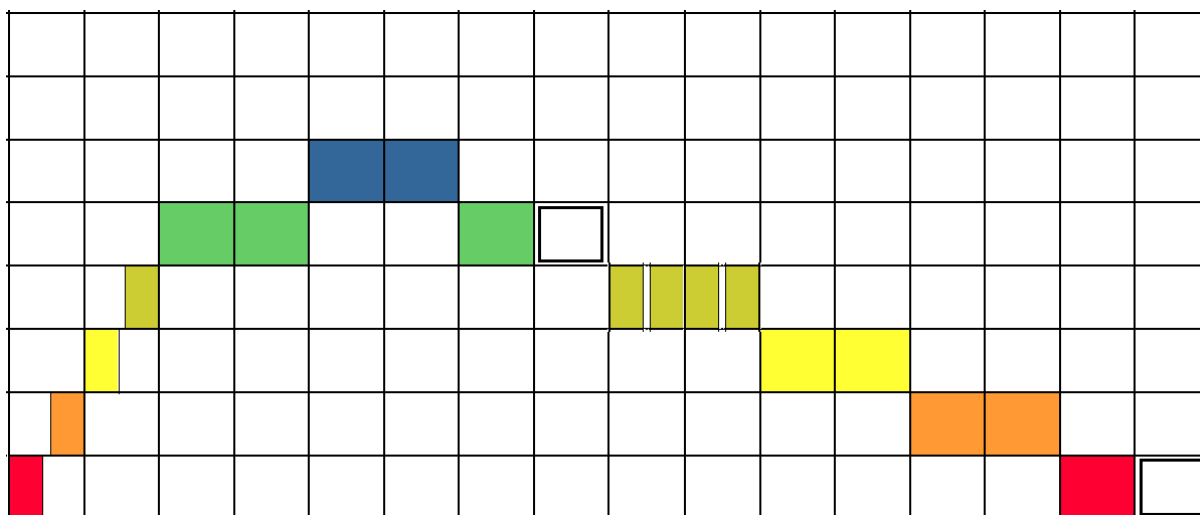

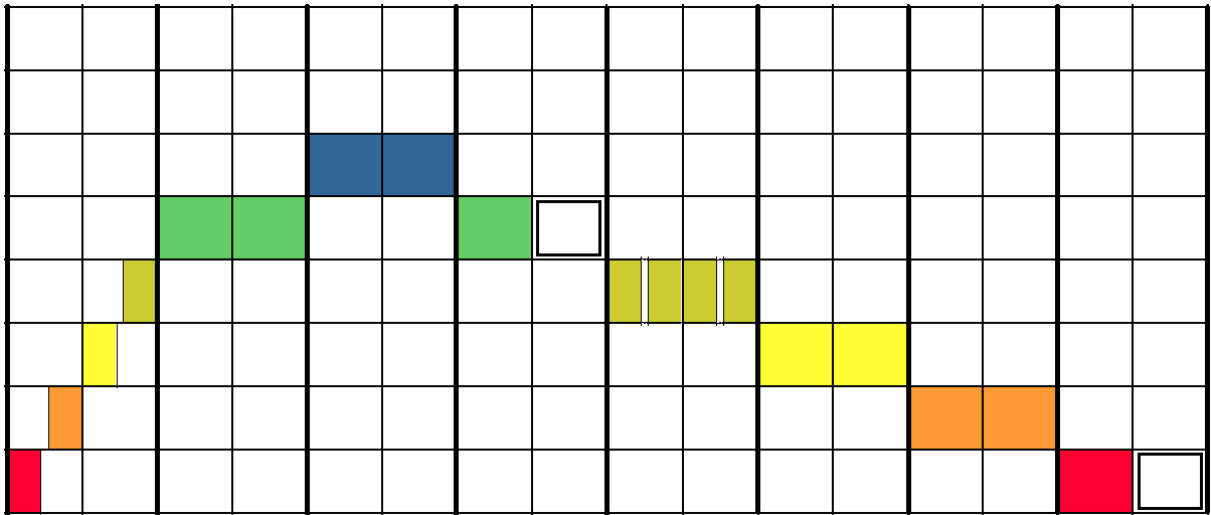
5. Rychlejší variantou tvorby společné partitury je její vytvoření na školní tabuli. Každý žák dostane jeden barevný papír velikosti A5, a připevní jej kdekoliv na tabuli. Skladbu si žáci přehrají obdobně jako ve 3. bodě. Učitel také může narýsovat na tabuli tabulku (nebo na balicí papír a pověsit jej na tabuli), a žáci svůj papír připevňují kdekoliv do správného řádku. Partituru opět přehráváme.
6. Jednotlivé čtverečky představují notu čtvrt'ovou. Když čtvereček rozstříhneme napůl, získáme tak vlastně dvě noty osminové. Když dva čtverečky slepíme k sobě, získáme tak obdélník, který znázorňuje notu půlovou atd. K výšce tónu (uspořádání barev v tabulce do řádků) tedy můžeme přidat i jejich délku a začít tak skládat známé písně. Pomlky vyjadřujeme prázdnými tvary (např. bílý čtvereček).
7. V tabulce můžeme silnou čarou vyznačit takty. Píseň v taktu dvou čtvrt'ovém bude mít silnou čáru každé dva sloupce, v taktu tří čtvrt'ovém každé tři sloupce atd.

Poznávání písní podle barevné grafické partitury a jejich skládání

Učitel vytvoří barevné grafické partitury některých známých a jednoduchých písní (např. *Kočka leze dírou*, *Skákal pes*) podle principu uvedeného výše. Každý žák má jednu trubku. Nejdříve učitel ukazuje na jednotlivé barvy za sebou, žáci hrají trubkou příslušné barvy. Poté žáci trubky odloží a vytleskávají rytmus písně. Nakonec hrají melodii i rytmus, a poznávají, o kterou píseň se jedná.

1. Žáky rozdělíme do skupin, každá skupina dostává jednu partituru (partitury jsou očíslované a učitel má každou z nich vícekrát). Žáci si musí sami vzít potřebné trubky, píseň si zahrát a poznat, o kterou se jedná. Na papír napíší k číslu partitury název písně. Když jsou hotovi, vrací partituru zpět učiteli a ten jim za to dává jinou, kterou ještě neměli. Vyhrává ta skupina, která jako první správně odhalí všechny písně (postačí jich pět).
2. Žáky rozdělíme do skupin, každá dostává prázdnou partituru (nevyplněnou tabulku) a losuje si lísteček s názvem písně, kterou má zaznačit. Žáci mají k dispozici barevné čtverečky, obdélníky apod. a jejich úkolem je zaznačit melodii i rytmus písně. Jistým zjednodušením může být nápověda – které trubky k písni potřebují a kterou barvou (tónem) píseň začíná.

Rytmus v kruhu

Trubky: c^1, d^1, e^1, g^1, a^1

Na podlaze jsou naznačeny tři soustředné kružnice různých velikostí. Ve středním kruhu kráčejí děti na doby (čtvrt'ové noty – $T\acute{A} - T\acute{A}$; *tik - tak*), po zvládnutí přejdou do vnitřního kruhu, kde kráčejí v poloviční frekvenci - krok na dvě doby (půlové – $T\acute{A}-\acute{A}$; *bim*). Na závěr přejdou opět přes středový do vnějšího kruhu, který je určen polovičními hodnotám kruhu středního (jako osminové noty – $TY-TY, TY-TY$; *ti-ky ta-ky*). Pochodování doplníme hrou na boomwhackers. Učitel hrou na nástroj udržuje tempo.

1. Dále si mohou žáci sami zvolit kružnici, po které se budou při správné deklamaci slabik (či slov) pohybovat, případně přecházet z jedné do druhé (i do třetí). Zakončíme pouze hrou bez pochodování. Ta nám může posloužit jako pentatonický doprovod písní (např. *Zlatá brána otevřená, Maličká su, To je zlaté posvícení, Běží liška k Táboru...*).

Pešek

Žáci stojí čelem do kruhu a před sebou drží rouru (vodorovně oběma rukama). Uvnitř kruhu obchází „PEŠEK“ s rourou v ruce a ťuká postupně po kruhu rytmus říkadla „Chodí pešek okolo“. Ten na koho vychází poslední slabika, musí včas uskočit, jinak dostane „peška“

a pokračuje v kruhu. V další fázi si již děti deklamují říkadlo jen ve své představě – řídí se rytmem „peška“.

<i>Chodí pešek okolo,</i>	<i>nebo: Aka fuka fundeluka,</i>
<i>nekoukej se na něho.</i>	<i>roura s rourou pěkně ťuká.</i>
<i>Kdo se na něj koukne,</i>	<i>Ak fuk fundeluk,</i>
<i>toho pešek bouchne!</i>	<i>a už nikdo ani muk!</i>

Vracení trubek

Ukončení práce s boomwhackers můžeme zpříjemnit a ve smysluplnou činnost proměnit, když učitel hraje na klavír postupně libovolné tóny od c^1 do c^2 a žáci podle jejich výšky odnášejí patřičné trubky (sluchová analýza).

Roury

1. Rou-ry, rou-ry, rou - ry, rou, pěk-ně za-hrát do - ve - dou. - -

2. Když po-pad-nu rou - ry, mám na hla-vě bou - li, jed-nu vět-ší než drů - hou.

Doprovod: C dmi

1. Návčik písně.
2. Návčik doprovodu: vybereme dvě trojice hráčů; první trojice má *trubky* $c^1 - e^1 - g^1$, druhá $d^1 - f^1 - a^1$; v písni se pravidelně střídá harmonický doprovod **C** – **dmi**. První dobu hraje žák sám rourou c^1 o dlaň, druhou dobu hrají zbylí dva žáci rourami o sebe: $e^1 x g^1$. Třetí a čtvrtou dobu pokračuje druhá trojice stejně s rourami $d^1 - f^1 x a^1$.
3. Píseň + doprovod.
4. Píseň jako kánon + doprovod.

Červená je RED

Čer-ve-ná je RED ja-ko má-ku květ. O-ran-žo-vá ORANGE,
po-me-ranč je jak míč. Žlu-tá je zas YELLOW, pam-pe-liš-ky led-nou.
Ze-le-ná a mod-rá pro blá-zna je dob-rá, GREEN and BLUE však po-znám.

Děti se postaví do řady v pořadí, které odpovídá barvám v písni: *červená, oranžová, žlutá, zelená a modrá*. Každé hraje rytmus části písne pouze tehdy, když se o jeho barvě zpívá. Poslední dvojice může hrát rourami o sebe.

1. pět družstev (podle barev) stojí vedle sebe v zástupech, první má rouru a hraje tak, jak výše bylo naznačeno. Ostatní zpívají. Po odehrání svého „partu“ předá rouru druhému v pořadí a jde si stoupnout na konec řady. Postupně se při opakování písne vystřídají všichni hráči. Učitel určuje tempo písne doprovodem na klavír či bubínek. Podle možností se snaží zrychlovat.¹⁵⁵

¹⁵⁵ SYNEK, Jaromír. Boomwhackers. In: *Hudební věda a výchova 10*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 151-156. ISBN 8024415089

Závěr

Před dvěma lety, kdy diplomová práce začala vznikat, jsem hudební nástroj boomwhackers znala pouze z výuky a věděla jsem o něm jen to, že mě baví na něj hrát. Zpočátku byla pro mě užitečným zdrojem informací internetová videa, ve kterých jsem začala objevovat rozsáhlé možnosti využití tohoto hudebního nástroje. Získávání faktických informací bylo již obtížnější, důležitým zdrojem pro mě byly oficiální webové stránky výrobce a prodejce boomwhackers, a také zahraniční publikace. Jednalo se však většinou spíše o útržky, které jsem pomalu skládala k sobě do uceleného textu, velká část informací se neustále opakovala a nové přicházely jen zřídka. Jedním z úkolů pro mě byla pravidelná aktualizace údajů a jejich rozšiřování. Kontaktovala jsem také jednotlivé české učitele a školy, abych získala informace o způsobech práce s novým nástrojem.

Neustále vznikají nové materiály k práci s BW, ať už se jedná o hry, upravené písně, notové záznamy, DVD animace, přibývají další nápady na způsob práce s BW a množí se i lidé, kteří se hrou na BW zabývají.

V práci se mi podařilo shromáždit dostupné informace o boomwhackers, prostudovala jsem dostupné zahraniční materiály i webové stránky, zasadila jsem hudební nástroj do kontextu naší současné hudební výchovy, a uvedla jsem příklady různých aktivit, které mohou být současným i budoucím učitelům inspirací. Podařilo se mi tak snad obohatit české prostředí o nové informace, které budou užitečné nejen učitelům.

Největším přínosem je pro mne to, že jsem se já sama obohatila o nové znalosti a osvojila si nové dovednosti. Boomwhackers se staly mou pevnou součástí a rozhodně doporučuji se s tímto nástrojem alespoň seznámit.

Seznam použitých zdrojů

- BEN TOVIM, Atarak. *Hudební nástroj a naše dítě: vyberte svému dítěti nejvhodnější nástroj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-206-5
- Bílá kniha. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha: Tauris, 2001.
- DANIEL, Ladislav. *Kapitoly z metodiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1984.
- FONCANNON, Ellen. *A Tubular™ Christmas*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 1*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2001-2006
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 2*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2003-2004
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 3*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2003-2004
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 4*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2004-2005
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 5*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2005
- FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2004
- FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 2*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006
- FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Whactive!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006
- FONCANNON, Ellen. *Tubular™ Classics*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003
- Fraus ilustrovaný studijní slovník*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-361-2
- GIESE, Gayle. *Boom Boom!: Boomwhackers® on Broadway*. Warner Bros. Publications, 2002. ISBN 0-7579-0861-6
- GRAMß, Klaus. *Boomwhackers® im Klassengroove*. 1. vyd. Rum/Innsbruck: Helbing, 2004. ISBN 3-85062-292-0
- GROBÁR, Martin. Boomwhackers. *Hudební výchova*. 2011, **3**(19), 49-50. ISSN 1210-3683
- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - African Rhythm Party 1*. 2. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2009. ISBN 3-86632-891-5
- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - How To Start*. 5. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 978-3-86632-804-4

- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - Rock Rhythm Party 1*. 4. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 3-86632-889-3
- HORÁKOVÁ, Marie. *Základy hudebních nástrojů, hudebních forem a dějiny hudby*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 9788024420264
- HUTTER, Josef. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: František Novák, 1945.
- JUDAH-LAUDER, Chris. *Fun with Boomwhackers®!*. Miami: Warner Bros. Publications, 2001. ISBN 0-7579-0324-X
- KARNETOVÁ, Helena. *Hudební nástroje v souvislostech*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudemus, 2008. ISBN 978-80-7041-250-3
- KNOPOVÁ, Blanka. *Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ i SŠ*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3911-6
- KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. 1. vyd. Praha: Toga, 2002. ISBN 80-902912-1-X
- LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-7042-108-8
- MODR, Antonín. *Hudební nástroje*. 9. vyd. Praha: Editio Bärenreiter, 2002. ISBN 80-86385-12-4
- NELEŠOVSKÁ, Alena. SPÁČILOVÁ, Hana. *Didaktika primární školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1236-5
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007.
- RAMSEL, Craig. *Boomwhackers® Gettin' Whacky, Facilitator's Handbook*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, Inc., 2009.
- SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 1, Na prvním stupni základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.
- SCHNELLE, Frigga. *Boomwhackers® Musical Tubes*. 2. vyd. Mainz: Schott Music, 2007. ISBN 978-3-7957-0588-6
- SHINABERRY, Cathy. *Boomwhackers® building blocks, Children's songs, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.
- SYNEK, Jaromír. Boomwhackers. In: *Hudební věda a výchova 10*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 151-156. ISBN 8024415089.
- SYNEK, Jaromír. *Didaktika hudební výchovy I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0972-0
- SYNEK, Jaromír. *Vybrané kapitoly z didaktiky hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0964-X

Pec nám spadla [online]. c2009, [cit. 2013-01-14]. Dostupný z WWW:
<<http://www.scribd.com/doc/13064662/Pec-nam-spadla>>.

Kočka leze dírou [online]. c2010, [cit. 2013-01-14]. Dostupný z WWW:
<http://www.ejazz.cz/obrazky/jak-zalozit-ejazzovou-kapelu/Kocka_leze_dirou.jpg>.

DOHNALOVÁ, L. *Hrajeme si s hudbou* [online]. c2013, [cit. 2013-01-15]. Dostupný z
WWW: <http://chr.nipax.cz/hrajeme_si_s_hudbou.cz>.

COUFALOVÁ, G. *BOOMWHACKERS* [online]. c2013, [cit. 2013-01-15]. Dostupný z
WWW: <http://chr.nipax.cz/fotos/hrajeme_si/gabriela_coufalova/BOOMWHACKERS.pdf>.

SYNEK, J. *Výroba dětských hudebních nástrojů ve škole* [online]. c2012, [cit. 2013-01-19].
Dostupný z WWW: <http://chr.nipax.cz/fotos/hrajeme_si/jaromir_synek/Synek-text.pdf>.

Proč vás baví boomwhackers [online]. kytary.cz, c2012, [cit. 2013-01-19] Dostupný z
WWW: <<http://youtu.be/vh7vjITmef4>>.

Boomwhackers - ZŠ Sedlnice [online]. c2008, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <
<http://youtu.be/R1Av9uzM3JQ>>.

Meet the creator [online]. Chroma-Notes LLC, c2011 - 2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z
WWW: <<http://chroma-notes.com/about.html>>.

Products [online]. Chroma-Notes LLC, c2011-2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z WWW: <
<http://chroma-notes.com/products.html>>.

Chroma-Notes [online]. Chroma-Notes LLC, c2011-2012, [cit. 2013-01-25] Dostupný z
WWW: <<http://chroma-notes.com/index.html>>.

Boomwhackers 2010 catalog [online]. Rhythm Band Instruments, c2010, [cit. 2013-02-05].
Dostupný z WWW:
<<http://boomwhackers.com/wpcontent/uploads/2011/Boomwhackers2010.pdf>>.

Boomalong Color Signals [online]. Whacky Music, Inc, c2003-2005, [cit. 2013-02-06].
Dostupný z WWW: < <http://boomwhackers.com/wp-content/uploads/2011/Color%20Signals.pdf>>.

Boomalong Notation Cards [online]. Whacky Music, Inc, c2003-2005, [cit. 2013-02-06].
Dostupný z WWW: < <http://boomwhackers.com/wp-content/uploads/2011/Notation%20Charts.pdf>>.

Plastic Musik [online]. c2002, [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW: < <http://www.plasticmusik.com/Home.html>>.

About the boomwhackers brand [online]. Rhytm Band Instruments, c2011, [cit. 2013-02-10].
Dostupný z WWW: < <http://boomwhackers.com/about-us/>>.

Distributors list [online]. Rhytm Band Instruments, c2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupný z
WWW: < <http://boomwhackers.com/distributors-list/>>.

Facilitators [online]. Rhytm Band Instruments, c2011, [cit. 2013-02-10]. Dostupný z WWW:
< <http://boomwhackers.com/facilitators/>>.

Duha [online]. c2013, [cit. 2013-02-20]. Dostupný z WWW:
<<http://www.omalovanky.sk/detske-omalovanky/detske-omalovanky-na-vytlacenie/pocasio/856-duha/>>.

BOBOWHACKERS [online]. Bobo Blok, c2013, [cit. 2013-02-19] Dostupný z WWW:
<<http://e-shop.bobo.cz/x47644-w100/bobowhackers>>

Seznam příloh

Příloha 1	I
Příloha 2	I
Příloha 3	II
Příloha 4	II
Příloha 5	III
Příloha 6	III
Příloha 7	IV
Příloha 8	IV
Příloha 9	V
Příloha 10	V
Příloha 11	VI
Příloha 12	VI
Příloha 13	VII
Příloha 14	VII
Příloha 15	VIII
Příloha 16	VIII
Příloha 17	IX
Příloha 18	IX
Příloha 19	X
Příloha 20	XI
Příloha 21	XI
Příloha 22	XIII
Příloha 23	XIV

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Markéta Šrámková
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Jaromír Synek, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Boomwhackers – netradiční hudební nástroj v hudební výchově na prvním stupni ZŠ
Název v angličtině:	Boomwhackers – non-traditional musical instrument in music education in primary school
Anotace práce:	Diplomová práce seznamuje s novým netradičním hudebním nástrojem boomwhackers. Zasaduje jej do kontextu současné hudební výchovy na prvním stupni ZŠ a poskytuje základní informace o jeho vzniku, stavbě, technikách hry, systému značení. Uvádí přehled dostupné literatury a prostřednictvím námětů na využití ve výuce nabízí inspiraci k práci s boomwhackers nejen na prvním stupni ZŠ.
Klíčová slova:	Boomwhackers, netradiční hudební nástroje, hudební výchova, Rámcový vzdělávací program, složky hudební výchovy, náměty v hudební výchově
Anotace v angličtině:	The diploma project presents new non-traditional musical instrument called boomwhackers. It tries to put it into the context of music education in primary school and gives the basic information about its origin, construction, playing techniques, marking system. It presents literature sources and gives some ideas for using boomwhackers not only in primary school.
Klíčová slova v angličtině:	Boomwhackers, non-traditional musical instrument, musical education, games and activities
Přílohy vázané v práci:	1 CD ROM
Rozsah práce:	77 s. (Přílohy VII)
Jazyk práce:	Český jazyk

Příloha 1

Lesson 1: Rec Treble: Middle C Student Visual / CD Track #1

Middle C Is Special

Ellen Foncannon

$\text{♩} = 126$

1. Mid - dle C has its own spe - cial line.

2. All a - lone on its own spe - cial line.

3. Mid - dle C has its own spe - cial line.

4. All a - lone on its own spe - cial line.

© 2001-2006, Ellen Foncannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

1

Lessons 1 and 2: Plans and Activities

Lesson 1: Middle C Is Special

Treble: Middle C Standards: 1, 2, 5

Mid - dle C has its own spe - cial line. All a - lone on its own spe - cial line.

Mid - dle C has its own spe - cial line. All a - lone on its own spe - cial line.

Lesson/Performance Suggestions

1. Clap or pat the rhythm of the words.
2. Say the words in rhythm.
3. Speak the word "rest" softly where quarter rests are indicated.
4. Distribute tubes.
5. Demonstrate the Boom Rest. (See foreword.)
6. Play and sing as written.

Activity

Materials: toothpicks and wrapped Lifesavers.

1. Give each student a toothpick in the left hand and a Lifesaver in the right hand. On words "Middle C has its own special line," hold the toothpick horizontally to make a ledger line. On the words "all alone on its own special line," hold the Lifesaver up to the toothpick so the line goes through the middle of it. Repeat.
2. Eat sweets. Variation: Use popsicle sticks and donuts.

Lesson 2: D Is in a Space

Treble: D Standards: 1, 2, 5

D is in a space. (Hey!) D is in a space. (Hey!) Just be - low the staff. (Hey!)

D is in a space. (Hey!) D is in a space. (Hey!) D is in a space. (Hey!) Just be - low the staff. (Hey!) D is in a space. (Hey!)

Lesson/Performance Suggestions

1. Clap or pat the rhythm of the words.
2. Say the words in rhythm.
3. Divide the class into sections A and B.
  - A group speaks or sings: "D is in a space."
  - B group speaks or sings: "Hey!"
4. Exchange parts.

Activity

Materials: C & D alphabet cards and tubes

1. Use individual alphabet cards and decide which letter comes first. Give one student a C and another a D tube. Place in the correct alphabetical order from left to right. Play each tube and discuss the difference in pitch. Notice the size and color of each tube.
2. Review: Middle C is on a line and D is in the space.

© 2001-2006, Ellen Foncannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Příloha 2

Lesson 2: Treble - E' G' B' E' Players: 2-4+ Student Visual / CD Track #2

Boom Golly Golly

Zum Gali Gali

Israeli Folk Song Arr. by Ellen Foncannon

$\text{♩} = 120$

1. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

2. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

3. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

4. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

5. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

6. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

7. Play the high E on the fourth space.

8. From the dawn till set - ting of sun.

9. Play the high E with smil - ing face.

10. Ev - ry one finds work to be done.

11. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

12. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

13. boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

14. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

D.S.

© 2003-2004, Ellen Foncannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Lesson 2 Lyrics / CD Track #2

Boom Golly Golly

Zum Gali Gali

Israeli Folk Song Arr. by Ellen Foncannon

$\text{♩} = 120$

1. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

2. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

3. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

4. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

5. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

6. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

7. Play the high E on the fourth space.

8. From the dawn till set - ting of sun.

9. Play the high E with smil - ing face.

10. Ev - ry one finds work to be done.

11. Boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

12. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

13. boom gol - ly, gol - ly, gol - ly, boom gol - ly, gol - ly.

14. Zum ga - li, ga - li, ga - li, zum ga - li, ga - li.

D.S.

© 2003-2004, Ellen Foncannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Příloha 3

7
Lessons 1 and 2: Worksheet
Home Run!

1. Write the letter name of each note on the line below it.
  2. Circle each bass C. Every bass C is a 2nd space 2nd base hit, (A double)
Two double hits = 1 run batted in (RBI).
  3. Square each D. Every bass D is an out.
- CAUTION: Remember to look at the clef sign!

Super Sleuth: On this page...

1. How many doubles are there? _____
2. How many RBIs? _____
3. How many outs? _____
4. C is on the second space in the treble clef. True or False (circle the correct answer)

8
Lessons 3 and 4: Plans and Activities
Lesson 3: Count Bass E

Bass: C E F G C Standards: 1, 2, 3, 5, 9

Lesson and Performance

1. E is the middle note of the C chord in this piece.
2. Change the E to an E-flat to add a nice "blues" sound to the F chord. See the instructions in the foreword. Play the tube alternately with the natural sound and the flat sound. Try this method with other tubes.
3. Use the bass E tube as is and a capped treble tube for E-flat. Improvise different rhythm patterns.
4. Count Basie (1904-1984) was a leading figure of the swing era in jazz and represented the best of the Big Band style. Find out more at www.ptb.org/jazz.

Activity: It's Flat

- Materials:** Board and markers, as many tubes as pairs of students.
1. Draw and describe how to make flat and natural signs and leave reference examples on the board.
  2. Have students go to the board in pairs and draw four flats and four naturals. Give each pair one tube. Have one student point to either the flat or the natural and the other student play as indicated. Repeat four times and change places.

Lesson 4: The Dot on the F Clef

Bass: F C Standards: 1, 2, 3, 4, 5

Lesson and Performance

1. Learn the lyrics.
2. Practice making bass clef signs starting with the big dot on the fourth line. Place a whole note F on the fourth line.
3. Discuss the word "jazz" and improvisation.
4. Improvise rhythms and write rhythm patterns on F and/or middle C with quarter and eighth notes. Be sure the stems are placed correctly. See p. 28.
5. Play and/or write bass F and Middle C. Ask the name of the line note between them and add it. What is the name of this kind of three note chord? (Triad.)

Activity: I Got the Dot!

- Materials:** Streamers and tape, several different colored round beanbags.
1. Use streamers to make a bass staff on the floor with spaces slightly larger than the beanbag. Make the bass clef in proportion to the staff and be sure the "dot" of the clef is exactly on the fourth line.
  2. Divide into several groups and line up below the staff.
  3. On cue, the first one in each line tosses the beanbag as close to the F line as possible.
  4. Each player tells which number line or space his or her beanbag landed on. Example: The third space.
  5. If it is on the fourth line, the winner says, "I got the dot!"
  6. Reward winners with a dot. (Stickers, mints, etc.)

Příloha 4

Card templates for lesson 3. Remaining templates on p. 47.

12
Lessons 1 and 2: Worksheet
Major or Minor?

C# D $\flat$	D# E $\flat$	F# G $\flat$	G# A $\flat$	A# B $\flat$	C# D $\flat$	D# E $\flat$	F# G $\flat$
C	D	E	F	G	A	B	C

1. Refer to the keyboard above. A Major third has three half steps (piano keys) between the notes and a minor third has two half steps. Label the following thirds as Major or minor.

2. Label these triads by letter name and Major or minor. Example: C or Cm
Remember the bottom third determines Major or minor.

3. Circle all suspensions. Square groups of sixteenth notes.

Příloha 5

Lesson 1: Treble - C' D' E₂ F' G'
C' D' E₂ F' G'
Bass - G, C G A₂ A

2

Score / CD Track #1 & 11
Players: 9-17+

A Bit of Beethoven

Based on a theme from
Beethoven's Fifth Symphony
Arr. by Ellen Focannon

J = 90

© 2005, Ellen Focannon, licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

3

A Bit of Beethoven, Score (cont.)

Příloha 6

Physio Rhythms

Objectives:

- To play to the beat
- To know the names and functions of body systems
- To be aware that the various body systems function harmoniously

Equipment: Indoor/Outdoor

Tubes: CDEGAC Tubes, one for each player
CD Player and CD track #10

How to Play:

- Divide into groups. Everyone in each group has the same color tube. Use as many of the rhythms as you like. Two groups with the same color can play different rhythms. Groups don't need to be equal and can be as small as one.
- Listen to the sample on the CD, performed by The Whackettes: Bria, Carol, Ellen, Julie and Tina. Let each group practice separately, hitting their tubes in rhythm with the words.
- Once they are used to the phrase, stop saying the words aloud. Just play the rhythm, keeping the words in mind. Action suggestions in the chart are optional. See the Foreword for Tremolo instructions.
- The leader starts one group playing and, one at a time, adds each group until they are all playing together. This will create a complex rhythm combo. Enjoy listening to all the body systems working together in harmony. Gradually stop the groups in the order they began, until the last one is finished.

Each box in the grid is one beat for a total of 8. A blank box is a silent beat.

ts -	maie	sys -	tem.	Sword Right 4 hits	fight,	fight,	fight,	fight!
Miss tube in a circle	gos	'round	in the					
Blood	Breath	Breath	out.	Breath	Re -	sp'ia -	to -	ry
Breathe in.	Breathe out.	Breathe	sys -	tem.				
Break it down	Break it up	Di -	ges -	time	sys -	tem.		
Hit leg	Hit back	Hit hand	Hit shoulder					
Bones	all con -	nect	in the	skel -	e -	tal	sys -	tem.
Stomach	Straiten	Con -	tract.	Mus -	cu -	lar	sys -	tem.
Bl -	lax.							
Twitch								
Brain	niss	the	nerv -	ous	sys -	tem.		

29

Messages for Games

Copy on card stock
and cut out

Do 10 jumping jacks, hitting the tube overhead.	Have your team pass your tube down the line.
Hit the tube with your knees 10 times.	Play the tube while jumping 10 times.
Run around your team playing the tube.	Hold the tube in both hands. Squat 10 times.
Play the tube 16 times, saying "La, la, la, la..."	Toss and catch the tube 10 times.
Hit the tube with your feet 10 times.	Jog 20 steps waving the tube high.
High tube everyone on your team.	Freebee. Do nothing.
Improv. Do anything for 10 counts.	Put this back and pick another.

Příloha 7

Pass the Boomers

Boomwhackers® Tubes: CEGC Players: Any number CD Track #4

Objectives

- To pass the tube to a steady beat
- To sing and listen to the sound of the tubes

Pre-Game Prep

- Learn *Pass the Boomers* song below.
- Practice saying "right, left, rest, down" with a steady beat.
- Do the actions with "pretend" tubes before playing with instruments.
  - "Right" Pick up tube from the floor with right hand.
  - "Left" Transfer tube to left hand with tube sounding.
  - "Rest" Boom Rest. (Rest motion should move up instead of down.)
  - "Down" With the left hand, place the tube flat on the floor with enough energy to produce the tone.

How to Play

- Players sit in a circle cross-legged style.
- Put tubes on the floor by player's right knee.
- Everybody does the actions even if they don't have a tube all the time.
- Follow #3 directions above with tubes. Sing (or listen) and play to the steady beat.
- Pick up the tube on the right and pass the tubes to the steady beat of the music.

Pass the Boomers

© 2002-2004, Ellen Fencason, licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved. 10

Stepping Out

Boomwhackers® Tubes: DGB Players: Any number CD Track #5

Objectives

- To listen carefully and follow directions
- To keep a steady beat
- To use individual drama skills

Pre-Game Prep

- To the right, demonstrate *step-together, step-together*.
- To the left, demonstrate *step-together, step-together*.
- Ask for a volunteer (or several) to show the group how to *step-together*.
- While seated, have entire group practice small *step-together, step-together*.
- Learn the words to *Stepping Out* song.
- Sing and do steps while still seated.

How to Play

- Walk through actions before distributing tubes. Everyone participates with or without tubes.
- This game is like a line dance. Players should be at least an arm's length apart.
- On measure #4, hit hand (or clap) low, near the floor, and high in the air.
- On measure #6, leader gives directions as listed in verses. On measures #7-9 players act out the phrases using the tubes as props.
- On measure #10, crouch down and gradually rise to a leap at the word "up".

Stepping Out

© 2002-2004, Ellen Fencason, licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved. 11

Příloha 8

Whacky Party Menu

Tubes: C D E G A Players: As many as tubes
Type of game: Just for Fun

Serving Suggestions

- Each of these "recipes" helps you facilitate large or small groups playing together. They are arranged in five parts with each part playing one note in a specific rhythm. When the parts are combined they create an interesting and complex sound matrix.
- As few as five people can play, but there is no limit to the number of people in each group. They can be a few, dozens or hundreds. These "recipes" make it easy for large groups to "cook" together.
- Divide players into the five groups of ingredients. Distribute CDEAG tubes so each group has all one note. Speak each line in rhythm and have each group repeat it as they play. It doesn't matter if the rhythms vary slightly from the written music.
  - The words are used only to help the players remember their rhythm and are said aloud only as they enter. They are not spoken when all of the parts play together.
  - The words in *(italics)* are not played. They have been added to fill rest spaces and optionally can be used to help keep the beat.
  - The exceptions are the special spoken phrases in some of the lines. These can be said alone or while playing the tubes.
- Each recipe is listed in the order that the ingredients start and stop. Demonstrate and rehearse signals with the group for stopping and, if desired, for raising and lowering the volume.
- When all of the groups know their parts, start the first group. Say their phrase to get them started. When they get going, bring in each group until all are playing together. If one group begins to fade or falter, turn back to them and reinforce their pattern.
- Let everyone play together for awhile and listen to the combined rhythms. If desired, modulate the dynamics to louder or softer. Stop each group one at a time, in the same order that they started.

Tremolo: A tremolo is used in some of the Whacky Recipes. It is a way to create a sustained sound for a longer-held note, like a half note. Hold your left hand a few inches from your left thigh. Holding the tube horizontally in your right hand, hit the end of the tube rapidly back and forth between your left hand and your leg. Switch sides if you're left handed. You can also tremolo between your shoes or between your hand and the floor or the back of a chair. If anyone finds the tremolo too difficult, they can just hit once instead.

Menu

Appetizer Five-Layer Taco Dip
Beverage Fruit Punch
Side Garden Salad
Entrée The Whole Enchilada
Dessert Fruit Medley
Entertainment Funny Food

Five Layer Taco Dip

Fruit Punch

Příloha 9

Treble: C' D' E' G' A' C' (Opt. F#)
 Players: 3-6+
 Score / CD Track #2

Christmas Colors

American
 Ellen Fencannon

Light Jazz $J = 120$

Tubas
 Lyrics
 Piano

I like red, red like San - ta Claus.
 I like green, green like Christ - mas trees.
 I like white, white like i - ci - des.

I like red ros - es too. I like red, red like can - dies bright
 I like green hol - ly, too. I like green, green like mis - sile - toe
 I like white snow - flakes, too. I like white, white like an - gel wings

and I hope you like red, too. Christ - mas co - lors just for you!
 and I hope you like green, too.
 and I hope you like white, too.

* Use F# for complete D Chord. (D F# A)

© 2002-2003, Ellen Fencannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Treble: C' D' E' G' A' C' (Opt. F#)
 Players: 3-6+
 Instrumental / CD Track #2

Christmas Colors

American
 Ellen Fencannon

Light Jazz $J = 120$

3 D* 4 D C
 5 D C 6 E (single note)
 7 D C 8 D C
 9 D C 10 D Repeat 3 times.
 11 D C 12 D C 13 D

* Use F# for complete D Chord. (D F# A)

Program Suggestions: Have players dress in red, green and white and sing the verse that matches their color.

© 2002-2003, Ellen Fencannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Příloha 10

Treble: C' D' E' G' C' (D* E* G*)
 Bass: C G Players: 4-7+ (Ext. Adtt 2-3+)
 EZ Harmony / CD Track #1

Ode to Joy

from Symphony No. 9

Ludwig van Beethoven
 1770-1827 German
 Arr. by Ellen Fencannon

$J = 115$

© 2002-2003, Ellen Fencannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Treble: C' D' E' F' G'
 Bass: C G Players: 4-7+
 Melody Plus / CD Track #2

Vivace

Opus 117, No. 8

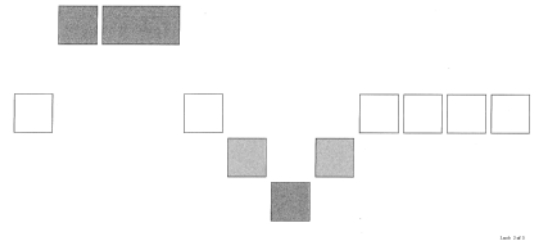
Cornelius Gurilt
 1820-1901 German
 Arr. by Ellen Fencannon

$J = 120$

© 2002-2003, Ellen Fencannon; licensed to Whacky Music, Inc. All Rights Reserved.

Příloha 11

Mary Had a Little Lamb (Nursery Rhyme) 1

Příloha 12

SONG TITLE: DOWN AT THE STATION

GRADE: 2-3

BOOMWHACKERS®: Low C Red, D Orange, E Yellow, F Lime Green, G Blue-green, High C Red (one per student)

FORMATION: C's on one side of room
E's and G's on the other side of room
D's and F's in the center

TEACHING PROCESS:

- Teach song by rote.
- Teach body percussion pattern. Transfer to tubes.

Clap (E & G)

Patsch (C)

- Sing song with tubes.
- Add sand blocks.
- Teach coda. Add coda at end of song.

EXTENSION POSSIBILITIES:

Change rhythm to:

Clap (E & G)

Patsch (C)

- Add movement: Two concentric circles. C pitches move ccw (counterclockwise). E and G move cw (clockwise). Place D's, F's, and sand blocks in center of circle on the floor.

16

DOWN AT THE STATION

American Round

Voice

Sand Blocks

BOOMWHACKERS®

V.

S.B.

Bw.

V.

S.B.

Bw.

V.

S.B.

Bw.

(Coda)

Copyright © 2001 WARNER BROS. PUBLICATIONS U.S. INC.
All Rights Reserved including Public Performance for Profit

17

Příloha 13

ROCK RHYTHM PARTY #1

C'

<p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>1 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>3 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>5 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>7 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>9 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>11 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>13 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>15 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>17 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>19 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>21 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>23 X X X X X X X X X X</p>	<p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>2 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>4 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>6 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>8 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>10 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>12 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>14 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>16 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>18 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>20 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>22 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>24 X X X X X X X X X X</p>
--	---

Seite 9

ROCK RHYTHM PARTY #1

166 bpm

Seite 9

Příloha 14

AFRICAN RHYTHM PARTY #4

a'

3x durchspielen.

<p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>1 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>3 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>5 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>7 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>9 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>11 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>13 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>15 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>17 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>19 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>21 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>23 X X X X X X X X X X</p>	<p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>2 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>4 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>6 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>8 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>10 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>12 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>14 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>16 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>18 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>20 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>22 X X X X X X X X X X</p> <p>1 und 2 und 3 und 4 und</p> <p>24 X X X X X X X X X X</p>
--	---

Rhythmische Boomwhackers-Zusatzübungen

Drei unterschiedliche Notationsformen (die Zählweise bleibt immer gleich):

- * die Notenköpfe in den Boomwhackersfarbe und den jeweiligen Notenlinien zugeordnet, eignen sich ideal für Gesamtpartituren
- ** die "Bauklotznotation" in den jeweiligen Boomwhackersfarben sind der optimale Einstieg für "Nicht"-Notisten
- *** Percussionsnotation: die ideale Notation für Einzelstimmen

- alle Module können beliebig kombiniert werden -

Seite 29

Příloha 15

11		1	UNO	2	UNO		3	UNO	4	UNO	11
☐	C''	X		X			X		X		C''
☐	B'										B'
☐	A'										A'
☐	G'								X		G'
☐	F'							X			F'
☐	E'			X			X				E'
☐	D'		X				X				D'
☐	C'	X		X			X		X		C'

Příloha 16

10

Big Spender

Tubes required:

(Tubes are listed in order of occurrence in the music for each part. For the "Low" tubes, use bass tubes or tubes with Octavator™ caps. Suggested tube distribution appears in the teaching suggestions below.)

Melody: It is suggested that the melody be used from the CD or played on a keyboard instrument.

Accompaniment Patterns:
(Note that the entire Boomwhackers® part may be doubled up an octave.)

- Pattern 1 (and Intro):** Low A Low G
- Pattern 2:** Low E Low A
- Pattern 3:** Low F Low E
- Pattern 4:** Low E Low A

Tremolos (measures 7-8, 11, 15-16): Low F Low B

Final Chord (tremolos): Low C, Low E, Low A (Pattern 4 players plus the Low C)

This piece requires only three diatonic Boomwhackers® sets, unless parts are doubled. Six students could play the entire accompaniment. Consider assigning simple rhythm patterns for unpitched percussion to some students and have others do movement, and then switch parts.

Teaching suggestions:

ACCOMPANIMENT PATTERNS

- Listen to the full performance CD several times and patch along. Seat students with their pattern partners and in the order of the pitches they play.
- One (or more) student(s) hold(s) Low A and Low G
- One (or more) student(s) hold(s) Low E and Low A
- One (or more) student(s) hold(s) Low F and Low E
- One (or more) student(s) hold(s) Low E and Low A
- Teach each of the four patterns separately by rote. Pattern 2 players should also play the Low E on the downbeat of measure 9.
- Using photocopied visuals or an overhead transparency, have students find their notes or patterns and color-code them. This can be a note-learning exercise.

TREMOLOS (measures 7-8, 11, 15-16, and final chord)

- Distribute tubes to practice the tremolos in measures 7, 11, 15, 16, 18, 20, and the final measure:
- One (or more) student(s) hold(s) two Low F tubes
- One (or more) student(s) hold(s) two Low B tubes
- One (or more) student(s) hold(s) two Low C tubes (plus the Low E and Low A Pattern 4 players)

These notes are not part of any pattern. See the General Teaching Suggestions on page 2 for optional ways to play tremolos.

- Practice with the CD (full performance or accompaniment). You may want to point to the colored-in notes on an overhead projection to help your students know when to play and when to rest. Swing the eighth notes!

EXTENSION

Choose some students to play rainstick or shakers in measure 2 and, optionally, in the final measure. Students playing Patterns 2, 3, or 4, or the Low F and Low B tremolos have time to switch instruments.

11

Boomwhackers® Visual

Big Spender

(From Sweet Charity)

Music by CY COLEMAN
Lyric by DOROTHY FIELDS

Copy for each student or use as an overhead transparency.
Color in the noteheads to match the tubes.

Intro: Solo

Verse: Solo

8th throughout (Optional: double up an octave)

13 Solo

19 Solo

24

* See ideas for tremolo techniques in General Teaching Suggestions, page 2.

Warner Bros. Publications grants permission to the purchaser/owner of this publication to photocopy only the visual pages for educational use only.

© 1965, 1969 NOTABLE MUSIC CO., INC. and LIDA ENTERPRISES, INC.
All Rights Reserved

Příloha 17

Der Löwe schläft heut' Nacht

Boomwhacker-Partitur

28

Der Löwe schläft heut' Nacht

Singstimme

Musik: Solomon Linda Bhebe/
George David Wechs/Pago
Perezi/Luigi Creatore

Strophe

Wee-oooh

O-wim-o-weh

Ablauf

Strophe Instrumental (8 Takte)	Zwischenspiel Instrumental (8 Takte)
1. Strophe (8 Takte)	3. Strophe (8 Takte)
Wee-oooh (8 Takte)	Wee-oooh (8 Takte)
2. Strophe (8 Takte)	O-wim-o-weh bis zum Schluss (16 Takte)
Wee-oooh (8 Takte)	

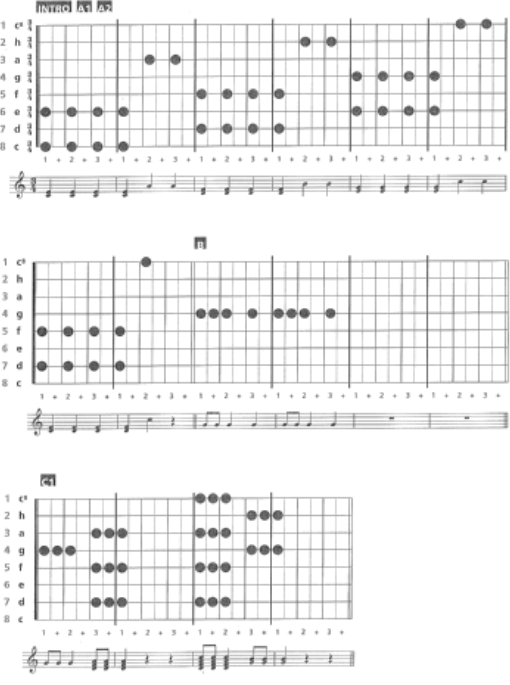
29

Příloha 18

Autumn at School

SPIELPARTITUR

Musik und Arrangement: Klaus Gramé
© by HELING Runderdruck

Klaus Gramé, Boomwhacker im Klassenzimmer • © 2004 by HELING Runderdruck • Edingen • Alle Rechte vorbehalten • H-55550

Autumn at School

BEGLEITSTIMMEN

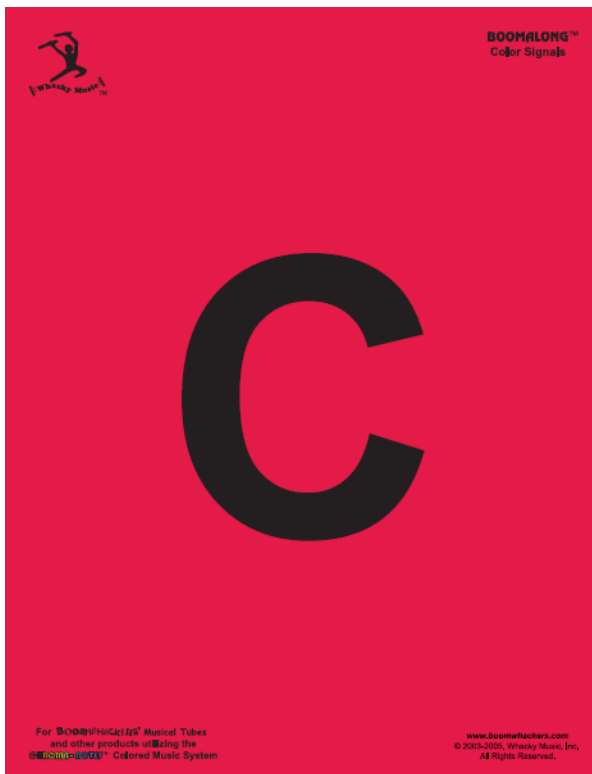
Keyboard

INSTRUMENTAL **tacet**

Klaus Gramé, Boomwhacker im Klassenzimmer • © 2004 by HELING Runderdruck • Edingen • Alle Rechte vorbehalten • H-55550

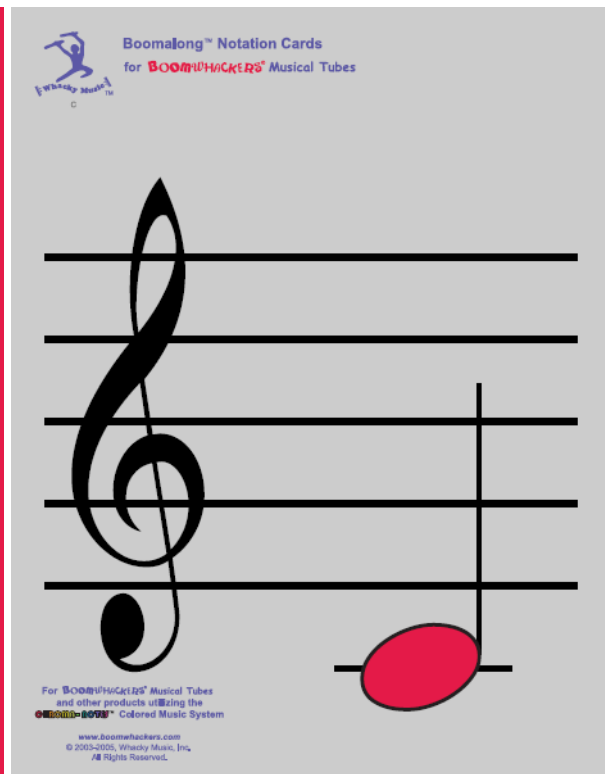
Příloha 19

BOOMALONG™
Color Signals

For BOOMHACKERS™ Musical Tubes
and other products utilizing the
BOOMHACKERS™ Colored Music System

www.boomhackers.com
© 2003-2005, Whacky Music, Inc.
All Rights Reserved.

Boomalong™ Notation Cards
for BOOMHACKERS™ Musical Tubes

For BOOMHACKERS™ Musical Tubes
and other products utilizing the
BOOMHACKERS™ Colored Music System

www.boomhackers.com
© 2003-2005, Whacky Music, Inc.
All Rights Reserved.

BOOMALONG™
Color Signals

For BOOMHACKERS™ Musical Tubes
and other products utilizing the
BOOMHACKERS™ Colored Music System

www.boomhackers.com
© 2003-2005, Whacky Music, Inc.
All Rights Reserved.

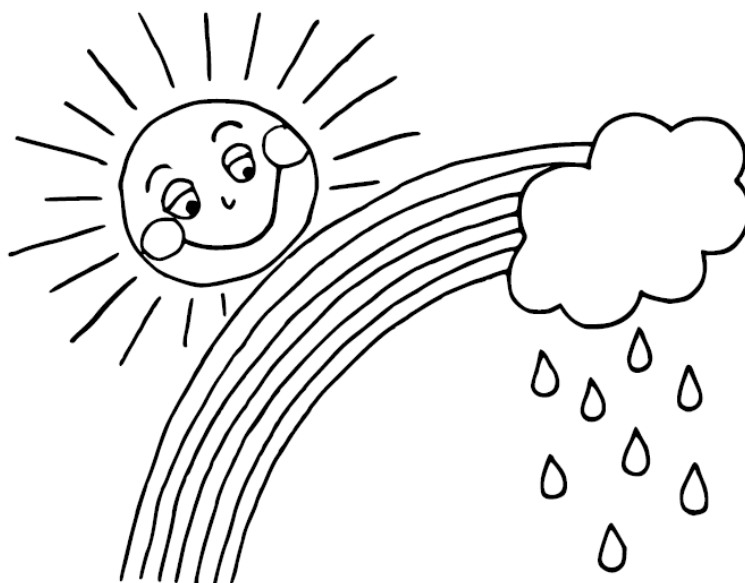

Boomalong™ Notation Cards
for BOOMHACKERS™ Musical Tubes

For BOOMHACKERS™ Musical Tubes
and other products utilizing the
BOOMHACKERS™ Colored Music System

www.boomhackers.com
© 2003-2005, Whacky Music, Inc.
All Rights Reserved.

Příloha 20

Příloha 21

POSVIŤ MI, HVĚZDIČKO

Traditional

C D E F G A

C C G G A A G F F E E D D C
Po - sviť, po - sviť hvě - zdič - ko na ces - tu mi ma - lič - ko.

G G F F E E D G G F F E E D
Sho - ra na svět do - hlí - žíš, jest - li pak mě u - vi - díš?

C C G G A A G F F E E D D C
Po - sviť, po - sviť hvě - zdič - ko na ces - tu mi ma - lič - ko.

Twinkle, Twinkle Little Star

Traditional

The image shows a musical score for the song "Twinkle, Twinkle Little Star" in 4/4 time. At the top left, a color-coded key signature is shown: C (red), D (orange), E (yellow), F (green), G (blue), A (purple), and B (grey). The score consists of three staves of music. Each staff has a treble clef and a 4/4 time signature. The notes are color-coded to match the key signature. Below each staff are the lyrics and the corresponding chord letters (C, D, E, F, G, A, B). The first staff contains the first line of the song, the second staff contains the second line, and the third staff contains the third line. The lyrics are: "Twin - kle, twin - kle lit - tle star, how I won - der what you are. Up a - bove the world so high, like a dia - mond in the sky. Twin - kle, twin - kle lit - tle star, how I won - der what you are." The chord letters are: C C G G A A G F F E E D D C for the first line; G G F F E E D G G F F E E D for the second line; and C C G G A A G F F E E D D C for the third line.

C C G G A A G F F E E D D C
Twin - kle, twin - kle lit - tle star, how I won - der what you are.

G G F F E E D G G F F E E D
Up a - bove the world so high, like a dia - mond in the sky.

C C G G A A G F F E E D D C
Twin - kle, twin - kle lit - tle star, how I won - der what you are.

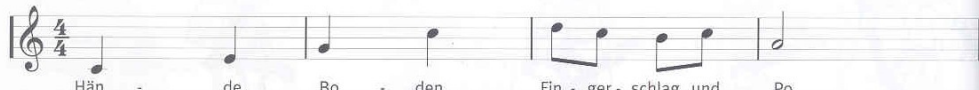
Kopf und Schultern

Kopf und Schul-tern, Knie und Fuß, Knie und Fuß,

Kopf und Schul-tern, Knie und Fuß, Knie und Fuß, Und

Hän - de, Bo - den, Fin - ger - schlag und Po

Kopf und Schul-tern, Knie und Fuß, Knie und Fuß,

Příloha 23

Seznam dostupné metodické literatury

Tituly garantované výrobcem

- FONCANNON, Ellen. *A Tubular™ Christmas*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.
- FONCANNON, Ellen. *Bible Boomers™*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2005.
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 1*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2001-2006
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 2*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2003-2004
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 3*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2003-2004
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 4*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2004-2005
- FONCANNON, Ellen. *Boom-a-Tunes™ Curriculum, Volume 5*. 1.vyd. Sedona: Whacky Music, 2005
- FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2004
- FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Volume 2*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006
- FONCANNON, Ellen. *Totally Tubular™, Whactive!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006
- FONCANNON, Ellen. *Tube Time™ Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2004.
- FONCANNON, Ellen. *Tube Time™ Volume 2*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2006.
- FONCANNON, Ellen. *Tube Time™ Volume 3*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2010.
- FONCANNON, Ellen. *Tubular™ Camp Songs*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2004.
- FONCANNON, Ellen. *Tubular™ Patriotic Songs*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2004.
- FONCANNON, Ellen. *Tubular™ Spirituals*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2004.
- FONCANNON, Ellen. *Tubular™ Classics*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.
- RAMSELL, Craig. *Whack-a-Doodle-Doo!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002.
- RAMSELL, Craig. *Whack-a-Doodle-Too!*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2007.
- SHINABERRY, Cathy. *Boomwhackers® building blocks, Children's songs, Volume 1*. 1. vyd. Sedona: Whacky Music, 2002-2003.
- SHINABERRY, Cathy. *Building Blocks™ Christmas Songs*. 1. vyd. Sedona: Whacky music, 2003.

SHINABERRY, Cathy. *Building Blocks™ Christmas Songs Volume 2*. 1. vyd. Sedona: Whacky music, 2003.

CD a DVD nosiče - animace

BONNER, Bradley L. *Boomwhackers® Beat Bag*. 1.vyd. BLB Studios, 1999.

BONNER, Bradley L. *Primary Boomwhackers® Beat Bag*. 1.vyd. BLB Studios, 2000.

BONNER, Bradley L. *Back to the Boomwhackers*. 1.vyd. BLB Studios, 2002.

BONNER, Bradley L. *BWhacky Tracks*. 1.vyd. BLB Studios, 2003.

BONNER, Bradley L. *BWhacky Tracks Demo DVD*. BLB Studios, 2005.

BONNER, Bradley L. *Boomwhackers® Games CD*. BLB Studios.

BONNER, Bradley L. *More Boomwhackers® Games CD*. BLB Studios.

Tituly ve spolupráci s vydavatelstvím Warner Bros

GIESE, Gayle. *Boom Boom!: Boomwhackers® on Broadway*. Warner Bros. Publications, 2002. ISBN 0-7579-0861-6

JUDAH-LAUDER, Chris. *Fun with Boomwhackers®!*. Miami: Warner Bros. Publications, 2001. ISBN 0-7579-0324-X

Tituly německy mluvících zemí

BIEDERMANN, D. a kol. *Boomwhackers Musical Tubes*. Mainz: Schott, 2003.

GRAMß, Klaus. *Boomwhackers® im Klassengroove*. 1. vyd. Rum/Innsbruck: Helbing, 2004. ISBN 3-85062-292-0

HOFF, Andreas von. *Begleitarrangements für die Weihnachtszeit*. 4.vyd. Kohl-Vorlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328563

HOFF, Andreas von. *Boomerland - Das begeisternde Minimusical für die ganze Schule*. 1.vyd. Kohl-Vorlag, 2010. ISBN-13: 978-3866329904

HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - African Rhythm Party 1*. 2. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2009. ISBN 3-86632-891-5

HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® Begleitarrangements 1*. 2.vyd. Kohl-Vorlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328167

HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® Begleitarrangements 2*. 1.vyd. Kohl-Vorlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328297

- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - How To Start*. 5. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 978-3-86632-804-4
- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - How To Start 2. Melodie & Harmonie*, 3.vyd. Kohl-Verlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328112
- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® - Rock Rhythm Party 1*. 4. vyd. Kerpen: Kohl-Verlag, 2011. ISBN 3-86632-889-3
- HOFF, Andreas von. *Harmonielehre spielerisch erlernen*. 1.vyd. Kohl-Vorlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328723
- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® Latin Rhythm Party 1*. 1.vyd. Kohl-Vorlag, 2008. ISBN-13: 978-3866328907
- HOFF, Andreas von. *Noten lernen mit Boomwhackers 1*. 2.vyd. Kohl-Vorlag, 2008. ISBN-13: 978-3866328921
- HOFF, Andreas von. *Boomwhackers® Spiele*. 2.vyd. Kohl-Vorlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328402
- HOFF, Andreas von. *Stationenmusizieren im 3/4- & 4/4-Takt*. 1.vyd. Kohl-Vorlag, 2008. ISBN-13: 978-3866329263
- HOFF, Andreas von. *Tipps & tricks für Einsteiger*. 1.vyd. Kohl-Verlag, 2007. ISBN-13: 978-3866328693
- HOFF, Andreas von. *Voggy's Boomwhacker-Schule*. 1.vyd. Voggenreiter Vorlag, 2010. ISBN-13: 978-3802408212
- HOFF, Andreas von. *25 + 1 ganz leichte Grundschullarrangements*. 1.vyd. Kohl-Vorlag, 2008. ISBN-13: 978-3866328884
- JUNKER, M. J. *Tubular Music. Übungs- und Vortragsstücke für Boomwhacker Ensemble*. Werner Rizzi, 2004.
- MÖLLER, Sandra & EISEL, Helmut. *Moderner Musikunterricht mit Boomwhackers*. Auer-Verlag, 2011. ISBN 978-3-403-04772-8
- SCHNELLE, Frigga. *Boomwhackers® Musical Tubes*. 2. vyd. Mainz: Schott Music, 2007. ISBN 978-3-7957-0588-6
- WIDMER, Michel. *Tolles Rohr*. 1.vyd. Fidula, 2007. ISBN-13: 978-3872269270

Diplomové práce

- BRANTNER, I.: *Boomwhackers: Betrachtung eines neuen Instrumentariums*. Hochschule für Musik und darstellende Kunst „Mozarteum“, Salzburg, 2003.

UHR, STEPHAN: *Der Einsatz von Boomwhackers in der Musik- und Bewegungserziehung*.
Hochschule für Musik und darstellende Kunst „Mozarteum“, Salzburg, 2005.